



ŞANLI ZƏFƏRİN 5-ci TƏNTƏNƏSİ

**Bakıda Vətən
müharibəsində
Qələbənin beşinci
ildönümünə
həsr olunmuş
Hərbi parad keçirilib**



Noyabrın 8-də Bakının Azadlıq meydanında Vətən müharibəsində Qələbənin beşinci ildönümünə həsr olunmuş Hərbi parad keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva, Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan, Pakistan İslam Respublikasının Baş naziri Məhəmməd Şahbaz Şərif paradda iştirak ediblər.

Azərbaycanın, Türkiyənin və Pakistanın Dövlət himnləri səsləndirildi. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin və qəhrəman şəhidlərimizin xatirəsi birdəqiqətlik sükutla yad olundu. Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyevə raport verdi.

Dövlətimizin başçısı paradda çıxış etdi.





Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Ulu Öndər Heydər Əliyevin məzarını ziyarət ediblər



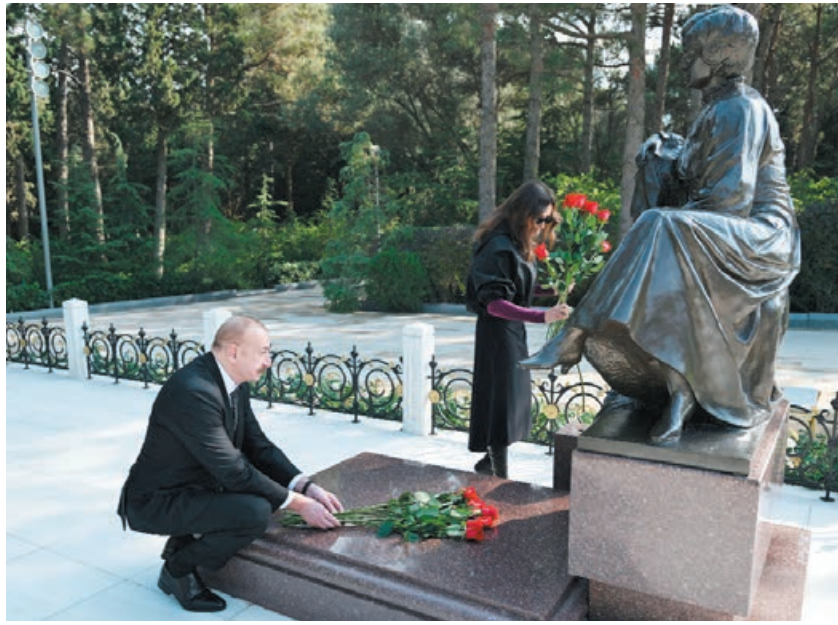
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Vətən müharibəsində Qələbənin beşinci ildönümü münasibətilə Fəxri xiyabanda Ümummilli Lider Heydər Əliyevin məzarını ziyarət ediblər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyev Ulu Öndərin məzarı önünə əklil qoyaraq xatirəsini ehtiramla andı.

Sonra birinci xanım Mehriban Əliyeva Ümummilli Liderin xatirəsini yad etdi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ömür-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini ehtiramla anaraq məzarı üzərinə gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin də xatirələri yad olundu.



Şəhidlərin xatirəsinə ehtiram

Vətən müharibəsində Qələbənin beşinci ildönümü münasibətilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva xalqımızın müqəddəs and yeri olan Şəhidlər xiyabanını ziyarət ediblər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Azərbaycanın azadlığı, müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizədə canlarından keçmiş qəhrəman Vətən övladlarının əziz xatirəsini ehtiramla yad etdilər.

Dövlətimizin başçısı "Əbədi məşəl" abidəsinin önünə əklil qoydu.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Vətən müharibəsində Qələbəmizə həsr olunmuş Hərbi parada hazırlaşan paytaxt Bakının mənzərəsini seyr etdilər.



Bakıda Zəfər muzeyinin açılışı olub

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva tədbirdə iştirak ediblər



Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Bakıda Zəfər abidəsini ziyarət edib və Zəfər muzeyinin açılışında iştirak ediblər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyev Zəfər abidəsinin önünə əklil qoydu, şəhidlərin xatirəsini ehtiramla andı.

Birinci xanım Mehriban Əliyeva abidənin önünə gül dəstələri düzdü.

Sonra dövlətimizin başçısı və birinci xanım Zəfər muzeyinin açılışında iştirak etdilər.

Zəfər muzeyi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 2020-ci ilin dekabrında "Bakı şəhərində Vətən müharibəsi memorial kompleksinin və Zəfər muzeyinin yaradılması haqqında" sərəncamından irəli gələrək Azərbaycan xalqının Vətən müharibəsində göstərdiyi misilsiz qəhrəmanlığın və qazandığı şanlı Zəfərin nümayiş etdirilməsi, şəhidlərimizin əziz xatirəsinin əbədiləşdirilməsi məqsədilə yaradılıb.

Muzeyin ekspozisiyası beynəlxalq təcrübə və dünyada mövcud muzey konsepsiyaları əsas götürülməklə, həmçinin ön son

texnologiyalar tətbiq edilməklə işlənib. Burada 8 ekspozisiya zalı yaradılıb: "Qarabağ və Şərqi Zəngəzur. Əsrlərin hekayəsi", "Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi. Tarixə baxış", "44 günlük Vətən müharibəsi. "Dəmir yumruq" əməliyyatı", "Şanlı Zəfər. Şuşanın azad olunması", "Qəhrəmanlar yolu", "Qarabağ Azərbaycandır!", "Dövlət suverenliyinin bərpası. 20.09.2023", "Qarabağ və Şərqi Zəngəzur. Dirçəliş".

Təqdim olunan faktlar, foto və video-materiallar, interaktiv nümayişlər və xüsusi olaraq bu muzey üçün hazırlanmış eks-

ponatlar, maketlər münaqişə haqqında həqiqətləri, 44 günlük Vətən müharibəsinin gedışı, şanlı Zəfər nəticəsində dövlət suverenliyinin bərpa olunması barədə məlumatları ziyarətçiyə dolğun çatdırmaqla yanaşı, həm də bu hadisələri hər bir kəsə yendən yaşadır.

Muzeyin girişində tarixi Qələbənin rəmzinə çevrilmiş "Dəmir yumruq" instalyasiyası və Müzəffər Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevin çıxışından fikirlər əks olunur. Muzeyi əhatə edən divarda 44 günlük Vətən müharibəsində şəhid olmuş qəhrəmanlarımızın

adı ehtiram əlaməti kimi həkk edilib. Divarboyu axan su daimi həyat mənbəyi kimi şəhidlərimizin qəhrəmanlıqları ilə ölümsüzlüyə qovuşduqlarını, hər zaman qəlbimizdə yaşadıklarını simvolizə edir. Muzeyin ekspozisiya zallarında isə Qarabağda Vətən müharibəsində və Zəfər Günündən sonra həlak olmuş şəhidlərimizin adları var.

Muzeyin "Qarabağ və Şərqi Zəngəzur. Əsrlərin hekayəsi" adlı birinci zalında Azərbaycanın mədəniyyət beşiyi olan Qarabağın təbii gözəlliyi, tarixi memarlıq baxımından zənginliyi təqdim

edilir. Zəfər muzeyindəki kitab instalyasiyalarında Ümummilli Lider Heydər Əliyevin bölgənin sosial-iqtisadi inkişafına verdiyi töhfələrə dair geniş məlumatlar var.

Zəfər muzeyində yerləşən interaktiv kitablar isə Qarabağın təbiəti, ədəbi irsi, musiqisi və xalq sənəti ilə yaxından tanış olmağa imkan yaradır. Eyni zamanda ziyarətçilərə Qarabağın dövlətçilik, hərbi, ədəbiyyat və incəsənət sahələrində iz qoymuş görkəmli şəxsiyyətlərinə dair məlumatlar çatdırılır.

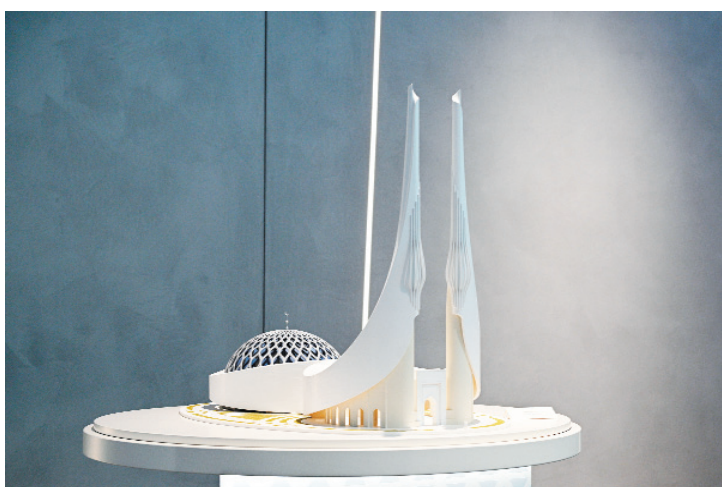
Ardı 3-cü səh.





Bakıda Zəfər muzeyinin açılışı olub

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva tədbirdə iştirak ediblər



Əvvəli 2-ci sahə.

Zəfər muzeyinin "Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi. Tarixə baxış" zalı Qarabağ münaqişəsinin ağırlı və unudulmaz səhifələrini əks etdirir. Burada münaqişənin xronologiyası, Ulu Öndərin və dövlətimizin başçısının apardıqları ardıcıl siyasət nəticəsində torpaqlarımızın işğaldan azad olunması, sülh prosesi barədə məlumatlar yer alıb. Zalda qaçqınlar və məcburi köçkünlər, münaqişə qurbanları, eləcə də işğal dövründə ermənilər tərəfindən dağıdılmış abidələr, məscidlər və milli irsə vurulan ziyan haqqında geniş məlumat təqdim olunur.

Qarabağda işğal dövründə dağıdılmış binaların, yerlə-yeksan edilmiş yaşayış yerlərinin taleyinə həsr olunan instalyasiya - viran qalmış ev və bu evin qalıqları altından baş qaldıran ağac isə həyatın yenidən dirçəlişinin rəmzidir.

"44 günlük Vətən müharibəsi. Dəmir yumruq" əməliyyatı" adlı üçüncü zal Azərbaycan torpaqlarının azadlığı uğrunda aparılan qəhrəmanlıq mübarizəsini əks etdirir. Zalı mərkəzdəki LED monitorlar süni intellektlə hazırlanmış videomateriallarla ziyarətçini 44 günlük döyüşlərin mərkəzinə aparır. Monitorlarda döyüş əməliyyatları, hərbi nailiyyətlər və Ermənistan silahlı qüvvələrinin mülki əhaliyə qarşı hərbi hücumları ilə bağlı materiallar təqdim olunur. Holografik ekranlar isə müasir hərbi texnikanı 3D formatda nümayiş etdirir. İnteraktiv xəritələr işğaldan azad edilmiş ərazilərdə həyata keçirilən hərbi əməliyyatların mərhələlərini ardıcılıqla göstərir. Bu zalda tarixi Qələbənin qazanılmasında müstəsna xidmətləri olan Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrinin qoşun növlərinin bayraqları, eyni zamanda Silahlı Qüvvələrin xüsusi təyinatlılarının maketləri var. Həmçinin burada Azərbaycan Prezidentinin Vətən müharibəsi və Zəfərlə bağlı bir sıra fərman və sərəncamları nümayiş olunur.

"Şanlı Zəfər. Şuşanın azad olunması" adlı dördüncü zalda Azərbaycanın hərbi tarixində xüsusi yer tutan, misilsiz taktiki bacarıqla həyata keçirilmiş əməliyyatı təqdim olunur. Vətən müharibəsi zamanı xüsusi təyinatlı döyüşçülər ağır artilleriyasız Şuşanı azad edərək böyük qəhrəmanlıq göstəriblər. Zalı mərkəzdəki Şuşa maketi döyüş meydanını əks etdirir, interaktiv monitorlar isə əməliyyatın gedişini və əsas taktiki məqamları ardıcıl izləməyə imkan yaradır. Digər monitorlarda şəhərin müharibə dövründə dağıdılmış abidələri təqdim edilir. Ekranlarda şanlı Zəfər yolunun emosional gedişini nümayiş olunur. Bu zal Şuşanın azadlığını, Azərbaycan əsgərlərinin rəşadətini və qəhrəmanlığını əks etdirir.

Azərbaycan əsgər və zabitlərinin igidliyinə, fədakarlığına və yenilməz iradəsinə həsr olunan "Qəhrəmanlar yolu" zalı isə ziyarətçilərə torpaqların azadlığı uğrunda aparılan mübarizənin ruhunu hiss etdirir. Burada Vətən müharibəsində iştirak etmiş qəhrəmanlara təqdim olunan

orden və medalların nümunələri sərgilənir. Dəhlizi xatırladan "Qəhrəmanlar yolu" ziyarətçiləri xalqın birliyi və qələbə sevincini simvolizə edən növbəti zala aparır.

Növbəti zal isə "Qarabağ Azərbaycandır!" adlanır və xalqımız üçün milli bayrama çevrilən Zəfər Gününü, ümumxalq sevincini əks etdirir. Zalı mərkəzdə Vətən müharibəsində şanlı Zəfərin və Qarabağın dirçəlişinin rəmzinə çevrilmiş xaribülbulün Murano şüşəsindən hazırlanmış instalyasiyası yerləşir. Parlaq işıqlar və rənglər zala bayram ab-havası bəxş edir, vizual effektlər sevinc və qürur hissini gücləndirir. Böyük ekranlarda 30 illik həsrətə son qoyan Zəfərin yaşatdığı qürurverici və sevinc dolu anlar nümayiş olunur.

"Dövlət suverenliyinin bərpası. 20.09.2023" adlı yeddinci zal Azərbaycanın suverenliyinin bərpasına həsr olunub. Xəritə instalyasiyasında Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun tam azad edildiyi, Azərbaycan tarixində yeni bir dövrün başladığı nümayiş olunur.

Muzeyin sonuncu "Qarabağ və Şərqi Zəngəzur. Dirçəliş" adlı zalı isə Qarabağın bərpasına və gələcək inkişafına həsr olunub. Zalı mərkəzdəki instalyasiyada qəhrəman şəhidlərimizin övladlarının səsi ilə Qarabağın parlaq gələcəyinə dair mesajlar verilir. Işıqlı üç keçid - bərpa, ekoturizm və inkişaf mövzularını əks etdirərək bölgənin yenidən qurulmasına yönəlmiş fəaliyyəti göstərir. Hər keçiddə mədəniyyət, təhsil və infrastruktur layihələrinin maketləri təqdim olunur. İnteraktiv ekranlar Qarabağın təbii gözəlliyini və davam edən bərpa prosesini canlandırır. Bu məkan Qarabağın dirçəlişini, dayanıqlı inkişafını və gələcəyinə olan inamı ifadə edir.

Ekspozisiya zalının çıxışındakı "Danışan fotolar" adlı bölmədə isə Zəfərin hekayəsini və ruhunu əks etdirən fotolar yer alıb. Burada qonaqlar üçün xatirə kitabı da yerləşdirilib.

Muzeydə eyni zamanda Auditorium zalı, kitabxana və kafe yaradılıb. Auditorium zalında seminar və konfransların, müxtəlif ictimai tədbirlərin təşkili nəzərdə tutulur. Muzeyin kitabxanasında Azərbaycan tarixinə, mədəni irsinə, artıq keçmişdə qalan Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinə, eləcə də Qarabağın bərpasına və inkişafına dair kitablar, arxivdə materialları təqdim olunur. Gələcəkdə hər bir şəhidimiz barədə toplanmış materialların, eləcə də Vətən müharibəsi qəhrəmanları haqqında sənədli filmlərin muzeyin bazasına yerləşdirilməsi nəzərdə tutulur.

Zəfər muzeyi, muzeyi əhatə edən Zəfər parkı, parkın girişindəki Zəfər tağı Azərbaycan tarixinə həkk olunmuş 44 günlük Vətən müharibəsini, şanlı Qələbəmizi, qəhrəman şəhidlərimizin öz xatirəsini yaşadır, buraya gələn hər bir ziyarətçinin yaddaşında qürurverici bu tarixi yaddaşları qurur.

Zəfər muzeyi noyabrın 9-dan ziyarətçilər üçün açıq olacaq.





ŞANLI ZƏFƏRİN 5-ci TƏNTƏNƏSİ

Bakıda Vətən müharibəsində Qələbənin beşinci ildönümünə həsr olunmuş Hərbi parad keçirilib



Prezident İlham Əliyevin çıxışı

- Əziz hərbiçilər.

Hörmətli qonaqlar, xanımlar və cənablar.

Mən Sizi və bütün Azərbaycan xalqını şanlı Zəfərimizin beşinci ildönümü münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm. Mənim dövlətim qəbul edən qardaş ölkələrin rəhbərləri, nümayəndə heyətlərini səmimiyyətlə salamlayıram.

Bu gün bizim paradda əziz qardaşım, Türkiyə Cümhuriyyətinin Cümhurbaşkanı hörmətli Rəcəb Tayyib Ərdoğan iştirak edir. Əziz qardaşım İkinci Qarabağ müharibəsinin ilk saatlarından başlayaraq Azərbaycana, Azərbaycan xalqına, Azərbaycan Ordusuna öz dəstəyini göstərirdi. Onun verdiyi siyasi və mənəvi dəstək bizə əlavə güc verirdi, bizi ruhlandırır. Qardaş Türkiyə xalqı hörmətli Prezident Ərdoğanın liderliyi ilə Azərbaycana müntəzəm olaraq dəstək göstərmişdir. Müharibə zamanı onun "Azərbaycan deyil, Türkiyə Azərbaycanın yanındadır!" deməsi bütün dünyaya çox ciddi mesaj idi. Azərbaycan xalqı bu qardaş dəstəyini heç vaxt unutmayacaq.

Müharibədən və şanlı Zəfərimizdən bir il sonra tarixi Şuşa şəhərində Türkiyə və Azərbaycan prezidentləri Şuşa Bəyannaməsini imzalayaraq bizim əlaqələrimizi ən yüksək zirvəyə - müttəfiqlik səviyyəsinə qaldırmışlar. Bu gün bizim Hərbi paradda Türkiyə hərbiçilərinin iştirakı birliyimizin növbəti təzahürüdür.

Beş il bundan əvvəl Zəfər paradda da əziz qardaşım Rəcəb Tayyib Ərdoğan bizimlə bərabər idi. Bu gün isə bizimlə bərabər

digər əziz qardaşım iştirak edir. Qardaş Pakistanın Baş naziri Məhəmməd Şəhbaz Şərif bizim qonağımızdır. Pakistan dövləti və xalqı 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı Azərbaycana dəstək və həmrəylik göstərmişdir. Bu gün ilk dəfə olaraq Azadlıq meydanında Pakistan hərbiçiləri də bizimlə bərabər iştirak edirlər. Bu, üç ölkənin - Azərbaycan, Türkiyə, Pakistan xalqlarının, ordularının birliyinin təzahürüdür.

Dost ölkələrdən gəlmiş bütün qonaqları salamlayıram və onların bu gün bizimlə bərabər olmaları bir daha birliyimizi, həmrəyliyimizi, qarşılıqlı dəstəyi ayarı şəkildə göstərir.

1990-cı illərin əvvəllərində Ermənistanın Azərbaycana qarşı apardığı işğalçılıq siyasəti nəticəsində torpaqlarımızın təxminən 20 faizi işğal altına düşmüşdü. Bir milyon Azərbaycan vətəndaşı qaçqın, köçkün vəziyyətinə salınmışdır. Xalqımıza qarşı hərbi cinayətlər törədilmişdir. Xocalı soyqırımını törədilmişdir, etnik təmizləmə siyasəti aparılırdı. Bu, bizim iradəmizi sındırmadı. Azərbaycan heç vaxt işğalla barışmaq fikrində deyildi. Biz sülh danışıqlarını apararkən eyni zamanda boyan edirdik ki, əgər bu danışıqlar nəticə verməzsə, Azərbaycan istənilən yollarla, o cümlədən hərbi yolla öz tarixi, özəli torpaqlarını azad edəcək.

Uzun müddət davam edən danışıqların nəticəsi sıfır olmuşdur. Onun da əsas səbəbi o idi ki, Ermənistan öz xoşu ilə bir qarış torpağı azad etmək fikrində deyildi. Ermənistanın arxasında duran bəzi dövlətlər isə onlara siyasi, iqtisadi və hərbi dəstək göstərərək onlarla həmrəy idi. Onların fikri özəli Qarabağ torpağımızı Azərbaycandan qoparıb Er-

mənistanla birləşdirmək idi. Bizim isə siyasətimiz ərazi bütövlüyümüzü, suverenliyimizi tam bərpa etməkdən ibarət idi. Hələ 2003-cü ildə ilk dəfə Azərbaycan Prezidenti vəzifəsinə seçiləndə mən boyan etmişdim ki, nəyin bahasına olursa-olsun biz öz doğma torpaqlarımızı azad edəcəyik. Biz güc toplayırdıq və aydan-aya, ildən-ilə gücümüz artır. Biz beynəlxalq arenada öz səsimizi ucalda bildik. Bütün aparıcı beynəlxalq təşkilatlarda ölkəmizin münaqişə ilə bağlı mövqeyi üstünlük təşkil edirdi. Bir çox qərar və qətnamələr bizim Zəfərimizin hüquqi və siyasi əsasını təşkil edirdi. Biz güclü iqtisadiyyat qurmuşduq. Əgər bunu etməsəydik, bizim maliyyə imkanlarımız çox məhdu idi. Biz iqtisadi müstəqillik qazanmışdıq və bu gün Azərbaycan iqtisadi cəhətdən heç bir ölkədən asılı deyil. Bu, bizə daha böyük siyasi güc verirdi. Biz müstəqil siyasət aparan ölkə idik. Bu amillər digər amillərlə bərabər bizi şanlı Zəfərə yaxınlaşdırırdı.

Azərbaycanda ictimai-siyasi sabitlik tam bərqərar olmuşdur. Vətəndaş həmrəyliyi, vətəndaş birliyi, xalq-iqtidar birliyi əsas amillərdən biridir. Biz gənc nəslə vətənpərvərlik ruhunda, Vətənə sevgi ruhunda tərbiyə etmişik və bizim gənclərimiz 44 gün ərzində öz sinələrini qabağa verərək, gülülə altına gedərək tarixi torpaqlarımızı işğalçılardan azad etdilər. Vətənpərvərlik, mənəvi keyfiyyətlərimiz şanlı Zəfərimizin əsas amillərindən biridir.

Biz enerji və nəqliyyat layihələrini uğurla həyata keçirərək bir çox ölkələr, böyük coğrafiya üçün əvəzolunmaz ölkəyə çevrildik. Bütün bu amillərlə bərabər, ordu quruculuğu hər zaman prioritet məsələ olaraq qa-

lır. Biz güclü ordu, güclü Silahlı Qüvvələr yaratmışıq. Ordumuzun döyüş qabiliyyətini artırmış, ordumuzu ən müasir silahlarla, texnika ilə təchiz etmişik. Bütün bu və digər amillər bizim Qələbəmizi, şanlı Zəfərimizi şortləndirmişdir.

Ermənistan isə düzgün nəticə çıxara bilməmişdir və İkinci Qarabağ müharibəsi ərəfəsində daha da azğılaşmışdı, bizə qarşı yeni ərazi iddiaları ilə çıxış etməyə başlamışdı. Onlar bizi yeni müharibə ilə hədələyirdilər. Hətta deyirdilər ki, onlar yeni torpaqlar uğrunda yeni müharibə aparacaqlar və Azərbaycanı tam işğal edəcəklər. Deyirdilər ki, onların tankları Bakı küçələrində olacaq. Deyirdilər ki, onlar Bakıda çay içəcəklər. Əslində, onların bu arzuları həyata keçdi. Onları biz gerçəkləşdirdik. Onların tankları bu gün Hərbi Qənimətlər Parkında nümayiş etdirilir. Erməni hərbi cinayətkarları bu gün Bakıda məhkəmə qarşısında cavab verirlər və istintaq təcrüdəsində Azərbaycan çayını içirlər.

44 gün ərzində bizim şanlı Silahlı Qüvvələrimiz hər gün irəliləyirdi, bir gün bir addım geriye atmamışdır. Böyük peşəkarlıq, rəşadət, qəhrəmanlıq və fədakarlıq göstərmişdir. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin. Biz bütün dünyaya güclü dövlət və müzəffər xalq kimi özümüzü göstərmişik. Bunu döyüş meydanında sübut etmişik. 44 gün ərzində döyüş meydanında 300-dən çox şəhər və kənd düşmənlərdən azad edildi. Biz düşməni qova-qova irəliyə gedirdik və azad edilmiş hər şəhər və kənd, orada qaldırılan Azərbaycan bayrağı bizim ordumuzu, xalqımızı daha da ruhlandırır. Nəhayət, noyabrın 8-də "alınmaz qala" sayılan

Şuşa şəhəri erməni işğalçılarından azad edilmişdir. Bizim şanlı Zəfər yürüşümüz 27 sentyabrın 8 noyabraya qədər uğurla davam edirdi. Biz dağlardan, çaylardan, dərələrdən keçərək, sıldırım qayalara dırmaşaraq şanlı Zəfərə doğru gedirdik. Şuşanın düz beş il bundan əvvəl azad edilməsi Ermənistan ordusunun belini qırdı və ondan sonra onlar təslim oldular. Ondan bir gün sonra - noyabrın 9-dan 10-na keçən gecə Ermənistan rəsmən təslim olaraq kapitulyasiya aktına imza atdı. Beləliklə, ərazi bütövlüyümüzü, tarixi ədaləti, beynəlxalq hüququ və milli ləyaqətimizi biz özümüz bərpa etdik.

Bu gün isə Qarabağ və Şərqi Zəngəzur dirçəlir. Bu gün "Böyük qayıdış" proqramı icra edilir. Məktəblər, xəstəxanalar, sənaye müəssisələri, elektrik stansiyaları, su anbarları, evlər tikilir. Artıq 60 mindən çox insan azad edilmiş torpaqlarda yaşayır, çalışır və təhsil alır. Bütün bu tarixi nailiyyətlərlə bağlı bir daha əziz xalqımızı təbrik edirəm. Biz bu beş il qürur hissi ilə yaşamışıq. Əminəm ki, bundan sonra Azərbaycan xalqı qəhrəman, müzəffər xalq kimi, Azərbaycan dövləti qalib dövlət kimi əbədi yaşayacaqdır. Biz - bu torpaqların sahibləri Qarabağa, Şərqi Zəngəzura qayıtmış və bundan sonra bu torpaqlarda əbədi yaşayacağıq. Azərbaycan bayrağı bu torpaqlarda əbədi dalğalanacaqdır.

Mən bütün Azərbaycan xalqını şanlı Zəfərimiz münasibətilə bir daha ürəkdən təbrik edirəm, Azərbaycan xalqına cansağlığı, yeni uğurlar arzulayıram. Qarabağ Azərbaycandır!



Sonra Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan çıxış etdi.

Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın çıxışı

- Əziz Qardaşım, Prezident cənab İlham Əliyev.

Pakistanın Baş naziri cənab Şəhbaz Şərif.

Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin qəhrəman şəxsi heyəti.

Azərbaycanlı qardaşlarım.

Sizləri ən səmimi hisslərimlə, hörmət və sevgi ilə salamlayıram.

Zəfər Günümüzün beşinci ildönümündə sizinlə bərabər olmaqdan böyük xoşbəxtlik duyuram. İlham Əliyev qardaşıma zərif dəvətinə görə təşəkkürlərimi bildirirəm. Sizlərə Türkiyədəki qardaşlarımızın salamlarını gətirdim. Sizlərə 86 milyonun ən səmimi sevgilərini gətirdim.

Bu qürur günümüzdə inanıram ki, hazırda Türk Dövlətləri Təşkilatındakı qardaşlarımız da bizimlə eyni coşqunu yaşayır. Zəfərimiz mübərək olsun! Allah Azərbaycanı və türk dünyasını neçə belə Zəfərlərə qovuşdursun! Azərbaycanın sevincini bölüşən Pakistanın Baş naziri Şəhbaz qardaşım başda olmaqla bu gün aramızda olan dost ölkələrdən bütün təmsilçilərə təşəkkür edirəm.

Qardaşlarım, bu gün hamımız birlikdə otuzillik işğala son qoyan möhtəşəm və misilsiz bir Zəfərin beşinci ildönümünü qeyd edirik. Vətən müharibəsində həlak olan bütün şəhidlərimizi - Azərbaycanın igid övladlarını bir daha rəhmətlə yad edirəm. Rəbbim şəhidlərimizin ruhlarını şad, məkanlarını, inşallah, cənnət etsin.

Ardı 5-ci səh.





ŞANLI ZƏFƏRİN 5-ci TƏNTƏNƏSİ

Bakıda Vətən müharibəsində Qələbənin beşinci ildönümünə həsr olunmuş Hərbi parad keçirilib



Əvvəl 4-cü səh.

Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrindən olan Məmməd Araz Azərbaycan türkünün Vətən eşqini belə təsvir edirdi:

*Bu gün görək
Hər anımız Vətən! - desin!
Qılıncımız, qalxanımız
Vətən! - desin
Ölənların əvəzinə
Qalanımız Vətən! - desin.*

*Vətən! - desin
Qəlbimizin hər duyğusu,
hər vuruşu
Vətən! - desin.
Fərqi yoxdur, harda olaq,
Zamanımız, məkanımız
Vətən! - desin.*

Ürəkləri hər dəfə Vətən deyə döyünən qəhrəman qazilərimize minnətdarlıq hissələrini ifadə edir, "Uca Allah onlardan razı olsun!" deyirəm. Həyatları bahasına apardıqları qəhrəmanlıq mübarizəsi ilə otuzillik işğala son qoyan Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin bütün şəxsi heyətini bir daha təbrik edirəm. Həmçinin bu böyük Zəfərin memarı və lideri olan İlham Əliyev qaradaşımı səmimi-qəlbən təbrik edir, uğurlarının daimi olmasını diləyirəm.

İstəyirəm biləsiniz ki, Qarabağın azadlığa qovuşması təkcə Azərbaycan üçün deyil, türk dünyası üçün də böyük bir qürur mənbəyidir. Azərbaycan Ordusunun Qarabağ torpağında atdığı hər addım, istiqlal və şərəf uğrunda tökülən hər damla qan türk dünyası-

nın tarixində şərəf nişanəsi olaraq ortaq tariximizə qızıl hərflərlə yazılmışdır.

Bu gün burada Azərbaycan əsgəri Türkiyədən gələn əsgər qardaşları ilə çiyin-çiynə, yan-yanadır. Əsgərlərimizə baxdıqca "Bir millət, iki dövlət" şüarının nə demək olduğunu hamımız görə bilərik. Şəhidlərimizin bir-birinə qarşı qanlarının üzərində yüksələn Azadlıq bayrağı Qarabağın dörd bir yanında şanlı, şərəflə, qürurla dalğalanır.

Bilirsiniz ki, əslən qarabağlı olan böyük bir şairimizi 45 gün əvvəl haqq dünyasına yola saldıq. Mərhum Yavuz Bülent Bakiler Qarabağ həsrətini bu misralarla dilə gətirmişdi:

*Torpağına bayraqlarla girə bilərəm,
Qara sevdalıları kimi həsrətəm Qarabağa.
Uğrunda ölə bilərəm.*

*Bir gün bitərsə hər şey Qarabağı görmədən.
İstəmərim orkestr, böyük okillər.
Allahım, ruhuma bir az sükun ver.
Üstümə oxunmuş bir ovuc müqəddəs
Qarabağ torpağından sərpilsə yetər.*

İllərlə şairlər Qarabağ üçün həsrət dolu belə şeirlər yazmışlar. İlham qaradaşımın qətiyyətli liderliyi ilə Azərbaycan Ordusu Qarabağı işğaldan azad edərək könüllərdəki 30 illik bu yanğını da söndürdü. Allaha şükürlər olsun, bu gün Laçından Şuşaya, Zəngilandan Xankəndiyə, Xocalıdan Füzuliyə qədər Qarabağın hər qarışında əmin-amanlıq, inkişaf, sülh, rifah və azadlıq var. İnşallah, bu sülh və təhlükəsizlik mühiti daha da güclənməkdə davam edəcək.

Əziz dostlarım, hörmətli qonaqlar, Qarabağ Zəfəri vicdanları qanadan böyük bir

ədələtsizliyə son qoymaqla qalmadı. Eyni zamanda bölgəmizdə yeni bir dövrün qapılarını açdı. Vətən müharibəsi Asiyada və Avropadakı geosiyasi balansla da dəyişdi. Biz nə kin saxlayırıq, nə də keçmişdəki zülmərlərin yenidən yaşanmasına izn veririk. Beləliklə, bu Zəfəri bir son olaraq deyil, Qafqazda davamlı sülhə gedən yolun məhkəmə daşı olaraq görürük. Qafqazda sülhün bərqərar olmasının Asiyadan Avropaya qədər bütün bölgənin rifahına xidmət edəcəyi qənaətinə sahibəm. Bunu da burada xüsusilə vurğulamaq istəyirəm ki, biz davamlı sülh məsələsində son dərəcə ümidvarıq, nikbinik. İlham Əliyev qaradaşımın davamlı sülhün bərqərar olması üçün göstərdiyi səmimi fəaliyyəti təqdir edirik. Ermənistanın Baş naziri cənab Paşinyanın da bu yolda atdığı cəsur addımları məmnunluqla izləyirik. İnşallah, bu möhtəşəm Zəfər hər iki liderin konstruktiv mövqeyi ilə bölgədə əmin-amanlıq və sülhü bərqərar edəcək davamlı bir müqavilə ilə notici olacaqdır.

Türkiyə olaraq bu məsələdə üzərimizə nə düşürsə, inşallah, bunu etməkdə davam edəcəyik. Hazırkı nöqtədə Can Azərbaycanın həm bölgəsində, həm də kənarında öldürdüyü irəliləyişlərdən böyük qürur duyuruq. Aramızdakı müstəsna əlaqələr konkret strateji layihələrlə hər gün daha da güclənir. Xatırlayırıq, "Əsrin müqaviləsi", "Azəri-Çıraq-Günəşli" başda olmaqla, Bakı-Tbilisi-Ceyhan xam neft boru kəməri, "Şahdəniz" və TANAP ilə təclandirdiyimiz əməkdaşlığımızı son olaraq İğdir-Naxçıvan təbii qaz boru kəmərinin istismara verilməsi ilə daha da möhkəmləndirdik. İndi bu əməkdaşlığımızı daha da inkişaf etdirmək və miqyasını genişləndirmək üçün soy göstəririk.

Qafqazda yaradılacaq yeni marşrutların nəqliyyat və enerji tədarükü imkanlarının artırmasını gözləyirik. Xəzərdən keçən "Şərq-Qərb" Orta dəhlizini bölgədəki bütün qaradaşlarımızın faydasına xidmət edəcək şəkildə səmərəli inkişaf etdirməliyik. Bilavasitə Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttini ən səmərəli şəkildə istifadə etmək üçün Azərbaycanla birlikdə irəliyə doğru daha çox addımlar atacağımıza inanırıq.

Əziz qaradaşlarım, Azərbaycan Qarabağ başda olmaqla bölgənin bərpasında və yenidən qurulması, xalqın təhlükəsiz şəkildə geri qayıtması, yox edilən mədəni və dini mirasın bərpası üçün böyük səylər göstərir. Qarabağa İlham qaradaşımın birlikdə, həmçinin Pakistanın Baş naziri Şahbaz Şərifin də bir qismində iştirak etdiyi səfərlərimiz oldu. Zəfərdən sonra Qarabağın bütün ərazisində yaşanan inkişaf və investisiya səfərbərliyinə bilavasitə şahid oldum. Hava limanlarını, yolları, körpüləri, tunelləri, dəmir yollarını, evləri, yüksələn binaları, kənd təsərrüfatı və nəqliyyat layihələrini yerində gördüm. İlham qaradaşımın liderliyi ilə Can Azərbaycanın nələrinə qadir olduğuna yaxından şahid oldum. Bir daha "Maşallah!", "Bərəkəllah!" deyirəm. Təbii ki, bizim gördüklərimiz, sadəcə, bir başlanğıcdır. İnşallah, bunların davamı da gələcəkdir. Qarabağ möhtəşəm gözəlliyi ilə bölgənin yenidən parlayan ulduzu olacaq. Bu prosədə biz də Azərbaycana hər cür lazımı dəstəyi verəcəyik.

Can Azərbaycan ilə ikitərəfli əlaqələrimizlə yanaşı, Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsindəki birlik və həmrəyliyimizi də davam etdiririk. Ailə məclisimizin bütün üzvlərinin ən yüksək səviyyədə iştirakı ilə oktyabr ayında Qəbələdə 12-ci Zirvə Görüşü-

müzi keçirdik. Zirvə Görüşündə çağırışını etdiyim 15 Dekabr - Dünya Türk Dili Günü qərarının da UNESCO nəzdində həyata keçməsinə dəstək verəcəyəm. Təşkilat sədrliyi dövründə Azərbaycan ilə həmrəyliyimiz, inşallah, daha geniş vüsət qazanacaq. İndidən Can Azərbaycana fəaliyyətində uğurlar diləyirəm. Azərbaycanın sarsılmaz dəstəyi ilə Şimali Kipr Türk Respublikası nıntürk dünyası içərisindəki mövqeyinin güclənməsini arzu edirəm.

"Rəbbim yar və yardımçınız olsun!" deyirəm. Bu düşüncələrlə Vətən müharibəsində al qanları ilə torpağı sulayan əziz şəhidlərimizi rəhmətlə yad edir, qazilərimize təşəkkürlərini bildirirəm.

Eynilə, 1918-ci ildə Bakını işğaldan azad edən Qafqaz İslam Ordusunun bütün şəhidlərini, xüsusən şöhrəti ilə ün salmış şəhid Ənvər Paşanı və qaradaşı Nuri Killigil Paşanı bir daha ehtiramla yad edirəm. Fərsətdən istifadə edərək 9 Noyabr - Dövlət Bayrağı Günündə də ürəkdən təbrik edirəm. Hamınızı ən səmimi hisslərimlə salamlayıram. Sağ olun, var olun, Allaha əmanət olun!



Daha sonra Pakistan İslam Respublikasının Baş naziri Məhəmməd Şahbaz Şərif çıxış etdi.

Baş nazir Məhəmməd Şahbaz Şərifin çıxışı

- Mənim əziz qaradaşım, Prezident İlham Əliyev.

Mənim əziz qaradaşım, Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan.

Əziz qaradaşım, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Şeyx hözrətləri Əl Məktum.

Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin qəhrəman şəxsi heyəti.

Azərbaycanlı qaradaş və bacılar.

Hörmətli rəsmilər, xanımlar və cənablar.

Salaməleyküm, günortanız xeyir olsun. Əziz qaradaşım Prezident İlham Əliyevə belə bir səvincə dolu münasibətlə mənə etdiyi nəzakətli dəvətə, mənə və nümayəndə heyətimə göstərdiyi səmimi qonaqpərvorliyə görə təşəkkürümü bildirirəm. Pakistan xalqının səmimi salamlarını Azərbaycana qaradaş və bacılarına çatdırıram. 44 günlük Vətən müharibəsində öldürülmüş şanlı Qələbənin beşinci ildönümünü qeyd edirik.

Xanımlar və cənablar, Pakistan, Azərbaycan və Türkiyə - ürəkləri bir döyünən üç qaradaş bu gün burada çiyn-çiynə dayanaraq, belə möhtəşəm tədbiri birlikdə, hamılıqla qeyd edirlər.

Azərbaycanlı və türk qaradaşların arxasınca marşla gedən müzəffər Silahlı Qüvvələrimizi görmək, əl-həmdüilləh, hər il güclənən möhkəm dostluğumuzun gözəl rəmzi olan "JF-17 İldırım" qırıcı təyyarələrin gürültülü səsinə qorqan səmimi seyr etmək nə dərəcədə fəxarət və duyğulandırıcı mənəverdir.

Xanımlar və cənablar, bu il avqustun 14-də Hindistan dördgünlük mübarizədə tarixi zəfərimizi - Maarka-e-Haqqı qeyd etmək məqsədilə sürətli alqışlarla İslamabadda Pakistanın Silahlı Qüvvələri ilə birlikdə fəroh hissi ilə marş altında keçən Azərbaycan və Türkiyənin hərbi kontingentləri yadıma düşür. Bu gün üroyim fəxarət hissi ilə dolur.

Ardı 6-cı səh.



ŞANLI ZƏFƏRİN 5-ci TƏNTƏNƏSİ

Bakıda Vətən müharibəsində Qələbənin beşinci ildönümünə həsr olunmuş Hərbi parad keçirilib



Əvvəl 5-ci sah.

Xanımlar və cənablar, çünki mən böyük həvəslə və vətənpərvərlik eşqi ilə möhtəşəm hadisəni qeyd edən güclü Azərbaycan xalqını burada görürəm. Uşaqlıq xatirələrim göz önünə gəlir. O zaman mərhum atam 1947-ci ildə Pakistanın yaranması ilə noticələnməmiş ulu babalarımızın tarixini mənə söylədi. Bu gün sizin təbəssümlü simanızı və sevinc dolu gözlərinizi gördükdə uşaqlığın o əziz xatirələri bir daha qəlbimdə canlanır.

Xanımlar və cənablar, azadlıq mübarizəmizdə işıq saçan mayakımız, milli şairimiz Allama Məhəmməd İqbal şeirində yazırdı:

"Birlik qarşısında dayanır nə qılınc, nə strategiya!

İnamın alovu zəifləyəndə isə bu birliyin bütün telləri titrəyir!"

Mən bu misraları indi ingilis dilində söyləyirəm. İqbal öz tarixi şeirində bu misraları bu cür yazmışdır. Bu cür dəyərli misralar bizə xatırladır ki, azadlığı yalnız güclə qazanırıqlar. Onu təmin edən qətiyyətli inam və bağlılıqdır, çünki onlar qəhrəman mücadiləsinə həvəs verir.

Xanımlar və cənablar, beş il əvvəl Azərbaycanın cəsur oğulları əziz qardaşım Prezident İlham Əliyevin qətiyyətli və uzaqgörən rəhbərliyi ilə tarixi mübarizəyə qalxdılar. Bütün dünya təəccüblə onun şahidi oldu ki, Azərbaycanın cəsur Silahlı Qüvvələri öz ata-baba yurdlarının tacı olan Qarabağı azad etdi. Torpaqların azadlığı uğrunda bütün mübarizə dövründə Pakistan qardaş Azərbaycanın yanında bir qaya kimi dayandı. Bundan sonra da belə olacaq.

Hörmətli qonaqlar, Azərbaycanın Qarabağdakı Qələbəsi suverenlik və öz müqəddəratı uğrunda vuruşan bütün xalqlar üçün, o

cümlədən Qəzzanın cəsur və güclü xalqı və Hindistanın qeyri-qanuni işğal etdiyi Cəmu və Kaşmir xalqı üçün ədalətin möhtəşəm təntənəsi, ümid yeri oldu.

Bu ilin mayında Hindistanla dörd günlük mübarizə zamanı bütün dünya Azərbaycan ilə Türkiyənin böyük xalqlarının və qətiyyətli rəhbərlərinin Pakistanın yanında dayandığını şahidi oldu. Feldmarşal Səyid Asim Munirin dinamik və qorxmaz rəhbərliyi ilə Pakistanın olduqca peşəkar Silahlı Qüvvələri düşmənin burnunu ovdur, düşməni şoka və qorxuya salan sərast və çox tutarlı hərbi zərbələr endirdi.

Hava Qüvvələri Marşalı Zahir Bəbir Sidhunun bacarıqlı komandanlığı altında Vətənin müdafiəsi üçün səmaya qalxan və hər zaman ayıq-sayıq olan şahinlərimiz düşmənin çox müasir yeddi təyyarəsini ildırım sürəti ilə sıradan çıxartdılar.

Əslində, Pakistan azərbaycanlı və türk-yönlü qardaşları kimi, sülhə çalışır, lakin heç kəsə şübhə belə qoymur ki, kimə qarşımıza çıxsa, suverenliyimizə hücum edərsin, yaxud ərazi bütövlüyümüzü şübhə altına alsın.

Xanımlar və cənablar, bu gün keçmişimizi xatırlamaqla bərabər, gələcəyimizdə böyük ümid və arzularla baxırıq. Məcburi köçkün ailələrin Qarabağa, öz yurdlarına qayıdışını görmək çox ilhamlandırıcıdır. Öziz qardaşım Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan verdiyi böyük töhfəyə görə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Bu, Qətər dövlətinin iştirakı ilə baş tutdu. Bu həm çətin, həm də asan anlarda çiyin-çiyinə dayanan ölkələri-

ter daşıyır. Həmçinin inkişafın ən uğurlu modellərindən biri bu gün Türkiyədə görünür və onun memarı əziz qardaşım Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan başqa kim ola bilər?! Bütün qonaqlarla yanaşı, bu gözəl mərasimdə Türkiyəni müasir, aparıcı, strateji və iqtisadi gücə çevirən onun uzaqgörən rəhbərinə böyük iftixarla baxdığımı qeyd etməliyəm.

Əziz qardaşım Prezident İlham Əliyev, Xanımlar və cənablar, əsl qələbə təkcə döyüş meydanında deyil, eləcə də sülh və anlaşma körpülərinin salınmasındadır.

Əziz qardaşım Prezident İlham Əliyev, Azərbaycan ilə Ermənistan arasında ləyaqət və qarşılıqlı hörmətə əsaslanan sülhə aparan çətin yolda Azərbaycanı istiqamətləndirərək, Sizin müdrik rəhbərliyiniz mənə böyük təəssürat bağışlayır.

Qarabağda möhtəşəm hərbi Qələbəni qazandıqdan sonra, cənab Prezident, Siz indi də bacarıqlı diplomatiyanız sayəsində sülhü qazandınız. Burada mən həmin sülh üçün uğur götürmüş nümunəvi rəhbərlik keyfiyyətlərinə görə ABŞ Prezidenti Donald Trampa təşəkkürümü bildirməliyəm. Möhz Prezident Trampın qətiyyətli və həlledici rəhbərliyi ilə Pakistanla Hindistan arasında atəşkəs əldə olundu, əsas müharibəyə imkan verilmədi və milyonlarla insanın həyatını xilas edərək Cənubi Asiyada sülh bərpa olundu.

Xanımlar və cənablar, sülhə olan ümumi qətiyyətimiz bu yaxınlarda Əfqanıstanla olan hadisələrdə sınaqdan keçdi. Mən əziz qardaşım Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan verdiyi böyük töhfəyə görə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Bu, Qətər dövlətinin iştirakı ilə baş tutdu. Bu həm çətin, həm də asan anlarda çiyin-çiyinə dayanan ölkələri-

miz arasında güclü, sınaqdan keçmiş qardaşlıq əlaqələrinin əsl təzahürüdür.

Xanımlar və cənablar, bu gün Zəfəri qeyd etdiyimiz bir vaxtda biz həmçinin şəhidləri yad etməliyik. Azərbaycan torpaqlarının azadlığı uğrunda mübarizə aparmış şəhidlərə Allah rəhmət eləsin. Onların cəsərləri, qüvvəsi və verdiyi qurbanlar xalqımızın tarixində və yaddaşında qalan fəslə yazdı. Bu gün cəsur oğul və qızlarımızın qanı və canı sayəsində azad olmuş zəngin Qarabağ torpaqlarında gözəl xarəbülbul yenə çiçək açıb və sülh ümidi götürür.

Qoy Uca Allah tərəqqi və firavanlıq dolu gələcəyə doğru qətiyyətlə addımlayan böyük xalqlarımıza qüvvə versin.

Yaşasın Pakistan-Azərbaycan dostluğu!

Yaşasın Pakistan, Azərbaycan və Türkiyə dostluğu!

Sağ olun.



Dövlət başçılarının çıxışlarından sonra Hərbi parad başladı.

Hərbi parada müdafiə nazirinin birinci müavini - Azərbaycan Ordusunun Baş Qərargah rəisi, "Zəfər" və "Qarabağ" ordenli general-polkovnik Kərim Vəliyev komandanlıq edib.

Silahlı Qüvvələrimizin şəxsi heyəti Azərbaycan Respublikasının Dövlət Bayrağı altında tribunaya doğru irəlilədi. Dövlət bayrağının ardınca Azərbaycan Ordusunun və hərbi əməliyyatlarda xüsusilə fərqlənən birləşmələrin Döyüş bayraqları "Vətənə xidmətə görə" ordenli general-mayor Vüqar Əliyevlərin başçılığı ilə Azadlıq meydanına gətirildi.

Sonra Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin parad heyətləri tribuna qarşısından keçdilər. Parad heyətlərinə Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı general-mayor Ələkbər Cahangirov rəhbərlik edirdi.

Ardınca "Qarabağ" ordenli polkovnik Zamiq Əmirov, "Azərbaycan Bayrağı" ordenli polkovniklər Çingiz Əliyev, Mərdan Musayev və Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı polkovnik İlqar Orucovun başçılıq etdikləri parad heyətləri tribunanın önündən keçdilər.

Hərbi paradada Türkiyə Respublikası Silahlı Qüvvələrinin hərbiçiləri də iştirak etdilər. İki kolondan ibarət parad heyətinə polkovnik-leytenant Uğur Alan rəhbərlik edirdi.

İlk dəfə olaraq paytaxt Bakının Azadlıq meydanında Pakistan İslam Respublikası Ordusunun mayoru Saqib Alamin başçılıq etdiyi parad heyəti mətin addımlarla tribunanın qarşısından keçdi.

Quru Qoşunların bayrağı altında ordu korpuslarının tribuna önündən keçən parad heyətlərinə müdafiə nazirinin müavini - Quru Qoşunları Komandanı, Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı general-polkovnik Hikmət Mirzəyev rəhbərlik edirdi.

Daha sonra "Qarabağ" ordenli polkovnik Teymur Məmmədovun başçılığı ilə Birinci Ordu korpusunun, "Rəşadət" ordenli general-mayor Vilyət Quliyevin rəhbərliyi ilə İkinci Ordu korpusunun, "Azərbaycan Bayrağı" ordenli general-mayor Bilal Çompozovun başçılığı ilə Üçüncü Ordu korpusunun, "Vətənə xidmətə görə" ordenli general-mayor İdris Məhərrəmovun rəhbərliyi ilə Dördüncü Ordu korpusunun, "Zəfər" ordenli general-mayor Akif Pirverdiyevin başçılığı ilə Beşinci Ordu korpusunun, Vətən Müharibə-

si Qəhrəmanı general-leytenant Kənan Seyidovun rəhbərliyi ilə Əlahiddə Ümumqoşun Ordunun hərbi qulluqçuları tribuna qarşısından keçdilər.

"Azərbaycan Bayrağı" ordenli general-mayor Anar Hüseynovun başçılığı ilə Hərbi Hava Qüvvələrinin parad heyəti, "Vətənə xidmətə görə" ordenli polkovnik Adəm Hüseynovun rəhbərlik etdiyi İnsansız Sistem Qoşunlarının parad heyəti, "Hərbi Xidmətlərə görə" medallı Hərbi Dəniz Qüvvələri komandanı kontr-admiral Şahin Məmmədovun başçılıq etdiyi Azərbaycan Hərbi Dəniz Qüvvələrinin parad heyəti, Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı, polkovnik-leytenant Xəlil İbrahimovun rəhbərliyi ilə dəniz piyadalarından ibarət parad heyəti, "Vətənə xidmətə görə" ordenli 2-ci dərəcəli kapitan Sırac Sıracovun başçılıq etdiyi dəniz xüsusi təyinatlılarından ibarət parad heyəti, "Vətənə xidmətə görə" ordenli polkovnik Aqil Cəbrayilovun rəhbərlik etdiyi Raket və Artilleriya Qoşunlarının parad heyəti Azadlıq meydanına daxil oldular.

Müdafiə Nazirliyi Hərbi Polisinin hərbi qulluqçuları "Vətənə xidmətə görə" ordenli general-mayor Elgün Əliyevin, Dövlət Sərhəd Xidmətinin 2 kolondan ibarət parad heyəti Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı general-leytenant İlham Mehdiyevin, Daxili İşlər Nazirliyi Daxili Qoşunlarının Xüsusi Təyinatlı bölmələrinin 2 kolondan ibarət hərbi qulluqçuları "Vətənə xidmətə görə" ordenli general-mayor Tofiq Hüseynovun rəhbərliyi ilə mətin addımlarla tribunanın önündən keçdilər.

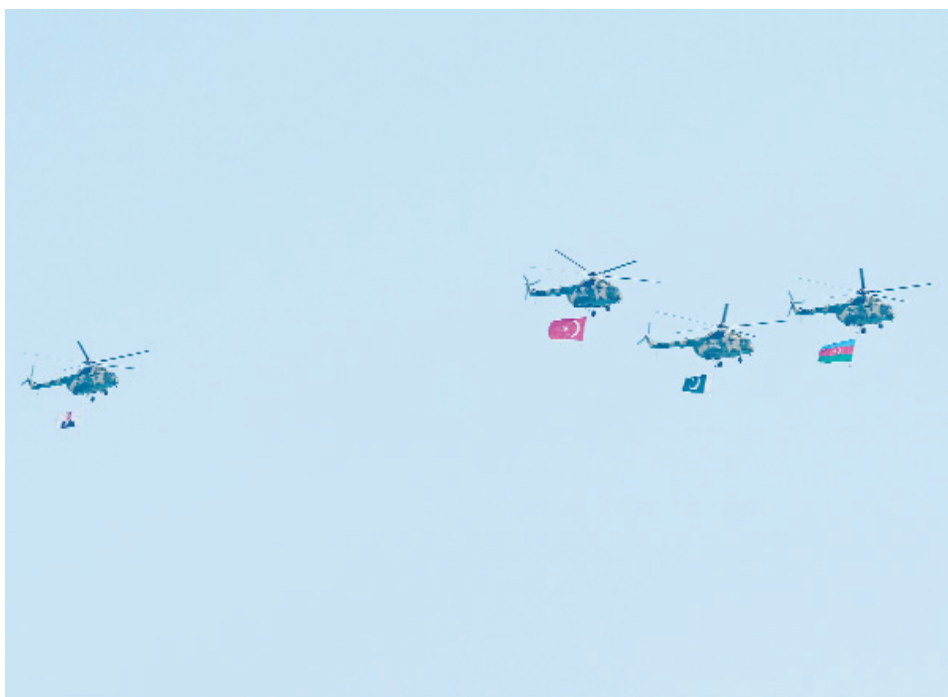
Ardı 7-ci sah.





ŞANLI ZƏFƏRİN 5-ci TƏNTƏNƏSİ

Bakıda Vətən müharibəsində Qələbənin beşinci ildönümünə həsr olunmuş Hərbi parad keçirilib



Əvvəli 6-cı sahə.



Sonra Xarici Kəşfiyyat Xidmətinin "Yarasa" və Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin "Qartal" xüsusi təyinatlılarından ibarət parad heyətləri tribunanın qarşısından addımladılar. Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin parad heyətinə "Qarabağ" ordenli general-mayor Cabir Cəfərov başçılıq edirdi.

Dövlət Mühafizə Xidmətinin "Hərbi xidmətlərə görə" medallı polkovnik-leytenantı Eldar Quliyevin rəhbərlik etdiyi Milli Qvardiyanın parad heyəti, Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyinin "Şücaətə görə" medallı polkovniki Orxan Novruzovun başçılıq etdiyi parad heyəti, Fövqəladə Hallar Nazirliyinin "Hərbi xidmətlərə görə" medallı polkovniki Xaliq Hüseynovun rəhbərlik etdiyi parad heyəti, Milli Müdafiə Universitetinin "Hərbi xidmətlərə görə" medallı rektoru general-mayor Gündüz Əbdülovun başçılıq etdiyi parad heyəti, Heydər Əliyev adına Hərbi İnstitutun "Qarabağ" ordenli general-mayoru Ümidvar Quliyevin rəhbərlik etdiyi parad heyəti, Bakı Hərbi Kollecinin "Vətən uğrunda" medallı polkovniki İntiqam Mirzəyevin başçılıq etdiyi parad heyəti, Azərbaycan Ordusunun Təlim və Tədris Mərkəzinin Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı polkovnik Nizami Mövlanovun rəhbərlik etdiyi parad heyəti tribunanın önündən keçdilər.

Ardınca Hərbi Dəniz Qüvvələrinin və Dövlət Sərhəd Xidməti Sahil Mühafizəsinin döyüş gomiləri və katerləri Hərbi parad üçün Xəzər dənizinin sahil sularında yüksək döyüş hazırlığı nümayiş etdirdi.

Daha sonra hərbi texnikaların keçidi oldu.

Bundan sonra xüsusi təyinatlı avtomobil texnikası və silah sistemləri kolonu Azadlıq meydanına daxil oldu. Kolona "Vətən uğrunda" medalı ilə təltif edilmiş general-mayor Eldəniz Yəhyayev başçılıq edirdi.

Azadlıq meydanından keçid edən, üzərində 12,7 millimetrlük NSV pulemyotları, tankəleyhinə idarəolunan "SPIKE-ER", 120 millimetrlük "SPEAR" minaatanlar quraşdırılan "SandCat-Stormer" zirehli idarəetmə, çevik hərəkət avtomobilləri, silahlanmaya yeni qəbul edilmiş Milli Müdafiə Sənaəsinin məhsulu "VAŞAQ" xüsusi əməliyyat nəqliyyat vasitələri, "COBRA-II" zirehli tibbi təxliyə avtomobilləri, "SKIF" raket kompleksi, "BTR-82A" zirehli transportyorları, "PDM-3" Piyadaların Döyüş Maşınları, "T-72M1" və "T-90S" tankları Azərbaycan Ordusunun hərbi qüdrətini nümayiş etdirdi.

Daha sonra Azadlıq meydanında hava hücumundan müdafiə silahları sistemləri kolonunun keçidi oldu. Kolona "Vətən uğrunda" medalı ilə təltif olunmuş general-mayor Zaur Yusifli başçılıq edirdi. Tribuna önündən "S-125 TM", "BUK-MB", "BUK-

MB2K", "İLDİRİM-8", "S-300 FAVORİT" və "TOR-2M" zenit-raket komplekslərinin keçidi oldu. Ardınca silahlanmaya yeni qəbul edilmiş Yerli Müdafiə Sənaəsinin məhsulu "VİKİNG" hava hədəflərinə qarşı çox-funksiyalı mobil döyüş kompleksi, təkmilləşdirilmiş "Şilka" özuyəriyən zenit qurğusu və "HQ-9" uzaqmənzilli zenit-raket kompleksi nümayiş olundu.

Sonra İnsansız Sistem Qoşunları tərəfindən ordumuzun pilotsuz uçuş aparatları və digər insansız vasitələri təqdim edildi. Kolona "Azərbaycan Bayrağı" ordenli general-mayor İlqar Qafarov başçılıq edirdi. Azadlıq meydanına üzərində "Orbiter-1KM" zərbə pilotsuz uçuş aparatları, "Orbiter-2", "Orbiter-3" və "Orbiter-4" kəşfiyyat pilotsuz uçuş aparatları, "Aerostar" taktiki-kəşfiyyat pilotsuz uçuş aparatları, "Bayraktar-TB2" silahlı kəşfiyyat pilotsuz uçuş aparatı, silahlanmaya yeni qəbul edilmiş "Hero-120", "Sky Striker" sərbəst uçan döyüş sursatları, "Orbiter-5" taktiki-kəşfiyyat pilotsuz uçuş aparatları, "Harop" zərbə pilotsuz uçuş aparatları, "Hermes-450" taktiki-kəşfiyyat pilotsuz uçuş aparatı yerləşdirilmiş "Marauder" və "Mata-dor" tipli minaəleyhinə zirehli nəqliyyat vasitələri daxil oldu.

Ardınca Azadlıq meydanına artilleriya silahları sistemlərinin kolonu daxil oldu. Kolona "Zəfər" ordenli general-leytenant Ağamir Sultanov başçılıq edirdi. Meydanda 120 millimetrlük "Vena" özuyəriyən minaat-qurğusu və artilleriya qurğuları - 122

millimetrlük "Qvozdika", 152 millimetrlük "Akasiya", 152 millimetrlük "MSTA-S", 203 millimetrlük "Pion", həmçinin 220 millimetrlük "TOS-1A" ağır odsacan, tank əleyhinə "Xrizantema-S" kompleksləri, "DANA" özuyəriyən artilleriya sistemi, 155 millimetrlük uzaqmənzilli "NORA" və 155 millimetrlük uzaqmənzilli "DİTA" özuyəriyən artilleriya sistemləri, 122 millimetrlük RM-70/85 yaylım atəşli reaktiv sistemi, silahlanmaya yeni qəbul edilmiş PULS üzərində 122 millimetrlük "ACCULAR" idarəolunan yaylım atəşli reaktiv sistemi, 160 millimetrlük "QRAD-LAR" yaylım atəşli reaktiv sistemi, silahlanmaya yeni qəbul edilmiş PULS üzərindən buraxılan SkyStriker BLOK-4 sərbəst uçan döyüş sursatları sistemi, "Qasırga" taktiki raket kompleksi, 300 millimetrlük uzaqmənzilli TRG-300 taktiki raket sistemi, 300 millimetrlük iriçaplı "Smerç" yaylım atəşli reaktiv sistemi, 306 millimetrlük "Ekstra" taktiki raket kompleksi, 306 millimetrlük "Polonez" əməliyyat taktiki raket kompleksi, silahlanmaya yeni qəbul edilmiş PULS üzərində 370 millimetrlük yüksəkədqıqlıqlı "Predator Hawk" əməliyyat taktiki raket kompleksi, beşinci nəsil İCEBREAKER qanadlı raket kompleksi və "LORA" əməliyyat-taktiki raket sistemlərinin keçidi oldu.



Bundan sonra Azadlıq meydanı üzərində Azərbaycan və Türkiyə pilotlarının iştirakı ilə Hərbi Hava Qüvvələrinə məxsus döyüş təyyarələrinin və helikopterlərin uçuşu oldu. "Akıncı" pilotsuz uçuş aparatı Bakı səmasında, Azadlıq meydanı üzərində 900-1500 metr hündürlükdə dövrə vura-raq çökilişlər apardı.

Ardınca "L-39" təlim təyyarələrinin beşliyi klin düzülüşündə nümayişini davam etdirdi. Qrupun rəhbəri "Vətənə xidmətə görə" ordenli polkovnik Əliyər Əsgərov idi. "İL-76" hərbi-nəqliyyat və silahlanmaya yeni qəbul edilmiş "C-27J" yük təyyarələrindən ibarət üçlüyü polkovnik-leytenant Zəfər Fərhadov, "Rəşadət" ordenli polkovnik Ruslan Ələkbərov və "Qarabağ" ordenli polkovnik Vüqar Salahov idarə etdilər. Silahlanmaya yeni daxil olan "JF-17" çoxməqsədli qırıcı təyyarələrinin beşliyi də klin düzülüşündə nümayişini davam etdirdi. Qrupa "Vətənə xidmətə görə" ordenli polkovnik Novruz Tahirov başçılıq edirdi. Türkiyə Hərbi Hava Qüvvələrini təmsil edən "F-16" çoxməqsədli qırıcı təyyarələr beşliyi Bakı səmasında peşəkar uçuş nümayiş etdirdi. Beşliyə Albay Nevzat Oflamaz başçılıq edirdi. Təkmilləşdirilmiş "SU-25-Laçın" hücum təyyarələrinin beşliyinin başçısı "Qarabağ" ordenli general-mayor Həsən Ələvsədov, 2-ci pilotu isə "Vətənə xidmətə görə" ordenli polkovnik Anar Həsənov idi. Sonuncu - Azərbaycan Respublikasının Dövlət Bayrağının rənglərini paytaxt səmasında canlandıran "SU-25" hücum təyyarələri qrupuna "Vətənə xidmətə görə" ordenli polkovnik Ruslan Məmmədrzayev başçılıq edirdi.

Bununla da Vətən müharibəsində qazılan Qələbənin 5-ci ildönümünə həsr olunmuş Hərbi parad başa çatdı.

Daha sonra polkovnik-leytenant Aslan Ramazanovun başçılığı ilə "MFİ-17" təlim təyyarələrinin beşliyi səmada dövrə vurdu.

Bundan sonra polkovnik-leytenant Aslan Ramazanovun başçılığı ilə "MFİ-17" təlim təyyarələrinin beşliyi səmada dövrə vurdu.





Azərbaycan, Türkiyə və Pakistan liderləri birgə nahar ediblər



Noyabrın 8-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan və Pakistan İslam Respublikasının Baş naziri Məhəmməd Şəhbaz Şərif birgə nahar ediblər.

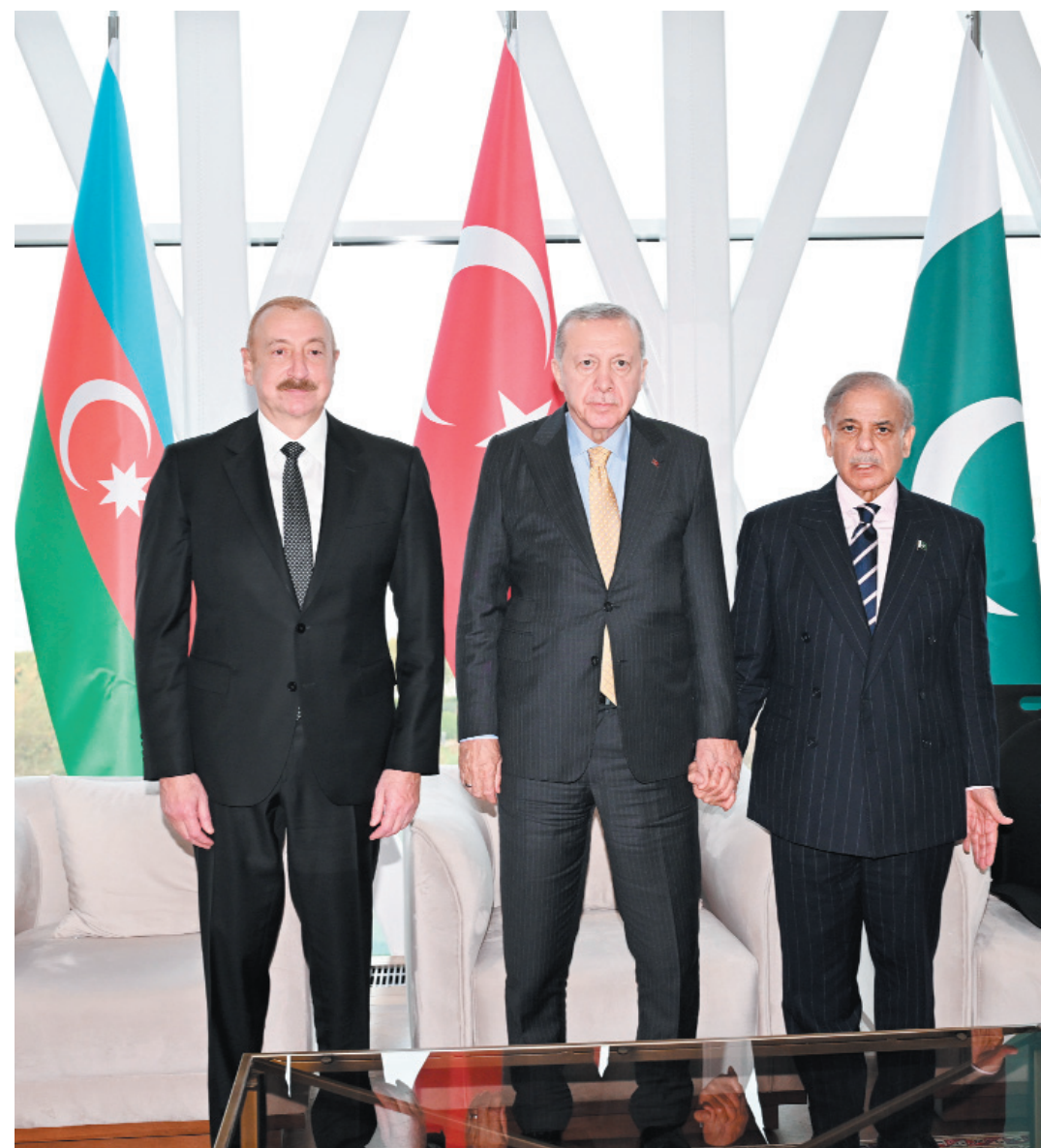
Azərbaycan Prezidentinin, Türkiyə Prezidentinin və Pakistanın Baş nazirinin üçtərəfli görüşü olub

Noyabrın 8-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın və Pakistan İslam Respublikasının Baş naziri Məhəmməd Şəhbaz Şərifin üçtərəfli görüşü olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə Türkiyə Prezidenti və Pakistanın Baş naziri Vətən müharibəsində Qələbənin 5-ci ildönümü münasibətilə dövlətimizin başçısını bir daha təbrik edib, Bakıda keçirilən hərbi paradın yüksək səviyyədə təşkil olunduğunu vurğulayıblar.

Söhbət zamanı Azərbaycanın, Türkiyənin və Pakistanın daim bir-birinin yanında olduqları qeyd edilib, ölkələrimiz arasında siyasi, iqtisadi, hərbi, mədəni-humanitar və digər sahələrdə əməkdaşlığın daha da inkişaf etdiyi bildirilib.

Liderlər Azərbaycan-Türkiyə-Pakistan üçtərəfli formatının perspektivləri ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıblar.



Azərbaycan Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab İlham Əliyevə

Hörmətli İlham Heydər oğlu!
Sizi ölkənizin mühüm bayramı olan Zəfər Günü münasibətilə səmimi-qəlbədən təbrik edirəm.

Bu əlamətdar tarix müasir Azərbaycan tarixində xüsusi yer tutur, Azərbaycan xalqının ədalətə, sülhə və birliyə sarsılmaz iradəsini, suverenlik və müstəqillik prinsiplərinə möhkəm sadıqlığını təcəssüm etdirir.

Sizin müdrik və uzaqgörən rəhbərliyiniz, həyata keçirdiyiniz strateji kursa ümumxalq dəstəyi sayəsində Azərbaycan BMT Nizamnaməsinin və beynəlxalq hüququn əsas prinsiplərinə uyğun olaraq öz ərazi bütövlüyünü bərpa etmiş, dövlət quruluşu salnaməsində davamlı və yaradıcı tərəqqinin yeni səhifəsini açmışdır.

Cənubi Qafqazda möhkəm sülhün və sabitliyin bərqərar edilməsinə yönəlmiş siyasətiniz beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən haqlı olaraq geniş dəstək qazanmışdır. Çünki bu siyasət uzunmüddətli əməkdaşlıq, qarşılıqlı etimad və bütün regionun davamlı inkişafı üçün əlverişli şərait yaradır.

Bu fürsətdən istifadə edərək, Qazaxıstan-Azərbaycan strateji tərəfdaşlığının və müttəfiqliyinin dinamik inkişafını böyük məmnunluqla qeyd etmək istərdim. İkitərəfli əməkdaşlığın dostluq və mehriban qonşuluq ruhunda möhkəmlənməsinə verdiyiniz böyük şəxsi töhfəni yüksək qiymətləndirirəm.

Hörmətli İlham Heydər oğlu, fürsətdən istifadə edərək, Sizə tükenməz enerji, qardaş Azərbaycan xalqının rifahı naminə yeni uğurlar arzulayıram.

Hörmətlə,

Kasım-Jomart TOKAYEV,
Qazaxıstan Respublikasının Prezidenti

"İstehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri nəticəsində peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi hallarından icbari sığorta haqqında"

Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 1-ci və 27-ci bəndlərini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

"İstehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri nəticəsində peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi hallarından icbari sığorta haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010, № 7, maddə 572 (Cild I); 2025, № 1, maddə 16) 19.2-ci maddəsi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"19.2. Sığorta hadisəsi nəticəsində zərər çəkmiş sığorta olunanın peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsinin müəyyən edilməsi qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən olunur."

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 24 oktyabr 2025-ci il

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Azərbaycana səfərə gəlib



Noyabrın 8-də Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Azərbaycan Respublikasına səfərə gəlib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, hər iki ölkənin Dövlət bayraqlarının dalğalandığı Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportunda ali qonağın şəərəfinə fəxri qarovul dəstəsi düzülmüşdü.

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanı Azərbaycanın Baş nazirinin birinci müavini Yaqub Eyyubov, xarici işlər nazirinin müavini Samir Şərifov, Türkiyənin milli müdafiə naziri Yaşar Güler və digər rəsmi şəxslər qarşıladılar.

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Baş nazirinin müavini Azərbaycana səfərə gəlib



Noyabrın 8-də Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin (BƏƏ) Baş nazirinin müavini və müdafiə naziri, Dubayın vəliəhdi Şeyx Hamdan bin Məhəmməd bin Rəşid Əl Maktum Azərbaycan Respublikasına səfərə gəlib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportunda qonağın şəərəfinə fəxri qarovul dəstəsi düzülmüşdü.

Şeyx Hamdan bin Məhəmməd bin Rəşid Əl Maktumu Azərbaycanın elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev, müdafiə nazirinin müavini - baş direktor Aqil Qurbanov və digər rəsmi şəxslər qarşılayıblar.

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Azərbaycana səfəri başa çatıb



Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Azərbaycan Respublikasına səfəri noyabrın 8-də başa çatıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, hər iki ölkənin Dövlət bayraqlarının dalğalandığı Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportunda ali qonağın şəərəfinə fəxri qarovul dəstəsi düzülmüşdü.

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanı Azərbaycanın Baş nazirinin birinci müavini Yaqub Eyyubov, xarici işlər nazirinin müavini Samir Şərifov və digər rəsmi şəxslər yola saldılar.

Pakistanın Baş naziri Məhəmməd Şəhbaz Şərifin Azərbaycana səfəri başa çatıb



Pakistan İslam Respublikasının Baş naziri Məhəmməd Şəhbaz Şərifin Azərbaycan Respublikasına səfəri noyabrın 8-də başa çatıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, hər iki ölkənin Dövlət bayraqlarının dalğalandığı Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportunda ali qonağın şəərəfinə fəxri qarovul dəstəsi düzülmüşdü.

Pakistanın Baş naziri Məhəmməd Şəhbaz Şərifini Azərbaycanın Baş nazirinin birinci müavini Yaqub Eyyubov, xarici işlər nazirinin müavini Fəriz Rzaev və digər rəsmi şəxslər yola saldılar.





"İstehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri nəticəsində peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi hallarından icbari sığorta haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 24 oktyabr tarixli 275-VIIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və bununla əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, "İstehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri nəticəsində peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi hallarından icbari sığorta haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 24 oktyabr tarixli 275-VIIQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədilə **qərara alıram**:

- Müəyyən edilsin ki:
 - "İstehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri nəticəsində peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi hallarından icbari sığorta haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 19.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;
 - həmin Qanunun 19.2-ci maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti nəzərdə tutulur.
- Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:
 - "İstehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri nəticəsində peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi hallarından icbari sığorta haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 19.2-ci maddəsinə uyğun olaraq, istehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri nəticəsində zərər çəkmiş sığorta olunanın peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsinin müəyyən edilməsi qaydasını üç ay müddətində təsdiq edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə mələm versin;
 - "İstehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri nəticəsində peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi hallarından icbari sığorta haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 24 oktyabr tarixli 275-VIIQD nömrəli Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.
- Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2008-ci il 4 avqust tarixli 804 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008, № 8, maddə 712 (Cild I) ilə təsdiq edilmiş "Özəlləşdirilən və idarəetməyə verilən dövlət müəssisələrinin istehsalat qəzası və yuxud peşə xəstəliyi nəticəsində sağlamlığı pozulmuş işçisinə və ya bu səbəbdən həlak olmuş işçisinin ailə üzvlərinə və himayəsində olan digər şəxslərə aylıq ödənc üzrə borclarının tənzimlənməsi Qaydaları"nın 3.1.1-ci yarım bəndində "əmək qabiliyyətinin itirilmə faizi" sözləri "peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsinin ifadə olunduğu faiz" sözləri ilə əvəz edilsin.
- "İstehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri nəticəsində peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi hallarından icbari sığorta haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2010-cu il 2 iyul tarixli 289 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010, № 7, maddə 608 (Cild I) 2-ci hissəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:
 - aşağıdakı məzmununda 2.1-1-ci bənd əlavə edilsin:

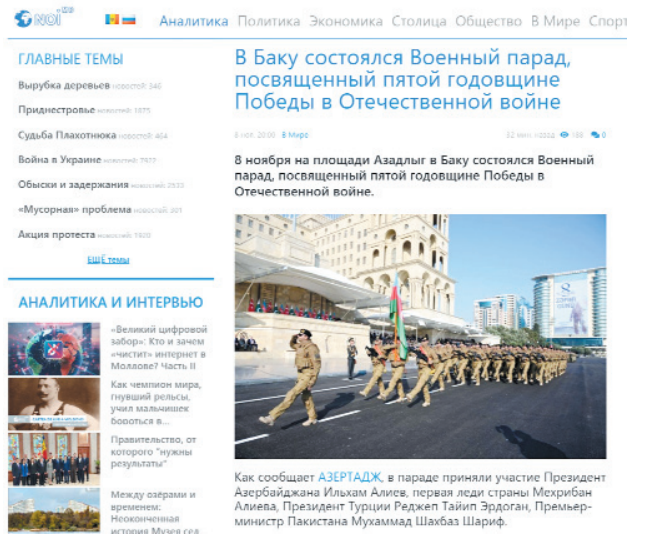
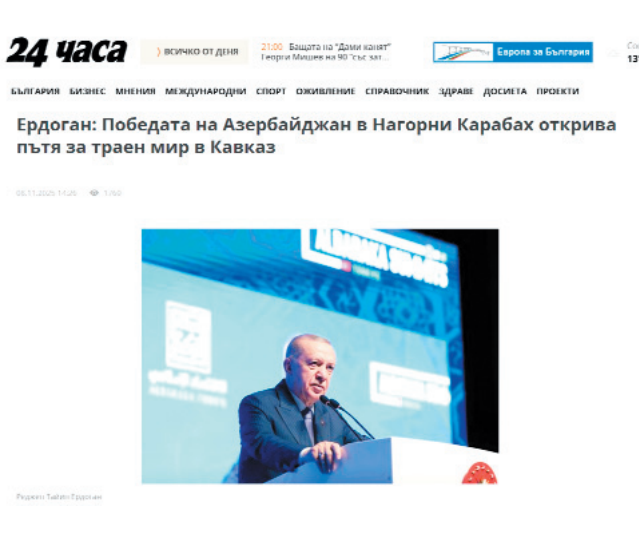
"2.1-1. "İstehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri nəticəsində peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi hallarından icbari sığorta haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 19.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;"
 - 2.2-ci bənddə "İstehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri nəticəsində peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi hallarından icbari sığorta haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun" sözləri "həmin Qanunun" sözləri ilə əvəz edilsin;
 - aşağıdakı məzmununda 2.2-1-ci bənd əlavə edilsin:

"2.2-1. həmin Qanunun 19.2-ci maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti nəzərdə tutulur;"
- Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 10 dekabr tarixli 387 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018, № 12 (I kitab), maddə 2544 (Cild I); 2024, № 5 (I kitab), maddə 529, № 8, maddə 943, № 9, maddə 1000, № 12 (II kitab), maddə 1383; 2025, № 3, maddə 226) ilə təsdiq edilmiş "DOST" mərkəzlərində göstərilən xidmətlərin siyahısı"nın 2.9-cu bəndi ləğv edilsin.
- Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 15 aprel tarixli 634 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019, № 4, maddə 634 (Cild I); 2024, № 4, maddə 385, № 6 (I kitab), maddə 654, № 8, maddə 943, № 10, maddə 1140, № 12 (II kitab), maddə 1383; 2025, № 6, maddə 541) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Mərkəzləşdirilmiş elektron informasiya sistemi haqqında Əsasnamə"nin 2.3-cü bəndində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:
 - 2.3.2-ci yarım bənddə "monitorinqi" sözündən sonra ", "İstehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri nəticəsində peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi hallarından icbari sığorta haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq, peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsinin müəyyən edilməsi məqsədilə işəgötürənlər tərəfindən müraciətin göndərilməsi" sözləri əlavə edilsin;
 - 2.3.5-ci yarım bənddə ikinci halda "aparılması" sözündən sonra ", "İstehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri nəticəsində peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi hallarından icbari sığorta haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsinin müəyyənəşdirilməsi" sözləri əlavə edilsin.
- Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2020-ci il 30 iyun tarixli 1077 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2020, № 6, maddə 718 (Cild I); 2024, № 6 (I kitab), maddə 660, № 12 (II kitab), maddə 1383; 2025, № 4 (I kitab), maddə 345) ilə təsdiq edilmiş "Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyinin Nizamnaməsi"nin 3.1.5-ci yarım bəndində "qabiliyyəti, fiziki şəxsin sağlamlığına xəsarət yetirilmə nəticəsində və ya başqa şəkildə pozulmuş əmək qabiliyyətinin itirilməsi faizini" sözləri "qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsinə" sözləri ilə əvəz edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 7 noyabr 2025-ci il

Bakıda keçirilən Hərbi parad dünyanın bir sıra ölkələrinin nüfuzlu media qurumlarında geniş işıqlandırılıb



Vətən müharibəsində qazanılmış şanlı Qələbənin beşinci ildönümü münasibətilə Bakının Azadlıq meydanında keçirilən möhtəşəm Hərbi parad dünyanın bir sıra ölkələrinin aparıcı media qurumlarında geniş diqqət mərkəzində olub və beynəlxalq mətbuatda əhatəli şəkildə işıqlandırılıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, yayımlanan xəbərlərdə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin, Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın və Pakistanın Baş naziri Məhəmməd Şahbaz Şərifin çıxışlarında səsləndirdiyi fikirlərə yer verilib, paradın Azərbaycan Ordusunun hərbi qüdrətini tam şəkildə nümayiş etdirdiyi vurğulanıb, həmçinin Vətən müharibəsi barədə məlumat verilib.

Hərbi parad Türkiyənin və Şimali Kiprin aparıcı media qurumları, o cümlədən "Anadolu" agentliyi, "TRT Avaz", "TRT Haber", "A Haber", "Haber Global", "NTV televiziya kanalları", "Milliyet", "Hürriyet", "HaberTürk", "Akşam", "Sabah", "Yeni Şafak", "Türkiye Gazetesi", "Kıbrıs Gazetesi" qəzetləri və digər media qurumları tərəfindən xüsusilə geniş işıqlandırılıb. Hər iki qardaş ölkənin aparıcı informasiya agentlikləri, televiziya kanalları, qəzetləri və xəbər portalları milyonlarla tamaşaçının və oxucunun diqqətini həm prezidentin İlham Əliyev və Rəcəb Tayyib Ərdoğanın çıxışlarına, həm də paradın nümayiş etdirilən hərbi texnika və silahlara cəlb edib.

Xəbərlərdə Türkiyə və Azərbaycan liderlərinin Cənubi Qafqazda dayanıqlı sülh və sabitliyin təmin olunması, Bakı və Ankaranın sıx həmrəyliyi, eləcə də regional əməkdaşlığın inkişafı ilə bağlı bəyanatların da sətirlər qeyd edilir. Prezident İlham Əliyevin Vətən müharibəsi zamanı Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın "Azərbaycan tək deyil, Türkiyə Azərbaycanın yanındadır!" bəyanatının çox ciddi mesaj olması və "Azərbaycan xalqı bu qardaş dəstəyini heç vaxt unutmayacaq" ifadəsi, eləcə də Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın "Bu Zəfər Qafqazda davamlı sülhə gətirən yolun məhkəməsidir" sözləri "Anadolu" agentliyinin "Baş xəbər" rubrikasında oxucuların diqqətinə çatdırılıb.

Xüsusi diqqət Türkiyə Prezidentinin Azərbaycanın 44 günlük müharibədə tarixi Qələbəsinə sonrakı Asiya və Avropada geosiyasi balansın dəyişməsi barədə bəy-

natına yönəlib. Materiallarda Azərbaycan, Türkiyə və Pakistan liderlərinin çoxsaylı fotoşəkilləri təqdim olunub, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin bərpasının bütün türk dünyası üçün əhəmiyyəti xüsusi vurğulanıb.

Pakistanın aparıcı media qurumları, o cümlədən "ARN News Centre", "AAJ News (AAJ TV)", "The Express Tribune", "Brecorder", "Geo News", "24 News HD", "Minute Mirror", "Lead Pakistan", "Dawn" televiziya və nəşrlərinin yayımladığı xəbərlərdə Hərbi paradın möhtəşəmliyi, Azərbaycan, Türkiyə və Pakistan hərbi qüvvələrinin birgə iştirakı, nümayiş olunan hərbi texnika və aviasiya qüvvələri barədə məlumat verilib. Xüsusi diqqət Azərbaycan Prezidentinin çıxışına yönəldilib, dövlətimizin başçısının Türkiyə və Pakistanın Vətən müharibəsi zamanı Azərbaycana qətiyyətli dəstəyi barədə fikirləri geniş işıqlandırılıb. Həmçinin Prezident İlham Əliyevin Azərbaycanın ədalətli mübarizəsi zamanı göstərdiyi möhkəm dəstəyə görə Pakistanla təşəkkür etdiyi, rəsmi İslamabadın Cənubi Asiyada regional sabitliyin təmin edilməsindəki rolunu yüksək qiymətləndirdiyi vurğulanıb. Xəbərlərdə Pakistanın Baş naziri Məhəmməd Şahbaz Şərifin paradın regional əməkdaşlıq və Cənubi Qafqazda sülh və sabitliyin güclənməsi baxımından əhəmiyyətini də ön plana çıxardığı qeyd olunub. "The Express Tribune" nəşri bu baxımdan Pakistan Baş nazirinin Hərbi paradın çıxışında "Bu, dostluq və regional həmrəyliyin əyani göstəricisidir" ifadəsini xüsusi vurğulayıb.

Pakistan mediasında Baş nazir Məhəmməd Şahbaz Şərifin Azərbaycan səfəri, Azərbaycan Prezidenti ilə görüşü, eləcə də Azərbaycan, Türkiyə və Pakistan liderlərinin üçtərəfli görüşü barədə də məlumat verilib.

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin aparıcı media qurumları da, o cümlədən "ARN News Centre", "UAE BARQ", "Emarat Al Youm", "Al Bayan", "Sharjah24" və "20Four" portalları Vətən müharibəsində Qələbənin beşinci ildönümünə həsr olunan Hərbi paradı geniş işıqlandırılıb. Xəbərlərdə Bakıda keçirilən Hərbi paradın möhtəşəmliyi, nümayiş etdirilən hərbi texnika və Azərbaycan Ordusunun hərbi qü-

rəti barədə ətraflı məlumat verilib. Xüsusi diqqət Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin, Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın və Pakistanın Baş naziri Məhəmməd Şahbaz Şərifin paradın çıxışlarında səsləndirdiyi fikirlərə yönəldilib. Materiallarda Azərbaycan və Türkiyə liderlərinin regional əməkdaşlıq, Cənubi Qafqazda sülh və sabitliyin təmin olunması barədə bəyanatları da yer alıb.

Gürcüstanın nüfuzlu "1tv.ge", "24news.ge", "aktual.ge", "interpress.ge" portalları Azərbaycanda Vətən müharibəsində Qələbənin 5-ci ildönümü ilə bağlı təşkil olunan Hərbi parad və bayramla bağlı xəbərlər yayımlayıb. Yayımlanan xəbərlərdə Azərbaycanda Zəfər Günü'nün təntənəli şəkildə qeyd olunması, Vətən müharibəsində Qələbənin beşinci ildönümü ilə bağlı Bakıda keçirilən Hərbi parad və bu tədbirdə Azərbaycan və Türkiyə prezidentlərinin, Pakistanın Baş nazirinin, eləcə də digər rəsmi şəxslərin iştirak etmələrindən, Azərbaycan və Türkiyə prezidentlərinin çıxışlarındakı materialları yayımlayıb.

Rusiyanın bir sıra nəşrləri də Hərbi parad barədə məqalələr yayımlayıb. Bu ölkənin "Gazeta.ru" nəşri paradın miqyasına diqqət cəmləndirərək 5 mindən çox hərbi qüvvənin iştirak etdiyini və 150-dən artıq hərbi texnikanın nümayiş etdirildiyini, eləcə də Xəzər dənizində hərbi gəmilərin düzüldüyünü qeyd edib. "News.ru" Prezident İlham Əliyevin çıxışında simvolik ifadəni ön plana çəkib: "Onlar Bakıda çay içmək istəyirdilər, indi Azərbaycan çayını istintaq təcridxanasında içirlər". "Vestikavkaza.ru" isə tədbirdə iştirak edən Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın, Pakistanın Baş naziri Məhəmməd Şahbaz Şərifin və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin vətəndaşları Şeyx Həmdan bin Məhəmmədin iştirak etdiklərini vurğulayıb.

İspaniyanın EFE agentliyi də Hərbi parad xüsusi diqqət ayırıb. Agentliyin yayımladığı xəbərdə ikinci Qarabağ müharibəsində Qələbənin beşinci ildönümünə həsr olunan Hərbi paradın Türkiyə və Pakistan liderlərinin də iştirakı vurğulanıb. Xəbərdə əsasən Azərbaycan və Türkiyə prezidentlərinin, Pakistan Baş nazirinin fikirləri diqqətə çatdırılıb, liderlərin Azərbaycanın Qələbəsinin regionda sülh, inkişaf və əmin-amanlıq üçün yeni səhifə açması barədə fikirləri qeyd olunub. Bu xəbər İsveçrənin

"Swissinfo.ch" nəşri tərəfindən də EFE-yə istinad olunaraq yayımlanıb.

Rumıniyanın "Ultima-ora" nəşri Prezident İlham Əliyevin paradın çıxışında Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Türkiyənin Vətən müharibəsinin ilk günündən Azərbaycana, Azərbaycan xalqına və ordusuna dəstəyi barədə fikrinə xüsusi yer verib.

Moldovanın nüfuzlu "Moldova Today" nəşri Bakıda keçirilən Hərbi paradın Azərbaycan, Türkiyə və Pakistan hərbi qüvvələrinin birgə iştirakına, üç qardaş ölkənin liderlərinin çıxışlarına, nümayiş olunan hərbi texnikaya və regionda sabitliyin güclənməsinə xüsusi diqqət ayırıb. "Bu parad təkə silahların nümayişi deyil, regionda yeni geosiyasi reallığın başlanğıcıdır", - deyə nəşrdə xüsusi vurğulanıb.

Bolqarıstanın "24 Chasa" nəşri paradın Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Azərbaycanın Zəfər Günü'nü türk dünyası üçün qürur mənbəyi olması, Qarabağın azad edilməsinin bütün türk dünyası üçün əhəmiyyəti barədə fikirlərini qeyd edib. Bundan başqa, Türkiyənin Azərbaycana və Azərbaycan Ordusuna fəal dəstəyi, Qələbənin qazanılmasında Azərbaycan Ordusunun qəhrəmanlığı və xalqın birliyinin rolu vurğulanıb, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə inkişaf, sülh və əmin-amanlığın bərqərar olduğu qeyd edilib.

Misirin aparıcı media qurumları, o cümlədən "Al Shorouk", "Al Ahram" və "Cairo24" nəşrləri də Bakıda keçirilən Hərbi paradı geniş işıqlandırılıb. Xəbərlərdə paradın iştirak edənlərinə, nümayiş olunan hərbi texnika, Azərbaycan, Türkiyə və Pakistan hərbi qüvvələrinin birgə iştirakı barədə ətraflı məlumat verilib. Misir mediası Azərbaycan və Türkiyə liderlərinin çıxışlarına, tədbirin Cənubi Qafqazda sabitliyin və regional əməkdaşlığın əhəmiyyətini diqqətin cəlb edilməsi baxımından önəmi vurğulanıb.

Hərbi parad barədə nüfuzlu "Forbes" jurnalı, Səudiyyə Ərəbistanının ingilisdilli "Arab News" və digər media qurumları da xəbərlər yayımlayıb. "Forbes" jurnalında dərc olunan geniş reportajda Hərbi paradın Azərbaycanın hərbi qüdrətini gücləndirdiyini göstərdiyi vurğulanıb. Azərbaycanın xüsusilə hava və hava hücumundan müdafiə qüvvələrinin arsenalını önəmli silah və müdafiə sistemləri ilə inkişaf etdirdiyi qeyd olunub.

Bakıda Zəfər Günü münasibətilə keçirilən konsert möhtəşəm atəşfəşanlıqla başa çatıb

8 Noyabr - Zəfər Günü münasibətilə Bakıda, Dənizkənarı Milli Parkda Azərbaycanın tanınmış incəsənət ustaları - müğənnilər, rəqs kollektivlərinin iştirakı ilə təntənəli bayram konserti keçirilib. Tədbir Heydər Əliyev Fondu, Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyi və Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə reallaşdı.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə 44 günlük Vətən mü-

haribəsində rəşadətli Azərbaycan Ordusunun düşmən üzərində qazandığı parlaq Qələbənin beşinci ildönümü ölkəmizin hər yerində olduğu kimi, paytaxtda da böyük sevinclə qeyd edilib.

Bayram tədbirinin keçirildiyi ərazidə, mərkəzi küçə və prospektlərdə, həmçinin istirahət parklarında Vətən müharibəsində qazanılmış şanlı Zəfərin 5-ci ildönümü münasibətilə xüsusi bayram ab-havası yaradılıb, Zəfərə həsr edilmiş plakatlar asılıb. Binaların eyvanlarından üçrəngli Azərbaycan bayrağı dalğalanırdı.

Azərbaycan xalqı olaraq, biz bu tarixi Qələbənin canlı şahidləriyik. Bu gün qürurla söyləyə bilərik ki, qalib ölkənin vətəndaşlarıyıq. 8 Noyabr xalqımız üçün həm birlik, həm şərafət, həm də qürur günü olmaqla yanaşı, tariximizə qızıl hərflərlə yazılmış əlamətdar bir gündür. Azərbaycan xalqı bu möhtəşəm hadisəni sevinc və coşğu ilə qeyd edib.

Bayram konserti zəngin proqram və möhtəşəm atəşfəşanlıqla yekunlaşıb. Tədbir iştirakçıları bu günün böyük qürur və vətənpərvorlik hissi ilə yadda saxlayaraq, Vətən uğrunda canlarını fəda etmiş qəhrəmanları ehtiramla yad ediblər.





AZƏRBAYCANIN ŞƏRƏF VƏ QÜRUR TARİXİ

ŞANLI ZƏFƏR-5 il

Azərbaycan tarixinin ən şərəfli günü

44 günlük Vətən müharibəsi Azərbaycan tarixinin ən şərəfli günləri, 8 noyabr tarixi isə bütöv Azərbaycan tarixinin baş tacıdır. illər ərzində Azərbaycan xalqı özəli torpaqlarının azad olunması istiqamətində var gücü ilə çalışdı. Bir tərəfdən, dövlətimizin qüdrəti artırdısa, digər tərəfdən xalqımızın ideoloji cəhətdən həmrəy olması istiqamətində ardıcıl və sistemli addımlar atılırdı. Azərbaycan xalqı əmin idi ki, torpaqlarını azad edəcək. Odu ki, heç bir zaman işğalla barışmırdı.

Bu, xalqımızın qırmızı xətti idi. Ermənistan isə bu müddət ərzində daha da azğımlaşır, havadarlarının vasitəsilə, onların dəstəyi ilə silahlanırdı. Məhz bu amil Azərbaycanı vadar etdi ki, mövcud reallıqları düzgün dəyərləndirsin. Ümummilli Lider Heydər Əliyev bu istiqamətdə prinsipial mövqeyə ortaya qoydu. Eyni zamanda bu prinsipiallıq həm də təmkinli siyasətlə müşayiət olundu. Belə ki, regional aktorlarla münasibətlərin normal məcraya salınması, beynəlxalq təşkilatlarda səmərəli fəaliyyət, ölkənin iqtisadi baxımdan gücləndirilməsi əsas hədəflər idi.

"İqtisadiyyatı güclü olan dövlət hər şeyə qadirdir" ideyasına əsaslanan Ümummilli Lider Heydər Əliyev Azərbaycanın ilk öncə sosial-iqtisadi durumunu yaxşılaşdırmaq yolunu seçdi. Çünki bir milyondan artıq məcburi köçkün və qaçqın problemi ilə üzləşən qalan Azərbaycan daxilində olduqca böyük çətinliklərə üzləşirdi. Bir tərəfdən itirilən torpaqlar, digər tərəfdən haqq səsimizin dünyaya çatmaması ölkəmizi ağır duruma salmışdı. Bütün bu amillər Azərbaycanın davamlı şəkildə gücləndirilməsi zərurətini yaratmışdı. Ümummilli Lider Heydər Əliyev bu istiqamətdə uğurlu siyasət yürütdü və onun dəst-xəti cənab İlham Əliyevin hakimiyyətinin ilk dövrlərindən uğurla davam etdirildi. Bu illər ərzində Azərbaycan Ulu Öndər Heydər Əliyevin ideoloji xəttinə sadıq qaldı. Ordu quruculuğu istiqamətində ardıcıl addımlar atıldı. Dünyanın hərbi sənaye baxımından inkişaf etmiş ölkələri ilə müqavilələr imzalandı. Bunun üçün iqtisadi güc, iqtisadi amil olduqca önəmli idi.

Eyni zamanda burada təmkinli diplomatiya da yürüdülməli idi. Məhz Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin təmkinli diplomatiyası sayəsində Azərbaycan Ordusu ön müasir silah-sursatla təchiz olundu. Ordunun gücü onun insan kapitalı ilə ölçülür. Bu baxımdan, Azərbaycan Ordusu yüksək əhvali-ruhiyyədə yetişdirildi. Bunun nəticəsidir ki, şanlı ordumuzda 44 günlük Vətən müharibəsi ərzində bir nəfər olsun belə fərari qeydə alınmadı. Azərbaycanlı gənclər orduya yollanmaq üçün, döyüş meydanına getmək üçün sanki yarışa girmişdilər. Gənclər hərbi səfərbərliyə tələb edirdilər. Bu, bütün dünyanı heyratə gətirdi. Dünya Azərbaycan xalqının özünə, torpaq sevgisinə, vətən sevdasına heyran qaldı. Lakin hərbi səfərbərliyə kütəvi şəkildə ehtiyac yox idi, çünki Azərbaycan Ordusu kifayət qədər güclü idi və yüksək səviyyədə təchizatlandırılmışdı.

Müharibə illərində hər kəs öz işini layiqincə, peşəkar formada yerinə yetirmək, icra etmək üçün çalışırdı. Çünki xalqımızın yeganə əməli zəfəri qazanmaq idi. 27 sentyabr tarixində başladığımız Zəfər yürüşü tarixi qələbə ilə yekunlaşdı və Ermənistan məğlubiyyətə uğradıldı.

Azərbaycan ötən illər ərzində Ermənistanla açıq şəkildə bildirmişdi ki, torpaqlarımızı sülh yolu ilə özümüzə təhvil ver-sin. Ermənistanla havadarlıq edən qüvvələr Azərbaycana o fikiri aşılayırdılar ki, heç bir halda münafişinin hərbi həll variantı yoxdur. Azərbaycanın dövlət başçısı bütün beynəlxalq kürsülərdən haqq səsini dünyaya çatdırırdı. Prezident İlham Əliyev gənclərimizi ideoloji baxımdan sağlam ruhda, vətənpərvərlik ruhunda yetişdirməyə önəm verirdi. Buna görədir ki, Qarabağı heç vaxt, ömürlərində bir dəfə olsun belə görməyən gənclər döyüşə yollanaraq canlarından və qanlarından keçirdilər. Azərbaycan Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Təhlükəsizlik Şurasının dörd qətnəməsinə özü icra etdi. Azərbaycan turist diplomatiyası ilə məşğul olan şəxslərə öz layiqli yerini göstərməyi bacardı. Azərbaycan Ermənistanla havadarlıq edən böyük dövlətlərə, eyni zamanda məkrli oyunlara çalışan kiçik dövlətlərə öz yerini göstərməyi bacardı. Bir daha sübut edildi ki, Azərbaycan xalqı məğlubeətilməz xalqdır.

Geriyə dönüb baxdığımız zaman çox böyük işlərin icra edildiyini görürük. Tarixi Zəfərimizin beş ili tamamdı. Beş ildir ki, Azərbaycan Qarabağı və Şərqi Zəngəzuru yenidən qurur. Azərbaycan həm də Cənubi Qafqazın siyasi və iqtisadi xəritəsini yenidən formalaşdırır. Məsələ ondan ibarətdir ki, əldə etdiyimiz Zəfər sadəcə Azərbaycanın maraqlarını təmin etməklə yanaşı, həm də bütün region xalqlarının sosial-iqtisadi inkişafını, sülh və rifah içində yaşamasını təmin edir. Nəqliyyat və kommunikasiyaların açılması, eyni zamanda Zəngəzur dəhlizinin (TRIPP) açılmasına razılığın olması və Orta dəhlizin reallaşdırılması ondan xəbər verir ki, Cənubi Qafqazda sülh gələcəkdir. Azərbaycan dövlətinin başçısı bütün bunları gerçəkləşdirir. Bu addımlar bütün regiona çoxdan lazım idi. Amma bütün bunlara nail olmaq heç də asan məsələ deyildi. Bütün bu çətin işlərin öhdəsindən məhz Ümummilli Lider Heydər Əliyevin idealları gəldi. Onun ideologiyası Azərbaycan xalqını Zəfərə qovuşdurdu. 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycanın igid oğul və qızları Müzəffər Ali Baş Komandanın ətrafında birləşdi. Məhz qələbəmizi təmin edən əmil xalq-dövlət-ordu birliyi idi.

Azərbaycan xalqı artıq qürurlu, almaıç xalq kim yaşayır. Biz dünyaya göstərdik ki, heç bir halda qururumuzu, mübarizliyimizi, iradəmizi sındırmaq mümkün deyil. Müzəffər Ali Baş Komandanımız Zəfərin əldə edilməsində cənnətdən keçən qəhrəmanlarımızı hər zaman minnətdarlıq hissi ilə anır. Xalqımız hər zaman onlara borcludur. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin.

Azər BADAMOV,
Milli Məclisin deputatı



Artıq 5 ildir Azərbaycan bayrağı bütün suveren ərazimizdə dalğalanır

Beş il öncə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin müdrik və qətiyyətli sərkərdəliyi ilə rəşadətli ordumuzun sücaəti nəticəsində xalqımızın 30 illik həsrətinə son qoyuldu və ərazi bütövlüyümüz bərpa edildi. 2023-cü ilin sentyabrında isə ordumuz tərəfindən həyata keçirilən lokal xarakterli antiterror tədbirləri dövlət suverenliyimizin tam təmin edilməsi ilə nəticələndi.

Azərbaycan xalqının birliyinin, həmrəyliyi, ölkəmizin qüdrətinin tənənəsi olan bu Zəfər hər bir vətəndaşımızın fədakar əməyinin, dövlətinə və Vətəninə olan sarsılmaz sevgisinin parlaq təzahürüdür.

Ermənistanın Azərbaycana qarşı əsassız ərazi iddiaları, işğalçılıq siyasəti, hərbi təcavüzü bir milyondan çox soydaşımızın qaçqın və məcburi köçkünə çevrilməsi, minlərlə insanın həyatını itirməsi, mədəni və tarixi irsimizə, iqtisadiyyatımıza böyük zərbə vurulması, şəhər və kəndlərimizin viran edilməsi ilə nəticələndi. 1990-cı illərin əvvəllərində ölkəmizdə hakimiyyətdə olanların sərişsizliyi, hökm sürən özbaşınalıqlar, ağır iqtisadi, siyasi böhran fonunda Ermənistanın işğalçılıq siyasəti xalqımız üçün daha ağır nəticələrə səbəb ola bilərdi.

1993-cü ildə Azərbaycan xalqı böyük müdriklik nümayiş etdirərək dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevi siyasi hakimiyyətə dəvət etməklə öz qurtuluşunu təmin etdi. Ulu Öndər ölkəmizi bütün sahələrdə inkişaf və tərəqqi yoluna çıxardı. Eyni zamanda ordu quruculuğu istiqamətində geniş

bir sıra nüfuzlu təsisatlar tərəfindən ərazi bütövlüyümüzü taniyan qərarların qəbul edilməsinə nail oldu.

Ermənistanın işğalçılıq siyasətinə son qoyulması, məsələnin sülh yolu ilə nizamlanması üçün söylər göstərən ölkəmiz bu illər ərzində torpaqlarını öz gücü ilə azad etməyə qadir olan qüdrətli ordu formalaşdırdı. Ali Baş Komandanın birbaşa rəhbərliyi ilə peşəkar hərbiçilərin hazırlanması, ordumuzun arsenalında olan hərbi texnikanın müasir standartlara uyğunlaşdırılması, müxtəlif ölkələrdən silah tədarüki, dünya təcrübəsinin öyrənilməsi istiqamətlərində addımlar atıldı.

Vurğulanmalı olan digər önəmli məqam gənc nəslin vətənpərvər ruhda yetişdirilməsi idi ki, dövlətimiz tərəfindən bu sahədə də mühüm işlər həyata keçirildi. Bununla xalqımızın milli həmrəyliyi təmin olundu. Prezident-xalq-ordu birliyindən qaynaqlanan güc döyüş meydanında tarixi Zəfərimizi şərtləndirdi.

44 gün ərzində yalnız irəli addımlayan ordumuz torpaqlarını qarşı-qarşı düşməndən azad etdi. Prezident İlham Əliyev informasiya cəbhəsində aparılan mübarizəyə birbaşa rəhbərlik etdi. Dünyanın aparıcı KİV-inə müsahibələr verən Azərbaycan Prezidentinin qətiyyətli mövqeyi, əsaslandırılmış fikirləri bu istiqamətdə də mütləq qələbəmizi şərtləndirdi.

Ermənistan noyabrın 9-dan 10-na keçən gecə Azərbayca-

nın şərtləri əsasında təslim aktına imza atmağa məcbur oldu. Noyabrın 20-də Ağdam, 25-də Kəlbəcər, dekabrın 1-də isə Laçın rayonlarını Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinə təhvil verdi. 2022-ci ilin avqustun 26-da isə Laçın şəhəri, Zabux və Sus kəndləri nəzarətə götürüldü. Təbii ki, "Dəmir yumruq" əməliyyatının gücü nəticəsində Ağdam, Laçın və Kəlbəcərin bir güllə belə, atmadan azad olunması böyük uğur idi. Çünki Ağdamda düşmənin qurduğu istehkamlar, Kəlbəcər və Laçının relyefi hərbi əməliyyatlar zamanı burada itkilərimizin çox olmasına səbəb ola bilərdi.

Beləliklə, Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin müdrik rəhbərliyi və qətiyyətli siyasəti nəticəsində ordumuz şəərəli missiyanı uğurla icra etdi, Zəfər Günü Azərbaycan təqviminə qızıl hərflərlə yazdı.

Bu gün rəşadətli Azərbaycan Ordusu suveren ərazilərimizdə böyük şəərəflə xidmət edir, torpaqlarımızın etibarlı müdafiəsini uğurla həyata keçirir. Azad şəhər və kəndlərimizdə dünyanın ən nəhəng quruculuq proseslərindən biri həyata keçirilir. Artıq 50 mindən çox insan Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdə yaşayır və çalışır. Azərbaycan bayrağı bütün suveren ərazilərimizdə qürurla dalğalanır.

Şahin İSMAYILOV,
Milli Məclisin Gənclər və idman komitəsinin sədri

Möhtəşəm hərbi-siyasi qələbələr və yeni strateji hədəflər

8 Noyabr-Zəfər Günü xalqımızın qürur mənbəyinə çevrilmiş tarixdir. Həmin tarixin üç qəhrəmanı var: Müzəffər Ali Baş Komandan, onun formalaşdırdığı yenilməz ordu və "dəmir yumruq"a çevrilmiş xalq. Bu reallıqda Prezident, ordu, xalq sözləri sinonimləşərək tarixi Zəfərin simvollarına çevrilmişdir.

Bu tarixi zəfəri ilə Prezident İlham Əliyev öz adını müzəffər sərkərdə olaraq təkcə mənsub olduğu ölkənin deyil, əslində, dünyanın hərbi tarixinə həkk etdi. Bu tarixi qələbə ilə ordumuzun yenilməzliyi, qüdrəti və vətənpərvərliyi sözdə deyil, döyüş meydanlarında sübuta yetirildi. Xalq olaraq qəddimiz düz, başımızı uca oldu. Alnımızdan xəcalət tərbi bərdəfəlik silindi. Birləşdik. Bütövləşdik. Ən qatı ələyhdarlarımız belə, bu həqiqəti etiraf etmək məcburiyyətində qaldılar.

Tarixi zəfər nəticəsində təkcə ərazi bütövlüyümüz və suverenliyimiz təmin olunmadı, həm də erməni faşizminə son qoyuldu. Eyni zamanda Ermənistanın və dünya ermənilərinin son 30 il ərzində sitayış etdikləri "Miatsum" ideologiyası-İrəvan və Qarabağ ermənilərini vahid dövlət tərkibində görməyi hədəfləyən, bu prosədə qonşu Gürcüstan ərazisinə də ilhaq zonası kimi yənaşan irticaçı ideya iflasa uğradı. Bu gün Ermənistan dövləti və erməni xalqı bu təcavüzkar ideologiyadan məhrum olmuşdur. O, tarixin zibilliyinə atılmışdır.

Vətən müharibəsindən sonra Ermənistanın siyasi-hərbi rəhbərliyi və onun himayəsi altında olan Qarabağdakı xunta rejiminin tör-töküntüləri, görünür, öz strateji məğlubiyyətlərindən lazımi nəticə çıxara bilmədilər. Əks halda Ermənistanla şərti sərəhdərlərimizdə tərətdikləri hərbi insidentlərə, döyüş mövqelərimizi iriçaplı silahlarla atəşə tutmalarına, mülki şəxslərə və polis nəfərlərinə qarşı mina terroru siyasəti həyata keçirmələrinə, qondarma "pezident seçkiləri" keçirmələrinə nə əd vermək olar?

Bu məsələlərə qiymət verən Prezident İlham Əliyev 2023-cü ildə demişdir: "Təxribat hərəkətlərinə son qoymaqla bağlı Azərbaycanın etdiyi çoxsaylı çağırışlar təəssüf ki, bütün ciddiyyəti ilə qəbul edilmədi. Vəziyyət daha da gərginləşdi, çünki bu il sentyabrın 2-də Ermənistanın baş naziri qondarma "Dağlıq Qarabağ respublikasının" yaradılmasının ildönümü ilə bağlı təbrik məktubu göndərdi. Bu, qırmızı xətti keçmək demək idi və təbii ki, Azərbaycan buna dözmə bilməzdi. Bu, bizim ərazimizə qarşı açıq-aşkar iddia irəli sürülməsi idi. Sentyabrın 9-da qondarma "Dağlıq Qarabağ"ın qondarma hakimiyyət orqanları "seçki" keçirdilər, özlərinə yeni başçı seçdilər, bu isə mövcud reallıqların tam şəkildə inkar edilməsi demək idi".

Belə olan halda 2023-cü il sentyabrın 19-da Azərbaycanın antiterror tədbirləri keçirməkdən başqa seçim yolu qalmadı. Bir sutkadan da az davam edən tədbirlər nəticəsində Ermənistanın Qarabağdakı ordusu tamamilə tərk-silah edildi, 10-15 min nəfərlik kontingent silahsızlaşdırıldı və Qarabağ ərazisi üzərində tam nəzarət bərpa olundu. Uzun illər ərzində ilmə-ilmə işlənən, müxtəlif dövrlərdə Cənubi Qafqazla bağlı planları olan qüvvələrin dəstəyi ilə reallaşdırılmağa çalışılan "böyük Ermənistan" Azərbaycan liderinin uzaqgörən siyasəti, qətiyyəti və iradəsi sayəsində süquta uğradıldı, darmadağın edildi.

2023-cü il noyabrın 8-də Xankəndi şəhərində Vətən müharibəsində əldə edilən Zəfərin üçüncü ildönümünə həsr olunan hərbi parad keçirildi. Hərbi parad, ilk növbədə, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün, dövlət suverenliyinin bərpasını, uzun illər Xankəndidə yuva qurmuş erməni separatizminin kökünü kəsildiyini bütün dünyaya nümayiş etdirdi. Eyni zamanda Azərbaycan dövlətinin suveren hüquqlarını tam şəkildə həyata keçirdiyini və bu ərazilərin ölkənin ayrılmaz hissəsi olduğunu göstərdi.

Qarabağda Azərbaycan xalqının qanını tökmüş, Xocalıda soyqırımı törətmış hərbi canilər artıq əli qandallı Bakıya götərilmiş, onalara qarşı məhkəmə prosesinə başlanılmışdır. İnsanlıq əleyhinə ağır cinayətlər törətmış bu müharibə canilərinə qarşı sərbə və ədalətli cəzanın tətbiq olunacağı labüddür.

Müharibəni udan Azərbaycanın sülh təşəbbüsünün reallaşması da sərb zaman məsələsidir. 8 avqust tarixi Vaşinqton razılaşmaları, bu xüsusda sülh sazişi layihəsinin mətninin parafəlanması, Azərbaycan və Ermənistan siyasi liderlərinin ABŞ Prezidentinin şahidliyi və iştirakı ilə Birgə Bəyannamə imzalaması, ATƏT-in Minsk qrupunun ləğvi və digər reallıqlar sülhə olan inamı kəskin artırmışdır. Rəsmi Bakı və İrəvan arasında etimad mühtitinin formalaşması istiqamətində atılan addımlar, xüsusilə Azərbaycandan tranzit olaraq Ermənistanla keçəcək yüklərə məhdudiyyətin aradan götürülməsi ilə bağlı Prezident İlham Əliyevin Astanada səsləndirdiyi mövqeyə, bunun qarşıqlığında Ermənistanın müvafiq öhdəliklə çıxış etməsi, iki dövlətin vətəndaş cəmiyyəti institutları təmsilçiləri arasında İrəvanda baş tutan görüş sülh gündəliyinin irəli aparılmasında mühüm amillər kimi dəyərləndirilə bilər. 2026-cı il regiona sülh gətirəcək il kimi tarixə düşə bilər.

Dünya Zəfərimizin 5-ci ildönümünə həsr edilən tarixi hərbi paradı keçirməklə Azərbaycan bütün dünya ictimaiyyətinə, xüsusən Cənubi Qafqaz bölgəsinə sülh və sabitlik arzulanayan xarici tərəfdəşlərimizə, habelə müxtəlif tənriatlarla regionumuzu qarışdırmaq istəyən beynəlxalq qaragüruhçu qüvvələrə də mühüm mesajlar vermış oldu. Bu parad həm Azərbaycanın hərbi üstünlüyünü, həm siyasi iradəsini, həm diplomatik məharətini, həm də güclü müttəfiqlərə malik olduğunu nümayiş etdirdi. Bu hərbi paradla tarixin ən qüdrətli Azərbaycanı bir daha dünyaya təqdim olundu.

Elman NƏSİROV,
Milli Məclisin deputatı





Konstitusisiya və Suverenlik İli 2025



Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının qəbulundan 30 il keçir. Bu dövr müstəqil dövlətçiliyimizin hüquqi əsaslarının möhkəmlənməsi, insan hüquq və azadlıqlarının təminat mexanizmlərinin formalaşması, eləcə də suveren dövlət kimi beynəlxalq nüfuzumuzun artması ilə xarakterizə olunur.



kimliyimizin və ədalət anlayışımızın əsasını təşkil edir.

2020-ci il sentyabrın 27-də Ermənistanın təxribatlarına cavab olaraq başlanmış 44 günlük Vətən müharibəsində Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə qazanılan tarixi Zəfər, Konstitusiyada təsbit olunmuş ərazi bütövlüyü prinsipinin bərpasını təmin etmiş, milli hüququn beynəlxalq hüquqla uzlaşdığı bir ədalət təntənəsinə çevrilmişdir. 2023-cü il sentyabrın 19-20-də keçirilən uğurlu antiterror əməliyyatı ilə suveren

və dövlət orqanları, bələdiyyələr, habelə dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində olan və ya paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə və ya bələdiyyəyə məxsus olan hüquqi şəxslər (o cümlədən publik hüquqi şəxslər) və bütövlən publikatları, onların vəzifəli şəxsləri tərəfindən pozulan insan hüquqları və azadlıqlarının bərpa edilməsi və "Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (Ombudsman) haqqında" Konstitusiya Qanunu ilə müəyyən edilmiş hallarda insan hüquqları pozuntularının qarşısının alınması üçün təsis olunmuşdur.

Bu təsisatın fəaliyyətə başlaması ilə ölkəmizin yurisdiksiyası altında yaşayan hər bir şəxs - vətəndaş, cənəbi, vətəndaşlığı olmayan şəxs və ya hüquqi şəxs üçün hüquqların müdafiəsi və dövlət orqanları ilə münasibətlərdə ədalət və qanunçuluğun təmininə əlavə institusional təminat yaradılmışdır.

Ombudsmanın çoxşaxəli mandatının mühüm istiqamətlərindən biri "İsgəncə və digər qəddar, qey-

ilə bağlı ölkə Prezidentinə, insan hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi məqsədilə qanunların qəbul edilməsinə, ləğv edilməsinə və ya qanunlarda dəyişikliklər edilməsinə dair, habelə amnistiya elan edilməsi barədə Milli Məclisə təkliflər verə bilər.

Ombudsman məhkəmələrdə süründürməçilik, sənədlərin itirilməsi və vaxtında verilməməsi, habelə məhkəmə qərarlarının icrasının gecikdirilməsi ilə əlaqədar insan hüquqlarının pozulmasına dair şikayətlərə baxmaq hüququna malikdir. Bununla yanaşı, Ombudsman insan hüquqları sahəsində dövlət qorğamlarının, strategiyaların, milli fəaliyyət planlarının və konsepsiyaların icrası prosesinin təhlilini aparır, rey və təkliflərin müvafiq sahədə monitorinq və qiymətləndirməni həyata keçirən quruma təqdim edə bilər.

Ombudsmanın insan hüquqlarının müdafiəsi sahəsində fəaliyyəti, insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının qorunması, onlara əməl olunması və təmin olunması vəziy-

operativ, şəffaf və obyektiv fəaliyyəti nəticəsində cəmiyyətin Ombudsman institutuna inamı davamlı şəkildə artmış, vətəndaş müraciətlərinin sayı və və məmnunluq səviyyəsi əhəmiyyətli dərəcədə yüksəlmişdir.

Bu həm dövlətin insan hüquqlarının qorunması sahəsində həyata keçirdiyi siyasətin səmərəsini, həm də Ombudsman institutunun cəmiyyətdə hüquq düşüncəsinin və hüquq mədəniyyətinin təşəkkülündə mühüm rol oynadığını nümayiş etdirir. Müasir mərhələdə Ombudsman fəaliyyəti artıq təkə fərdi hüquqların bərpası deyil, həm də insan əminliyinə söykənən idarəçiliyin, ictimai etimadın və sosial məsuliyyətin möhkəmlənməsi baxımından strateji əhəmiyyət daşıyır.

"Konstitusisiya və Suverenlik İli" - hüquqi dövlətin yeni mərhələsi

2025-ci ilin ölkəmizdə "Konstitusisiya və Suverenlik İli" elan olun-

muş, həm də preventiv xarakter daşıyır. Bu tədbirlər vətəndaşların hüquq və azadlıqları barədə biliklərini artırır, dövlət orqanları ilə münasibətlərdə hüquqi mədəniyyəti və savadlılığı gücləndirir, eyni zamanda cəmiyyətin bütün təbəqələrində hüquq düşüncəsinin formalaşmasına töhfə verir.

Cari ilin sonunda keçiriləcək "Konstitusisiya və Suverenlik uşaqlarının gözü ilə" və "Konstitusisiya və Suverenlik medianın gözü ilə" adlı müsabiqələr, habelə Ulu Öndər Heydər Əliyevin müstəqil Azərbaycan Konstitusiyasının müəllifi kimi tarixi xidmətlərinə həsr olunmuş tədbirlər bu istiqamətdə mühüm maarifləndirici təşəbbüslərdir. Bu tədbirlər gənclər, media və vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələri arasında konstitusion şəurun dərinləşməsinə, hüquqi mədəniyyətin daha da inkişafına real töhfə verir.

"Konstitusisiya və Suverenlik İli" ölkəmizdə hüquqi dövlətin inkişafında yeni mərhələnin başlanğıcı kimi çıxış edir. Bu il ərzində həyata keçirilən tədbirlər qanunun aliliyinə, insan hüquqlarına hörmətə və milli suverenliyin möhkəmləndirilməsinə xidmət edən fundamental dəyərlərin cəmiyyət həyatında daha da güclü şəkildə təcəssümünə şərait yaradır.

Bələliklə, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası xalqımızın dövlətçilik iradəsinin, suverenliyinin və hüquqa əsaslanan gələcəyinin ifadəsidir. O, milli müstəqilliyimizin hüquqi əsası, dövlətin ali dəyərlər sistemi və cəmiyyətin inkişaf istiqamətlərini müəyyən edən fundamental sənəd kimi 30 illik tarixində özünü tam doğrultmuşdur. Bu illər ərzində Azərbaycan Respublikası Konstitusiyada təsbit olunmuş əsas prinsiplərə - insan hüquqlarına hörmət, ədalət, qanunun aliliyi, bərabərlik və sosial məsuliyyət dəyərlərinə sadıq qalaraq dayanıqlı və dinamik inkişaf yolu keçmişdir. Dövlətin ali məqsədləri olan suverenliyin qorunması, ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi və demokratik idarəetmənin möhkəmləndirilməsi artıq reallığa çevrilmiş, konkret nəticələrdə öz təsdiqini tapmışdır.

Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə əldə edilən tarixi Zəfər, ölkəmizin ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin tam bərpası Konstitusiyamızın əsas niyyətlərinin parlaq ifadəsidir. Bu hadisə milli birliyi, ədaləti və dövlət müstəqilliyini daha da möhkəmləndirmiş, xalq-dövlət birliyini yeni səviyyəyə yüksəltdi.

"Konstitusisiya və Suverenlik İli" həm keçilən yolun təhlili, həm də gələcəyə yönəlik baxışların formalaşması üçün mühüm tarixi mərhələdir. Bu il çərçivəsində keçirilən tədbirlər və hüquqi islahatlar Konstitusiyamızın yaşayan sənəd kimi daim yenilənən və çağırışlara cavab verən mahiyyətini bir daha nümayiş etdirir.

Azərbaycan Konstitusiyası bu gün yalnız ali hüquqi sənəd deyil, həm də milli qürur, dövlət müstəqilliyi və vətəndaş məsuliyyətinin rəmzidir. O, dövlətin gücünü hüquqla, xalqın iradəsinin ədalətlə birləşdirən ali təminat mexanizmi kimi Azərbaycan dövlətçiliyinin məna və hüquqi sütununu təşkil edir. Konstitusisiya suverenliyimizin, azadlığımızın və insan hüquqlarının ən etibarlı təminatıdır. Bu ali sənəd gələcəyə inamla baxmağımızın, hüquqa əsaslanan, ədalətli və humanist cəmiyyət qurmaq əzmimizin parlaq simvoluna çevrilmişdir.

*Səbinə ƏLİYEVA,
Azərbaycan Respublikasının
İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili
(Ombudsman), hüquq üzrə
fəlsəfə doktoru*

Konstitusisiya - suverenliyin və insan hüquqlarının təminatçısı

idarəçiliyinin və bütün qanunvericilik fəaliyyətinin ideya əsasını təşkil edir.

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası xalqın iradəsini ifadə edən ali hüquqi sənəd olaraq dövlətin məqsədlərini və dəyərlər sistemini müəyyən edir. Onun mahiyyəti suverenlik, ədalət, insan ləyaqəti, azadlıq və hüququn aliliyi prinsipləridir. Bu prinsiplər həm dövlətin daxili idarəetməsində, həm də beynəlxalq münasibətlərdə əsas istiqamətverici ideyalar kimi çıxış edir.

Konstitusiyada təsbit olunmuş ali dəyərlər olan suverenlik, ərazi bütövlüyü, demokratiya, sosial ədalət, insan hüquqlarına hörmət müasir Azərbaycan dövlətinin siyasət-hüquqi əsaslarını formalaşdırır. Bu dəyərlər yalnız hüquqi norma deyil, həm də milli şüurun, vətəndaş məsuliyyətinin və ictimai həmrəyliyin dayağıdır. Azərbaycan Konstitusiyası insan hüquqlarının bölünməz və universallıq prinsipini təsbit etməklə, onları dövlətin verdiyi imtiyaz deyil, təbii və ayrılmaz dəyər kimi qəbul edir. Bu hüquqi dəyərlərin reallaşdırılması məqsədilə ölkədə genişmiqyaslı islahatlar həyata keçirilmiş, məhkəmə-hüquq sistemi təkmilləşdirilmiş, insan hüquqlarının müdafiəsini təmin edən institusional mexanizmlər - o cümlədən Ombudsman təsisatı yaradılmışdır.

Konstitusiyamızın 30 illiyinin qeyd olunması sadəcə bir tarixi hadisənin xatırlanması deyil, həm də müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin hüquqi və məna və təməl prinsiplərinə yenidən nəzər salmaq üçün mühüm imkandır. "Konstitusisiya və Suverenlik İli" çərçivəsində həyata keçirilən tədbirlər milli suverenliyin qorunması, hüquqi mədəniyyətin inkişafı və insan hüquqlarının təminatı istiqamətində strateji məqsədlərə xidmət edir.

Konstitusiyamızın ali məqsədləri və dəyərlər sistemi

Azərbaycan xalqı öz müstəqilliyini qorumaq, dövlətçilik ənənələrini yaşatmaq və bütün vətəndaşların rifahını təmin etmək iradəsini birləşdirərək, ədalət, azadlıq və təhlükəsizliyi möhkəmləndirmək, həmçinin gələcək nəsillər qarşısında daşdığı məsuliyyəti dərk edərək, referendum yolu ilə öz Konstitusiyasını qəbul etmişdir.

Bu tarixi addım təkə ölkənin hüquqi əsaslarını müəyyən etməklə kifayətlənmir, eyni zamanda dövlət

liyin tam təmin olunması prosesi başa çatmış, Azərbaycanın konstitusion məkanında hüquqi hakimiyyət tam bərqərar edilmişdir.

Bu hadisələr yalnız hərbi-siyasi qələbə deyil, həm də Konstitusiyamızın ruhunun - suverenlik, ədalət və xalqın iradəsinin parlaq təcəssümü idi. Ərazi bütövlüyünün bərpası ilə Azərbaycan Konstitusiyasının hüquqi qüvvəsi işğaldan azad edilmiş torpaqlarda bərpa olunmuş, dövlət hakimiyyətinin legitim təsir dairəsi ölkənin bütün ərazisində təmin edilmişdir. Ərazi bütövlüyünün bərpası həm də konstitusion dəyərlərin praktik həyata keçməsi baxımından yeni mərhələ açmışdır. İşğaldan azad edilmiş torpaqlarda bərpa və yenidənqurma prosesləri, Böyük qayıdış proqramı, müasir infrastruktur və sosial layihələrin icrası Konstitusiyada təsbit olunmuş sosial ədalət, insan hüquqları və layiqli həyat prinsiplərinin real təmininə yönəlmişdir. Bu, dövlətin hüquqi və sosial mahiyyətinin canlı təcəssümüdür.

Bundan əlavə, Ombudsman informasiya sahiblərinin "Informasiya üzrə qanun haqqında" qanunun tələblərindən irəli gələn vəzifələri yerinə yetirməsinə nəzarəti həyata keçirir, habelə BMT-nin "Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında" və "Uşaq hüquqları haqqında" konvensiyalarının, eləcə də bərabərlik hüququnun təmin edilməsi və ayrışdırılma qanunlarının icrasını artırır.

Ombudsman fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olaraq yerli, regional və beynəlxalq təşkilatlarla, habelə xarici ölkələrin insan hüquqları sahəsində vahid nəzarət, təşviq və müdafiə sistemi kimi funksional əhəmiyyətini artırır.

Ombudsman fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olaraq yerli, regional və beynəlxalq təşkilatlarla, habelə xarici ölkələrin insan hüquqları sahəsində vahid nəzarət, təşviq və müdafiə sistemi kimi funksional əhəmiyyətini artırır.

Ombudsman vəzifəsi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasında və onun tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə təsbit olunmuş

ri-insani və ya ləyaqəti alçaldan başa çatmış, Azərbaycanın konstitusion məkanında hüquqi hakimiyyət tam bərqərar edilmişdir.

Bundan əlavə, Ombudsman informasiya sahiblərinin "Informasiya üzrə qanun haqqında" qanunun tələblərindən irəli gələn vəzifələri yerinə yetirməsinə nəzarəti həyata keçirir, habelə BMT-nin "Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında" və "Uşaq hüquqları haqqında" konvensiyalarının, eləcə də bərabərlik hüququnun təmin edilməsi və ayrışdırılma qanunlarının icrasını artırır.

Ombudsman fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olaraq yerli, regional və beynəlxalq təşkilatlarla, habelə xarici ölkələrin insan hüquqları sahəsində vahid nəzarət, təşviq və müdafiə sistemi kimi funksional əhəmiyyətini artırır.

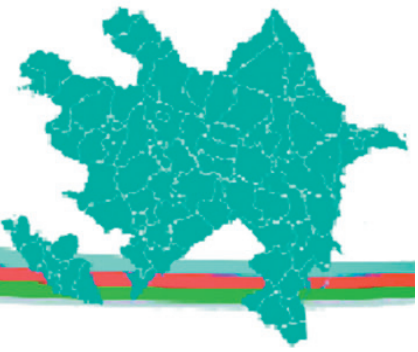
Ombudsman fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olaraq yerli, regional və beynəlxalq təşkilatlarla, habelə xarici ölkələrin insan hüquqları sahəsində vahid nəzarət, təşviq və müdafiə sistemi kimi funksional əhəmiyyətini artırır.

Ombudsman fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olaraq yerli, regional və beynəlxalq təşkilatlarla, habelə xarici ölkələrin insan hüquqları sahəsində vahid nəzarət, təşviq və müdafiə sistemi kimi funksional əhəmiyyətini artırır.





Konstitusiya və Suverenlik ili 2025



"Azərbaycan Respublikasında din dövlətdən ayrılır. Bütün dini etiqadlar qanun qarşısında bərabərdir".

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası,
II fəsil, maddə 18

Konstitusiya hər bir dövlətin siyasi, hüquqi və sosial həyatının bünövrəsini təşkil edən ali hüquqi sənəddir. Dövlətin idarəçilik formasını, vətəndaşların əsas hüquq və azadlıqlarını müəyyənləşdirən, hüquqi dövlətin fəaliyyətinin əsasını qoyan normativ aktdır. Məhz buna görə də, haqlı olaraq deyilir ki, Konstitusiya hüquqi dövlətin əsasıdır. Ölkəmizdə din və dövlət münasibətləri bu ali sənədlə tənzimlənir.

Tariximizin "Konstitusiya və Suverenlik İli"ni yaşayırıq. Dövlət başçısı İlham Əliyevin imzaladığı sərəncamla Azərbaycan Respublikasında 2025-ci il "Konstitusiya və Suverenlik İli" elan edilib. Sərəncamında qeyd olunduğu kimi: "Bu gün Azərbaycan Respublikası xalqımızın milli maraqlarını rəhbər tutaraq, yeni reallıqlar şəraitində müstəqil siyasətini daha cəsarətlə, prinsipiallıqla davam etdirir, Konstitusiyanın tələblərinə və öz suveren hüquqlarına əsaslanaraq, qarşıda duran strateji hədəflərə doğru inamla irəliləyir".

Konstitusiyamızın qəbul edilməsinin 30-cu ili Vətən müharibəsində qələbəmizin 5-ci ili ilə eyni vaxta düşüb. Dövlətimiz, xalqımız üçün olduqca əlamətdar olan bu iki tarixi hadisənin ildönümü 2023-cü ilin sentyabrında lokal xarakterli antiterror əməliyyatı nəticəsində suverenliyi tam bərpa etmiş respublikamızın hər yerində, birlik, bərabərlik şəraitində qeyd olunur.

Azərbaycan çoxmillətli və çoxkonfessiyalı bir ölkədir. Yüzlərlə boyu məmləkətimizdə müxtəlif dindlər - bütöprəstlik, zərdüşitlik,



Dini dəyərlərə ehtiram nümunəsi

iudaizm, xristianlıq, islam və digər dindlər yayılıb. Ölkəmizin əhalisinin dünyagörüşündə, həyat tərzinədə tolerant dəyərlər tarixən mühüm yer tutub. Bu da sülhün, sabitliyin bərqərar olmasına, Azərbaycanı yaşayan insanların arasında daim dostluğun, mehribanlığın hökm sürməsinə şərait yaradır.

Respublikamızda yaşayan bütün xalqlar və etnik qruplar bir ailənin üzvləri kimi mehriban yaşayırlar. Azərbaycan dövləti hər bir vətəndaşının öz milli adət-ənənələrini davam və inkişaf etdirməsinə, dini ayrınlırın icrasına hər cür şərait yaradır.

Müasir, dünyəvi dövlət olaraq tanınan Azərbaycan dünyaya, eyni zamanda tolerantlıq, dini dəyərlərə ehtiram nümunəsi göstərir. Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə

2016-cı ilin "Multikulturalizm ili", 2017-ci ilin isə "İslam həmrəyliyi ili" elan edilməsi bu münasibətin təzahürü idi.

Prezident İlham Əliyevin bildirdiyi kimi: "Azərbaycan ictimai-siyasi quruluşundan asılı olmayaraq, bütün dövrlərdə bu istiqamətdə nümunəvi ölkə kimi özünü göstərirdir. Əsrlər boyu ölkəmizdə bütün dindlən, bütün etnik qrupların nümayəndələri bir ailə kimi sülh, mehribanlıq, dostluq, qarşılıqlı anlaşma şəraitində yaşayırlar. Azərbaycan çoxkonfessiyalı, çoxmillətli bir ölkədir, dini və etnik müxtəlifliyimiz bizim böyük sərvətimizdir. Azərbaycanda uğurlu inkişafın, sabitliyin bərqərar olmasının istiqamətində atılmış bütün addımların arxasında dini və milli dözümlülük, tolerantlıq və multikul-

tural dəyərlər dayanır".

Qürurla deyə bilərik ki, dünyada ən qədim yaşayış məskənlərindən biri sayılan məmləkətimizdə tolerant dəyərlərə bağlılıq hətta ən çətin dövrlərdə sarsılmayıb. Ötən əsrin axırlarında, sovet ittifaqının çökməyə başladığı vaxtlarda imperiyanın müstəmləkəsindən qurtulmaq, dövlət müstəqilliyinə nail olmaq uğrunda mübarizə aparan Azərbaycan xalqı böyük faciələrlə üzləşdi. Bütün səhərlərdə təhlükə dözüən yer tutan müstəqil dövlət kimi böyük qəsbkar, təcavüzkar ermənilərlə müharibə aparmaq məcburiyyətində qalan respublikamız ağır sınaqlarla üzləşdi. Ermənistan SSRİ rəhbərliyi tərəfindən silah-sursat və digər yurdlar göstərildi. Azərbaycan xalqından isə köhnə ov tüfəngləri belə alındı. Torpaqla-

rimızın iyirmi faizini qəsbkar ermənilər işğal etdilər. Təcavüzkar ermənilər minlərlə azərbaycanlıyı qətlə yetirdilər. Bir milyondan çox soydaşımızı yurdundan, evindən məhrum etdilər. Azərbaycanın bütün kənd, qəsəbə, rayon və şəhərlərindən vətənsəvlərimiz həmin illərdə - 1990-cı illərdə yağı düşmənlə müharizəyə qalxdılar. Bir çoxu şəhid, qazi oldu.

Ermənistan dövləti Qarabağ və Şərqi Zəngəzur torpaqlarını otuz il yaxın işğal altında saxladı. 2020-ci il sentyabrın 27-də Ermənistan silahlı qüvvələrinin təxribatı səbəbindən başlayan İkinci Qarabağ müharibəsində də respublikamızın hər yerində qəlbi vətən eşqi ilə döyünənlər könüllü döyüşə yollandılar. Arxa cəbhədə də hər bir Azərbaycan vətəndaşı göstərdi ki, dövlətinin yanındadır və ən ali məqsədi, ən uca arzusu bu ölkənin suverenliyinə qovuşmasıdır.

Ölkəmizdə hansı xalqa, etnik qrupa, dinə məxsusluğundan asılı olmayaraq, ibadətqahlar dövlət tərəfindən qorunur, bərpa edilir. Bakının mərkəzində erməni kilsəsi belə yüksək səviyyədə bərpa olub. Ermənistanın otuz il yaxın işğalda saxladığı Azərbaycan ərazilərində işğalçılar azərbaycanlıların dini ocaqlarını, məscidlərini, ibadətqahlarını dağıtmışdılar, məscidlərimizi tövlələrə çevirmişdilər. Artıq həmin məscidlər, dini abidələr də Qarabağda və Şərqi Zəngəzura həyata keçirilən Böyük qayıdış proqramı çərçivəsində bərpa olunur və ya yenidən inşa edilir.

Dövlətimizin başçısının qeyd etdiyi kimi: "Bizim qədim tariximizi əks etdirən, o cümlədən bizim dini abidələrimizdir. Bizim dini abidələrimiz, ilk növbədə, onu göstərir ki, Azərbaycan qədim di-yardı. Digər tərəfdən onu göstərir ki, müxtəlif dövrlərdə müxtəlif dindlən nümayəndələri Azərbaycanda yaşamış, yaratmış və gözəl tarixi miras qoymuşlar".

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"

Təbii sərvətlər iqtisadi inkişafa, iqtisadi inkişaf xalqın rifahına xidmət edir

Xoşbəxt o xalqdır ki, vətənin yeraltı və yerüstü sərvətləri onun bugünkü xoş güzəranına və daha işıqlı sabahına xidmət edir. Azərbaycan dövləti öz əməli fəaliyyətində, həyata keçirdiyi islahatlarda bu məqsədi rəhbər tutur. Bu, Konstitusiyamızda da öz əydn əksini tapıb, yəni əsas qanunumuzda bir sıra maddələrlə təsbit olunub.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının ikinci fəsilinin bir-birini tamamlayan iki maddəsinə - 14-cü və 15-ci maddələri misal götürək. "Təbii ehtiyatlar hər hansı fiziki və ya hüquqi şəxslərin hüquqlarına və mənafələrinə xələl gətirmədən Azərbaycan Respublikasına mənsudur". Bu, 14-cü maddədir. Növbəti maddədə isə deyilir: "Azərbaycan Respublikasında iqtisadiyyatın inkişafı müxtəlif mülkiyyət növlərinə əsaslanaraq xalqın rifahının yüksəldilməsinə xidmət edir".

Təbii ehtiyatlarımızdan söz düşəndə, ilk növbədə, neft-qaz sərvətlərimiz yada düşür. Prezident İlham Əliyevin təbircinə desək, "bu, Tanrıdan verilən vəsilədir. Biz həmin ehtiyatların ölkənin inkişafına, yoxsulluğun və işsizliyin azaldılmasına, "yaşıl gündəlik"lə bağlı tutduğumuz hədəflərə yönəldilməsinə görə dəyərləndirilməliyik". Dövlətimizin başçısı həmçinin demişdir: "Azərbaycanın müstəqil ölkə kimi yaşamasında, iqtisadi potensialımızın formalaşmasında neft-qaz amili çox böyük rol oynayır".

Azərbaycan artıq öz enerji təhlükəsizliyini təmin edib və bu istiqamətdə bir sıra digər ölkələrə də dəstək verir. Dövlətimiz neft, qaz və ixrac layihələrinin reallaşmasını nəticəsində əldə olunan gəlirlərdən səmərəli şəkildə istifadə edərək digər səhərlərdə mühüm işlər həyata keçirir, dünyanın hər yerinə yollar çəkir, dəhlizlər açır, körpülər salır. Ən önəmli də budur ki, ölkəmizdə neft kapitalı insan kapitalına çevrilib.

Təəssüf ki, təbiətin bizə böyük səxavətlə bəxş etdiyi bu sərvətdən əsrlər boyu lazımcına faydalana bilməmişik. Bu, yalnız ölkəmiz müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra mümkün olub.

Azərbaycanın adı keçmiş zamanlardan dünya tarixinə neftin vətəni kimi həkk edilib. İlk dəfə sənaye üsulu ilə neft 1846-cı ildə məhz Bakıda çıxarılıb. Əlbəttə, o zaman belə bir sərvət böyük ölkələrin iri kapitalistlərinin diqqətini çəkməyə bilməzdi. Odur ki, həmin dövrlərdə neft maqnatları Azərbaycana axışblar. Nobelər, Mantaşevlər, Rotşildlər torpağımızın qara qızıl "qan"ını sovurub aparmaq üçün özlərini oda-közə vurublar. Sovet dönməndə də Azərbaycanı böyük həcmə neft çıxarılıb. Lakin keçmiş SSRİ-nin planlı təsərrüfatı, ittifaqa daxil olan bütün respublikaların ümumi büdcədən eyni dərəcədə faydalanmasına əsaslanan qaydaları bu sərvətdən xalqımızın lazımcına bəhrələnməsinə imkan verməyib.

Müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra isə ilk illər Azərbaycan üçün çətin keçdi. Ölkəni idarə edənlərin məsuliyyətsizliyi və sərişsizliyi ucbatından neft-qaz sənayesi də tənzüülə uğradı. Dönüş yalnız Ulu Öndər Heydər Əliyev xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra baş verdi. 1994-cü ildə dünyanın ən tanınmış neft şirkətləri ilə "Azəri-Çıraq-Günəşli" yataqlarının birgə işləməsi üçün saziş imzalandı. Azərbaycan iqtisadiyyatının "qəddini düzəldən", ölkənin gələcək inkişafına təkan verən bu möhtəşəm kontrakt "Əsrin müqaviləsi" adını aldı. "Əsrin müqaviləsi" ölkəmizin yeni neft-qaz strategiyasının əsasını qoydu və təsdiqlədi ki, müstəqil Azərbaycanın xalqı suveren hüquqlara malikdir və öz sərvətinin sahibidir.

Yeni neft strategiyasının müəllifi Ümummilli Lider Heydər Əliyev o zaman uzaqgörənliklə demişdir: "Azərbaycanın böyük neft və qaz sərvətlərinə malik olması bizim xalq-

qımızın xoşbəxtliyidir və bu gün üçün, gələcək üçün, xalqımızın yaxşı yaşaması üçün, ölkəmizin inkişaf etməsi üçün əsas amildir". Bu sərvətlərin ali məqsədlərə yönəldilməsi üçün Ulu Öndər "Əsrin müqaviləsi" imzalandıqdan 5 il sonra - 1999-cu ildə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunu (ARDNF) yaratmışdır.

Çıxışlarının birində Ümummilli Lider bu məsələni belə şərh etmişdir: "Sual olunur nə üçün Azərbaycan, Bakı dünyanın neft və qaz mərkəzlərindən biri kimi indiyədək bugünkü qədər tanınmamışdır? Səbəbi ondan ibarətdir ki, birincisi, Azərbaycan öz dövlət müstəqilliyini əldə etmişdir və dünya birliyində özünə yer tutan müstəqil dövlət kimi təbii sərvətlərinin sahibi olmuşdur, onlardan istifadə edilməsi üçün lazımi yeni tədbirlər görməyə başlamışdır. İkincisi, ondan ibarətdir ki, müstəqil Azərbaycan, onun dövləti öz iqtisadiyyatını inkişaf etdirmək və böyük təbii sərvətlərindən, xüsusən neft və qaz sərvətlərindən istifadə etmək üçün yeni neft strategiyası işləyib hazırlamış və onu həyata keçirməyə başlamışdır".

Prezident İlham Əliyev də bu barədə çox dəqiq və dəyərli fikir söyləmişdir: "Azərbaycanda çıxarılan neft Azərbaycan xalqının maraqlarına xidmət etmirdi. Əgər biz o vaxt müstəqil ölkə olsaydıq, mən tam əminəm ki, Azərbaycan dünyanın ən zəngin ölkəsinə çevrilə bilərdi. Ancaq biz müstəqil deyildik".

Müstəqilliyimizin bəhrəsi olan global layihələr, o cümlədən Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) kəməri artıq regionun neft ixracı artırıyasına çevrilib, Öz yaradıcısının - Heydər Əliyevin adını şərəflə daşıyan BTC neçə-neçə yeni layihəyə yol açıb. Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın neft-qaz strategiyasını uğurla davam etdirərək və günün tələbləri baxımından inkişaf etdirərək ölkəmizi yeni zirvələrə çatdırıb. Azərbaycan "Cənub qaz dəhlizi" kimi nəhəng bir layihənin reallaşmasının təşəbbüskarı və lideri kimi çıxış

edib, onu müvəffəqiyyətlə yekunlaşdırıb. İndi ölkəmiz Pan-Avropa qaz təchizatçısı imicini qazanıb. 10-u Avropa ölkəsi, o cümlədən 8-i Avropa İttifaqının üzvü olmaqla 14 ölkəyə qaz ixrac edirik və onların sayının artacağı da istisna deyil. Ən başlıcası isə "Cənub qaz dəhlizi" qarşıdan gələn 100 il ərzində Azərbaycan xalqına xidmət edəcək və milli iqtisadiyyatın inkişafında mühüm amil olacaq. Prezident İlham Əliyev dəfərlə vurğulamışdır ki, Azərbaycanın təbii resursları xalqımızın milli maraqlarına xidmət edir.

Neftdən əldə olunan gəlirlər, o cümlədən Azərbaycan Ordusunun gücünə, qüdrətinə artırır, silah-sursatla təchizatını yüksək səviyyəyə çatdırır. Dövlət başçısı bu barədə belə demişdir: "Əgər biz güclü iqtisadiyyat qurmasaydıq, əgər biz nəhəng neft-qaz layihələri icra etməsəydik, bu vəsaiti haradan alacaqdıq. Bütün bunlar bir-biri ilə bağlı olan məsələlərdir".

Azərbaycan Ordusunun işğalçı Ermənistan qarşı apardığı müharibədə, düşmən tapdağında olan torpaqlarımızı azad etmək üçün döyüşlərdə göstərdiyi şücaət və qəhrəmanlıq, qazanılan böyük qələbə deyilənlərin əyani təsdiqidir. Bu gün Azərbaycanın güclü iqtisadiyyatı və güclü ordusu var. Neft gəlirləri, eləcə də ölkə qarşısında dayanan digər ümdə problemlərin həllinə, təhsilin, səhiyyənin inkişafına, infrastrukturun təkmilləşdirilməsinə, geniş quruculuq işlərinə və s. yönəldilir. Təsədüfi deyil ki, ölkəmizin sosial-iqtisadi sahədə qazandığı nailiyyətlər nüfuzlu beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən döndə-döndə etiraf olunur. Azərbaycanın adı həmin qurumların reyting cədvəllərində il-dən-ilə daha irəliləyir.

Dövlət başçısı bunları belə vurğulayır: "Biz azad, müstəqil ölkədə yaşayırıq, öz taleyimizin sahibiyik. Bizim təbii resurslarımız xalqımızın maraqlarına xidmət edir".

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

Dövləti yaşadan təkcə qanunlar deyil, həm də dövlətçiliyin ruhudur



Hər bir xalqın tarixində elə müqəddəs günlər var ki, o günlər yalnız təqvimdə deyil, millətin ruhunda, yaddaşında yaşayır. Xalqımızın qan yaddaşına yazılan bəzə tarixi günlərdən biri də Konstitusiya Günüdür. Bu, dövlətçiliyimizin hüquqi dayacağının təsdiq olunduğu, azadlıq və müstəqillik yolunun daha da möhkəmləndiyi tarixi bir gündür.

Azərbaycan Respublikasının dövlət rəmzləri Azərbaycan Respublikasının Dövlət Bayrağı, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gerbi və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himnidir.

Azərbaycan Resipublikasının Konstitutsiyası, II fəsil, maddə 23

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gerbi

Gərbimiz Azərbaycan dövlətinin müstəqillik rəmzidir. Dövlət gerbi palıd budaqlarından və sümbüllərdən ibarət qövsnü üzərində yerləşən Şərq xalqının təsvirindən ibarətdir. Xalqının üstündə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Bayrağının rəngləri fonunda səkkizgüslü ulduz, ulduzun mərkəzində alov təsviri var.

Azərbaycan Respublikası Dövlət gerbinin rəngli təsvirində ulduz ağ, alov qırmızı, palıd budaqları yaşıl, sümbüllər sarı rəngdədir. Xalqının və ulduzun sağa-naqları, habelə xalqının düymələri və palıd qozaları qızılıdır.

Odlar diyarı olan Azərbaycanın dövlət gerbi tariximiz, mədəniyyətimizin, torpağımızın bütün simvollarını özündə cəmləyib. Alov - bu torpağın enerjisi, gücü və əbədiyyətidir. Səkkizgüslü ulduz - türklüyümüzün işığıdır.

Gerb yalnız divarlarda asılan bir nişan deyil. O, bu xalqın özünə inamı - ululuğun və qoruyucu iradənin nişanıdır.

Dövlət himnimiz xalqın dilə gələn qürurudur

Himn səslənəndə ayağa xalqın yalnız insanlar deyil - bütöv bir tarix ayağa qalxır. Hər misrasında doğma torpaq uğrunda can vermiş igidlərin niskili də var, azad yaşamaq iradəsi də...

*Azərbaycan! Azərbaycan!
Ey qəhrəman övladın şanlı Vətəni!
Səndən ötrü can verməyə cümlə hazırız!
Səndən ötrü can verməyə cümlə qadırız!
Üçrəngli bayrağınla məsud yaşa!
Minlərlə can qurban oldu!
Sinən hərba meydan oldu!
Hüququndan keçən əsgər,
Hərə bir qəhrəman oldu!*

Himnimiz birliyyətimizin səsidir, azadlığımızın ritmidir. Vətən sevgisinə münasibətin təzahürüdür...

Qorunan rənz, qorunan Vətən

Konstitusiya yalnız qanunlar toplusu deyil, dövlət rəmzlərinin toxunulmazlığını təmin, xalqın iradəsinə ifadə edən ən ali sənəddir. Rəmzlərimizi yaşatmaq isə təkcə dövlətin yox, hər bir vətəndaşın borcudur.

Bu gün biz yalnız Konstitusiyamı deyil, onun qoruduğu dəyərləri - azadlığımızı, suverenliyimizi, birliyimizi qeyd edirik. Dövlət rəmzləri bizim kimliyimizdir, biz isə bu kimliyin sahibləyirik.

Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"





9 Noyabr Dövlət Bayrağı Günüdür

Azərbaycan bayrağının əbədiyyət nəğməsi

Bu gün müstəqil, suveren Azərbaycanın göylərinə ucalan üçrəngli, ay-ulduzlu bayrağımızı görmək qürur və səadətdir. Neçə-neçə azərbaycanlı öl-kəmizə uzanan xain əllər, işğalçı xislətlilər bu xoşbəxtlikdən məhrum etdi. Ancaq heç bir qüvvə bu xalqın öl-kəsinin azad, işıqlı sabahına, dövlətinin rəmzi olan bayrağının başı üzərində asudə dalğalanacağına ümidini, inamını qıra bilmədi...

İlk qərar, ilk təntənə

Bu şanlı bayraq möhtəşəm bir tarixin şahididir... 1918-ci il mayın 28-də Azərbaycan xalqının ən böyük arzusu gerçək oldu. Müsəlman Şər-qində ilk müstəqil, demokratik dövlət - Azər-baycan Xalq Cümhuriyyəti quruldu. Azər-baycanda dövlətçilik ənənələrinin bərpası realla-şanda əsas dövlət atributlarından, simvolların-dan olan bayrağın hazırlanması mühüm məsə-lələrdən biri oldu. 1918-ci il iyunun 21-də cüm-huriyyət hökuməti bayraq haqqında ilk qərarını verdi. Həmin qərara əsasən qəbul olundu: "Üs-tündə qırmızı fonda ağ səkkizguşəli ulduz və aypara təsviri olan quməş Azərbaycanın bayra-ğı kimi təsdiq edilsin".

Dövlət bayrağı 1918-ci il noyabrın 9-da Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin hökumət başçısı Fətəli xan Xoyskinin məruzəsi əsasında təsdiqləndi. Həmin ilin dekabr ayının 7-də Azərbaycanın üçrəngli, ay-ulduzlu bayrağı Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Parlamentin-in açılışı zamanı binanın üzərində dalğalandı. Qəlbəli fərəhlə, sevincə, qürurla dolduran bu bayrağa elə həmin günlərdə şeirlər həsr olundu. Cəfər Cabbarlı "Sevdiyim" dediyi Azərbaycan bayrağını belə vəsf etdi:

*Altın köksün hilal-yıldız, işıqları öpünce,
Zirvəsindən Şah dağının gündoğuşu dinilir.
Rəhm Allahı gözəlliklər tanırsı tək pək incə,
Bir siyaqla könüllərə hey salamlar söylüyür.
O yerlərdə qardaşları, dostları var, pək sevir,
Yaşıltonlu, mavigözlü, alyanaqlı sevdiyim.*

Yetmiş ilin həsrəti... haqqın qələbəsi...

Təəssüf ki, o zaman Azərbaycan xalqının sevinci uzun sürmədi. 1920-ci il aprelin 27-də ölkəmiz bolşeviklərin işğalına məruz qaldı. İş-ğalçılar Azərbaycanın Parlament binasının üzə-rindəki bayrağı endirdilər. Azadlığımızın, müs-təqilliyimizin rəmzi olan müqəddəs bayrağımı-z yerinə öz bayraqlarını asdılar.

Üçrəngli bayrağımızın həsrəti, nisgili şair Əhməd Cavadla bu mısraları yazdırdı:

*Çoxdandır ayrı düşdüm
Üç boyalı bayraqdan.
A dostlar, mən yoruldum,
Bu gizli aqlamaqdan.*

Şair Ümmügülşüm Sadiqzadə 1920-ci ildə müqəddəs bayrağımızın işğalçıların əlləri ilə endirilməsinə belə yas tutdu:

*Sən, Bayrağım! Yüksek şanlarınla enərkən,
Mavi göyə bir duman gəldiyini gördüm bən.
Qoyundakı ağ nurlu ay-ulduzum sənərkən,
Üzərimə doğacaq günəşlərdən bezdim bən.*

Azərbaycan uzun illər sovet imperiyasının işğalında qaldı. Azərbaycan xalqı dövlət müs-təqilliyinin rəmzi üçrəngli, ay-ulduzlu bayrağına həsrət qaldı. Ancaq sonunda yenə haqq, ədalət qalib gəldi. 1980-ci illərin sonlarında meydan hərəkatında üçrəngli, ay-ulduzlu bayrağımız yenidən qaldırıldı.

1990-cı il noyabrın 17-də Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri Heydər Əli-yevin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə keçirilən ses-siyada üçrəngli, ay-ulduzlu bayrağımız Naxçı-van Muxtar Respublikasının dövlət bayrağı ola-raq təsdiq edildi. 1991-ci il fevralın 5-də Azər-baycan Respublikasının Ali Soveti "Azərbay-can Respublikasının Dövlət Bayrağı haqqında" Qanun qəbul etdi.

1991-ci il oktyabrın 18-də "Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında" Konstitusiyaya Aktı ilə Azərbaycan Respublikası Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin varisi kimi

onun dövlət rəmzlərini, eləcə də dövlət bayra-ğını bərpa etdi. 2004-cü il iyunun 8-də "Azər-baycan Respublikası Dövlət Bayrağının istifa-dəsi qaydaları haqqında" Azərbaycan Respubli-kasının Qanunu ilə bu sahədə qanunvericilik bazası təkmilləşdirildi.

2009-cu il noyabrın 18-də Prezident İlham Əliyevin imzaladığı sərəncamla 9 Noyabr tarixi Dövlət Bayrağı Günü kimi qeyd olunur.

Üçrəngli bayrağınla məsud yaşa

Azərbaycan XX əsrin sonlarında müstəm-ləkə altında qalmaqdan qurtuldu. Üç rəngli bayrağı yenidən ucaldırıldı. Ancaq bu böyük ümumxalq sevincini arzumuz, istəyimizcə ya-şaya bilmədik. Çünki Azərbaycanın müstəqil-lik tələbləri can üstə olan sovet hökumətini hiddətləndirdi. SSRİ (Sovet Sosialist Respubli-kalar İttifaqı) rəhbərliyi 1990-cı ildə respubli-kamıza qoşun hissələrini yeridərək 20 Yanvar faciəsini törətsə də, Qarabağ bölgəsində onsuz da xislətinə qəsbkarlıq, vandallıq olan ermə-nilərə hər cür yardım göstərərək münəfişəyə rəvac versə də, Azərbaycan xalqı müstəqillik yolundan çəkiləmədi.

Ermənistan hökuməti o zaman yaranmış si-yasi vəziyyətdən istifadə edərək quldurlarının əlləri ilə Qərbi Azərbaycanda, öz dədə-baba torpaqlarında yaşayan soydaşlarımızın qovul-masına nail oldu. Bununla yanaşı, yenidən Azərbaycandan ərazi qoparmaq planını da dəh-şətli cinayətlər, soyqırımları, qətləmlər törədə-rək reallaşdırdı. Ərazilərimizin iyirmi faizini iş-ğalçı Ermənistan zəbt etdi və otuz ilə yaxın iş-ğal altında saxladı. Bu barədə Qarabağın və Şorqi Zəngəzurun torpaqları əzəli, əsl sakinlə-rinə, soması isə üç rəngli, ay-ulduzlu bayrağına həsrət qaldı.

2020-ci il sentyabrın 27-də Ermənistan si-lahlı qüvvələrinin növbəti təxribatı ilə başlayan Vətən müharibəsi noyabrın 8-də müzəffər Azərbaycan Ordusunun Zəfəri ilə başa çatdı. 44 gün davam edən müharibədə qəhrəman əsgər və zabitlərimizin şiddətli döyüşlərdə yağıl-ardan geri aldıkları, azad olunmuş ərazilərimizdə bayrağımızı ucaltdılar.

Təəssüf ki, Vətən müharibəsindən sonra da Ermənistan üçtərəfli Bəyanatla öhdəsinə götür-düyü vəzifələrini yerinə yetirmədi. Silahlı qüv-vələrinin hissələrini Qarabağdan geri çəkəmədi, terror və təxribatlar törətməkdə, separatçılara dəstək verməkdə, istiqamətləndirməkdə da-vam etdi.

2023-cü ilin sentyabrında Azərbaycan Ord-usunun apardığı lokal xarakterli antiterror əməliyyatı ədalətin tamamilə bərqərar edil-məsi, ölkəmizin suverenliyinin tam bərpası ilə nəticələndi.

Sentyabrın 20-də Prezident İlham Əliyev xalqa müraciətində lokal antiterror tədbirlərinin başladığı anlardan hərbiçilərimizin böyük qəh-rəmanlıq, şücaət və peşəkarlıq göstərərək qısa müddət ərzində bütün istiqamətlərdə əhəmi-yətli dərəcədə uğurlara nail olduqlarını bəyan etdi.

2023-cü il oktyabrın 15-i Azərbaycan xalqı üçün daha bir tarixi gün oldu. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Bayrağını Xankəndi şəhərində ucaldan Pezident İlham Əliyev bu münasibətlə bütün Azərbaycan xalqını ürək-dən təbrik etdi: "Əziz həmvətənlər, bu mey-danda bu gün durmaq böyük xoşbəxtlikdir, bö-yük fərəhdir, qürur mənbəyidir. Mən qürur hissi ilə Azərbaycan bayrağını bu gün qaldır-mışam və doğma xalqıma bir daha demək istə-yirəm ki, biz bu Qələbəyə layiqik. Azər-baycan xalqı bu Qələbəni öz qanı, canı bahasına əldə etmişdir. Bu gün burada qaldırdığım bay-raq burada əbədi dalğalanacaq və biz burada əbədi yaşayacağıq. Qarabağ bizimdir, Qarabağ Azərbaycanıdır!"

Bu gün dövlət müstəqilliyimizin, suverenli-yimizin rəmzi olan bayrağımız respublikamızın digər əraziləri kimi, Qubadlıda, Cəbrayıl-da, Zəngilanda, Füzulidə, Şuşada, Ağdamda, Kəlbəcərdə, Laçında, Ağdərədə, Xankəndidə də ucalır...

Müqəddəs bayrağımız sanki Vətən göylə-rində dalğalandıqca Azərbaycanımız: "Üçrəngli bayrağınla məsud yaşa", - deyir..

*Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"*

Heydər Əliyevin Naxçıvanda ucaltdığı şanlı bayraq

Şanlı tariximizin dərinliklərindən, savaş meydanında qəhrəmanlarımızın nərərlərindən, milyonların arzusundan, ana torpaq uğrunda canını qurban verən şəhidlərin qanından yoğrularaq azadlıq, müstəqillik simvolumuza çevrilən üçrəngli, ay-ulduzlu müqəddəs bayrağımız bu gün haqq etdiyi ən ali məqamda qərarlaşıb, ən uca zirvələrdə məğrur-məğrur dalğalanır. Azərbaycan adlı məmləkətin tarixinə, bu gününə, gələcəyinə əzəmətli əbədi işıq saçan bu bayrağın keşmə-keşli, qürur dolu azadlıq dastanı xalqımızın qürur mənbəyidir.

Uğrunda milyonların hər an can verməyə hazır olduğu Azərbaycan bayrağını cümhuri-yət qurucuları ilk dəfə 28 may 1918-ci ildə gənc dövlətimizin başı üzərinə qaldırdılar: "Bir kərə yüksələn bayraq, bir daha enməz", dedilər.

70 illik istibdada, zülmə baş əyməyən məğrur Azərbaycan bayrağını cümhuri-yət qurucuları ilk dəfə 28 may 1918-ci ildə gənc dövlətimizin başı üzərinə qaldırdılar: "Bir kərə yüksələn bayraq, bir daha enməz", dedilər.

70 illik istibdada, zülmə baş əyməyən məğrur Azərbaycan bayrağını cümhuri-yət qurucuları ilk dəfə 28 may 1918-ci ildə gənc dövlətimizin başı üzərinə qaldırdılar: "Bir kərə yüksələn bayraq, bir daha enməz", dedilər.

Kölgəsi düşdüyü qaraca torpağı gülüstan Vətənə çevirən Azərbaycan bayrağını ölkə-mizin tarixindəki ən qüdrətli məqamına yetirən Prezident İlham Əliyev şah zirvəyə ucal-daraq, ədalət ənginliklərində bərqərar etdi.

Qarabağın xilaskarı İlham Əliyev "Bayra-ğımız eşidilən səsimiz, duyulan nəfəsimizdir. Bizim bayrağımız qürur mənbəyimizdir. Azərbaycan Respublikası müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra Azərbaycanın Dövlət Bayrağı milli suverenliyin simvolu kimi ölkəmizin bü-tün vətəndaşları üçün müqəddəs dövlətçilik rəmzlərindən birinə çevrilib. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yadigarı olan bu bay-raq bizim azadlıq məfkurəsinə, milli-mənəvi dəyərlərə və ümumbəşəri ideallara sadiqliyi-mizi nümayiş etdirir", dedi.

Üçrəngli bayrağın fəlsəfəsi

Qürurverici gerçəklikdir ki, Azərbaycanın ta qədim zamanlardan dövlətləri və bayraqla-rı olub. Qəhrəmanlarımızın döyüşlərdə öz bayraqlarını sənədləri yer onlar üçün mü-qəddəs ünvana, ana torpağa çevrilib. Buna gö-rə də ulu babalarımız bayrağa sancaq deyiblər. Tariximizdə silinməz izlər qoyan Şirvanşah-

lar, Qaraqoyunlu, Ağqoyunlu, Səfəvilər... ki-mi güclü dövlətlərimizin hər birinin müstəqil-lik rəmzi olan bayraqları olub. Bu bayraqlar cəng meydanlarında qalibiyyətə ucaldılb.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin üç-rəngli dövlət bayrağı ilk dəfə 9 noyabr 1918-ci ildə Bakıda, hökumətin iclasında qəbul edilib və iclasın keçirildiyi Azərbaycan Xalq Cüm-huriyyəti Nazirlər Şurasının binası üzərində qaldırılıb və 1920-ci ilin aprel ayınadək dövlət statusuna malik olub.

Xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərindən il-hamlanaraq yaradılan və özünəməxsus fəlsə-fəsi olan üçrəngli bayrağımızın rəngləri istiq-lal ideologiyasının üç təməl prinsipini özündə ehtiva edir. Üç rəngli, ay-ulduzlu bayrağımız xalqımızın azadlıq məfkurəsinə, milli-mənəvi dəyərlərə və ümumbəşəri ideallara sadiqliyini nümayiş etdirir.

Heydər ƏLİYEV: "Bu bayrağı sessiyanın salonuna gətirdik, başımızın üstünə vurduq"

"Naxçıvanda yaşadığım müddətdə burada cəsarətli addımlar atıldı. 1990-cı il noyabrın 17-də biz Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Sovetinin sessiyasında, mənim sədrlik etdiyim sessiyada ilk dəfə 1918-ci ildə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti tərəfindən qəbul olunmuş Azərbaycan milli bayrağını qaldırdıq. Naxçı-van Muxtar Respublikasının dövlət atributları-nı müəyyən etdik. Hələ Kommunist Partiyası da var idi, sovet hakimiyyəti də. Qərar qəbul etdik ki, Naxçıvan Muxtar Respublikasının adından "Sovet Sosialist" sözləri çıxarılmalı-dır. Çıxardığ və qərar qəbul etdik ki, Naxçıva-nın milli bayrağı qəbul olunmalıdır - milli bay-raq 1918-ci ildə Xalq Cümhuriyyəti tərəfin-dən qəbul edilmiş üçrəngli bayraqdır. Bu bay-rağı sessiyanın salonuna gətirdik, başımızın üstünə vurduq".

Ulu Öndər Heydər Əliyevin səsləndirdiyi fikirlərdən gətirdiyimiz bu iqtibasda da vurğu-landığı kimi, 1990-cı ildə Azərbaycan milli bayrağının Naxçıvan Muxtar Respublikasında dalğalandırılması ölkəmizin, xalqımızın tarixi-nə yazılımsı müstəsna əhəmiyyətə malik hadi-sələrdən biri oldu. Bu hadisəni əlahiddə edən Azərbaycanın o zamankı real vəziyyəti idi. Həm dövr, həm də baş verən siyasi proseslər Azərbaycanın müstəqillik simvolu olan üçrəngli bayrağının açıq-aydın ölkəmizin ərazisində qaldırılmasını mümkünsüz edirdi. Ancaq Ulu Öndər Heydər Əliyevin nümayiş etdirdiyi şəxsi şücaət və qətiyyət mümkünsüzü gerçə-yə çevirdi. Tiran rejimin gözü qarşısında cüm-huriyyətin yadigarı olan üçrəngli bayraq əzə-mətə dalğalandırıldı. Bununla da Azərbayca-nın müstəqilliyi mövcud təhlükələrə, təzyiq-lərə rəğmən faktiki olaraq elan olundu.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev yeni müstəqil Azərbaycanın ilk təməlini elə həmin gün - 17 noyabr 1990-cı ildə qədim yurdumuz

Naxçıvanda atdı, milli dirçəlişdən milli zəfərə aparan tarixi yolun bünövrəsi qoyuldu.

Ulu Öndər Heydər Əliyev Naxçıvan MR Ali Məclisinin dövlət bayrağı ilə əlaqədar qə-bul etdiyi qərara dair fikrini belə bildirmişdi: "Mən belə fikirdəyəm ki, Naxçıvan MR Ali Məclisinin qəbul etdiyi qərarlar Azərbaycan Respublikasının işinə çox təsir etdi və Azər-baycan rəhbərliyi bir neçə belə qərarın qəbul edilməsində məcburiyyət qarşısında qaldı. Naxçıvan Muxtar Respublikasının üzərində bu bayraq 1990-cı il noyabrın 17-də, Azər-baycan Respublikasında isə 1991-ci il fevralın 5-də dalğalandı".

Dünyanın ən böyük bayrağı

Prezident İlham Əliyevin "Azərbaycan Respublikasının paytaxtı Bakı şəhərində Dövlət bayrağı meydanının yaradılması haqqında" sərəncamı dövlət bayrağının dövlət rəmzləri sırasında xüsusi yerini müəyyən edir. Dövlət bayrağı meydanı Bakının ən görməli yerlərin-dən biridir. Dünyanın ən böyük bayrağı bu meydanla dalğalanır. Meydanda Dövlət Bay-rağı Muzeyi də yaradılıb.

Bu gün dünyanın hər yerində qürurla dalğa-lanaraq müstəqil, suveren Azərbaycanın gerçək-lərini bəyan edən Azərbaycan bayrağı haqq uğ-runda mübarizə yolumuzda həmişə xalqımıza mayak olub.

Uca millətimiz hər zaman bayrağa mənli-yi, kimliyi kimi baxıb, onu qeyrət, qəhrəman-lıq simvolu olaraq hər zaman başının üstündə, ürəyinin üzərində gəzdirib. Ən qürurlu anla-rında da, ən hüznüli məqamlarında da müqə-dəs bayrağından güc alıb, on dar məqamların-da ona sığınıb, ona tapınıb.

Azərbaycan bayrağı hazırda Qarabağda dalğalanaraq özünün şah zirvəsinə yüksəlib. Qalib lider İlham Əliyev bayrağımızı işğaldan azad edilən ərazilərimizdə, bütöv Azər-baycanda dalğalandırmaqla, son neçə yüz il ərzin-də tarixi torpaqlarını ardıcıl şəkildə itirməyə məhkum olmuş Azərbaycan xalqının milli məniyyini, gücünü özünə qaytarıb. Haqq-əda-ləti bərpa edib.

Necə ki bu barədə 2010-cu ildə Bakıda Dövlət Bayrağı Meydanının təntənəli açılış mərasimində Prezident İlham Əliyev deyib: "Bizim bayrağımız qürur mənbəyimizdir. Biz-im bayrağımız canımızdır, ürəyimizdir. Bu gün Azərbaycanın hər bir yerində dövlət bay-rağı dalğalanır. Azərbaycan ərazi bütövlüyünü bərpa edəndən sonra milli dövlət bayrağımız bu gün hələ də işğal altında olan torpaqlarda qaldırılacaqdır. Bizim bayrağımız Dağlıq Qa-rabağda, Xankəndidə, Şuşada dalğalanacaq-dır. O günü biz hər an öz işimizlə yaxınlaşdır-malıyıq və yaxınlaşdırırıq. Eşq olsun, Azər-baycan bayrağına!"

Bəli, o gün - 2020-ci ildə apardığımız Vətən müharibəsində qazandığımız Zəfər gəlib çatdı.

*Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"*





AZƏRBAYCANIN ŞƏRƏF VƏ QÜRUR TARİXİ

ŞANLI ZƏFƏR-5 il

Prezidentin qətiyyəti, Azərbaycanın qüdrəti

Ünvanlı Lider Heydər Əliyev 1998-ci il oktyabrın 18-də andıçma mərasimində bəyan etmişdi: "Biz heç vaxt heç bir qonşu ölkənin torpağına qəsd etməmişik və bu gün də qəsd etmirik. Heç kəsin torpağına göz dikməmişik. Biz Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini əldə edən zaman Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən tanınmışıq. Azərbaycan dövlət sərhədləri çərçivəsində olan müstəqil Azərbaycanın tam bütövlüyünü müdafiə edirik və bundan sonra da müdafiə edəcəyik. Bizim torpağımızın hansısa hissəsini heç vaxt heç bir ölkəyə verə bilmərik. Azərbaycanın sərhədlərinin bütövlüyü, ərazi bütövlüyü bizim üçün müqəddəsdir. Biz bu müqəddəs məqsədlərə nail olmaq üçün bundan sonra da çalışacağıq və bütün vasitələrdən istifadə edib Azərbaycan ərazi bütövlüyünün bərpasına nail olacağıq".

Dahi liderin yol xəritəsi xarakterli bu çıxışının ardınca qeyd edilən istiqamətdə çoxşaxəli fəaliyyət, ordu quruculuğu, hətta 1994-cü ildə Cəbrayıl və Füzuli rayonlarının bir sıra məntəqələrinin, o cümlədən Horadiz qəsəbəsinin işğaldan azad olunması ilə ehtiva olunan uğurlu hərbi əməliyyatların realizəsinə, siyasi müstəqilliyə tam şəkildə nail olunmasına, neft strategiyasının sistemli və müasir tələblərə uyğun formada, milli maraqları ehtiva edən şəkildə həyata keçirilməyə başlanması vəzifələri Azərbaycanın xeyrinə çevirməyə başlasa da, Ulu Öndərin səhhəti ona prosesləri tamamlamağa imkan vermədi və özünün xalqa 2003-cü il 1 oktyabr tarixli müdafiə bəyanatı etdi: "Xaos və anarxiya dövründə Azərbaycanın pozulmuş ərazi bütövlüyünü, qaçqın və köçkünlərin öz yurd-yuvasına qayıtması problemini hələ də həll edə bilməmişik". Lakin Ulu Öndər nisgilli olduğu qədər, həm də nikbin idi və inanırdı ki, onun axıra çatdırı bilmədiyi taleyüklü məsələləri, planları özünün yüksək intellektli, pragmatik düşüncəli, müasir dünya siyasətini və iqtisadiyyatını gözəl bilən, enerjili və təşəbbüskar bir şəxsiyyət adlandırdığı siyasi varisi İlham Əliyev həll etmək əzmində və iradəsindədir.

Öz mənalı həyatının düz 60 ilini xalqın bu günü və sabahı ilə yaşamış böyük Heydər Əliyev yanlışlıq, ölkənin taleyini özü qədr inandığı və gələcəyinə böyük ümidlər bəslədiyi cənab İlham Əliyevə etibar etməklə, hərzamanki kimi bu dəfə də xalqı üçün ən doğru olanı seçmiş oldu.

Beləliklə, Azərbaycan 2003-cü ildə tamamilə yeni bir ərəyə qədəm qoyaraq özünün ən qüdrətli dönməsinə doğru inamla irəliləməyə başladı. Yol xəritəsi isə kifayət qədər aydın idi. Cənab İlham Əliyev 31 oktyabr 2003-cü ildə andıçma mərasimində prezident kimi ilk çıxışında - milli mənəfi mövzusunda özünün korrektiv mövqeyi ilə Ulu Öndərin nə qədər haqlı olduğunu nümayiş etdirdi. "Həmi bilməlidir ki, sülh tərəfdarı olmağımıza baxmayaraq, müharibənin yenidən başlanmasına və bu məsələnin sülh yolu ilə həllini istəməyimizə baxmayaraq, bizim səbrimiz də tükənməz deyildir. Azərbaycan öz doğma torpaqlarının noyın bəzasına olursa-olsun, azad edəcəkdir". 200 ilik regional füzünün açılması, 30 illik işğala son qoyulması və mütləq qələbəyə nail olunması üçün isə cənab İlham Əliyevə cəmi 17 il lazım oldu.

Bu çətin, lakin məhsuldar 17 il ərzində Prezident İlham Əliyev Heydər Əliyev siyasəti kursuna sadiq qalaraq, özünün hər addımı ilə bizi böyük zəfərə daha da yaxınlaşdırdı. İlk növbədə iqtisadi inkişaf dövlət siyasətinin mütləq prioritetinə çevrildi. Daxili sabitlik, xalq-iqtidar birliyi Prezident İlham Əliyevə çoxşaxəli islahatları reallaşdırmağa, çoxvəxtorlu dövlət siyasəti həyata keçirməyə imkan verdi.

Təbii ki, coğrafi mövqeyimiz və zəngin ehtiyatlarımız böyük zəfərimizə gedən yolda önəmli rol oynadı, lakin proses idarəçiliyində rəşional siyasəti davranış, məntiqi mühakimələrə və analitik təhlillə əsaslanan, müterəqqi, pozitiv, milli məqsədlərə xidmət edən, siyasi realizmə söykənən siyasəti fəaliyyət nümunəsi olmadıqda təbii sərvətlər önəmini itirir. Bu mənada, Azərbaycan Prezidentinin şəxələndirilmiş siyasəti kursu, ələlxüsüs enerji siyasəti tariximizin qızıl səhifəsinə çev-



rildi, bu əzmkar və milli maraqları ehtiva edən direktiv sayəsində Azərbaycan özünün tam iqtisadi suverenliyini bərpa etdi, siyasi müstəqilliyini möhkəmləndirdi, hətta Avropanın iqtisadi müstəqilliyində - enerji təhlükəsizliyində önəmli pay sahibinə çevrildi. Prezidentin özünün bəyan etdiyi kimi, "Neftlə zəngin olan bəzi ölkələr üçün neft lənət deməkdir. Bizim üçün isə bu, inkişaf etmək, müstəqilliyimizə təşəbbüskər bir şəxsiyyət qorumaq və güclü iqtisadiyyat qurmaq üçün vasitə idi". Paralel olaraq, bütövlükdə dövlətçilik tariximizdə olmadıq qədər ölkə iqtisadiyyatında qeyri-neft sektorunun çəkisi artırıldı, qlobal miqyaslı nəqliyyat-kommunikasiya sistemləri quruldu, təhsil, səhiyyə, idman infrastrukturunu faktiki olaraq tam yeniləndi.

İlham Əliyevin Azərbaycan suveren gücə çevirməsi hərbi-müdafiə qüdrətini yeni mərhələyə daşımağa imkan verdi. Azərbaycan regionun hərbi-siyasi gücünə çevrilərək dünyanın ən güclü 50 ordusu sırasında qərarlaşacaq ordu, 1200 adda hərbi təyinatlı məhsul istehsal edən nəhəng müdafiə sənayesi infrastrukturunu yaratmağa nail oldu.

Amma Vətən müharibəsindən öncə antimillilə ünsürlər Azərbaycan Ordusunun nəinki Qarabağı azad etməyə, ümumiyyətlə, müharibəyə qadir olmadığını iddia edir, bununla, əslində, cəmiyyətdə milli ruhu qırmağa çalışırdılar. Məqsəd isə aydın idi. Onlar Azərbaycanın növbəti hərbi məğlubiyyətinə yenidən hakimiyyəti zəbt etmək üçün imkan kimi baxırdılar. Lakin Prezident İlham Əliyev tərəfindən Ulu Öndərin azərbaycançılıq fəlsəfəsinin milli nüvə olaraq müəyyən edilməsi, yüksək intellektə, vətənpərvərlik hissəsinə, milli düşüncəyə malik, ən əsası isə torpaqlarını işğaldan azad etməyə, milli maraqları qorumağa köklənmiş elə bir gənc nəsil formalaşdı ki, İlham Əliyevin 2024-cü ildə Xankəndidən də bəyan etdiyi kimi, bu gənclik Vətən uğrunda ölümə getməyə hazır idi və ölümə də gedirdi. Bu isə Zəfərimizin rəhnəsinə çevrildi.

Vətən müharibəsi Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin qətiyyəti, sarsılmaz iradəsi, xalqımızın birliyi və ordumuzun gücü nəticəsində Azərbaycan tarixinin ən böyük qələbəsi ilə başa çatdı. Regionda separatçı rejimin varlığına isə 2023-cü ilin sentyabrında son qoymaqla Ali Baş Komandan həm də bölgədə yeni dövr başlatmış oldu. Beləliklə, İkinci Qarabağ müharibəsində işğala son qoymaqla, 2023-cü il aprelin 23-də Laçın istiqamətində Azərbaycan-Ermənistan sərhədində sərhəd-buraxılış məntəqəsinin təsis olunması ilə ərazi bütövlüyümüzün

zə, sentyabrın 19-u isə suverenliyimizi tam bərpa etməklə Prezident İlham Əliyev Azərbaycan tarixinin heç bir dövründə heç bir liderə müəssər olmayan geosiyasi reallıq yaratdı. Əvvəllər bizə məğlub və zəif kimi baxanlar Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev iradəsi qarşısında əylməyə, "dəmir yumruq" ətrafında birləşmiş xalqımızı dünyada mübariz, döyüşkən və müzəffər xalq kimi qəbul etməyə məcbur oldu. Heç şübhəsiz ki, effektiv siyasət və xalqın dəstəyi ilə tarixi ədalətin bərpa olunması, Azərbaycan qalib ölkəyə çevrilməsi Prezident İlham Əliyevin siyasətinin şah əsəridir.

Böyük Zəfərimiz miqyasına görə yalnız Azərbaycan əhəmiyyətli məsələ hesab oluna bilməz, qələbəmiz həm də beynəlxalq hüququn təntənəsi idi. Ümumiyyətlə, Vətən müharibəsi, həm aralıq əməliyyatlar, həm də antiterror tədbirləri zamanı Prezident İlham Əliyev BMT Təhlükəsizlik Şurasının 30 il icra olunmamış qətnamələrini icra etməklə beynəlxalq hüququn aliliyini təmin etdi.

Azərbaycanın zəfərlərindən doğan güc və imkanları, cənab İlham Əliyevin qətiyyəti ilə biz hələ sovet dövründən bu ərəzidə yaşayan ermənilərin Qarabağdan köçündə maraqlı subyektlər olmadığımızı reallıqla qəbul edə bilmədik. Cənab İlham Əliyevin korrektiv və pragmatik mövqeyi hər kəsi o ədalətli reallıqla barışmağa vadar etdi ki, ermənilər 30 illik düşmənçilik ritorikasının, zorətli təbliğat təsiri və Ermənistanın, habelə onun havadarlarının təşviqi ilə bölgəni tərk edəblər. Azərbaycan dövləti və aidiyyəti strukturlar isə köç prosesinin insan layəqəti və beynəlxalq hüquq çərçivəsində həyata keçirilməsi üçün bütün lazımi tədbirləri gördü. Amma hər kəs xatırlayır ki, azərbaycanlılar istər Qərbi Azərbaycan, istərsə də Şərqi Zəngəzur və Qarabağdan hansı şərtlərdə, hansı məhrumiyətlərə məruz qalaraq qovulmuşdurlar.

Böyük Zəfərimizin üzərindən ötən 5 illik dövrü təhlil edərkən əminliklə deyə bilərik ki, bu qələbə Azərbaycanın istər dövlətçilik, istər milli məfkurə, istərsə də milli kimlik baxımından yüksəliş dövrünün başlanğıcı rolunu oynayır. Bu möhtəşəm qələbə ilə nöinki Azərbaycan, bütövlükdə Cənubi Qafqazın tarixində ilk dəfə olaraq bu bölgədə sülh və əməkdaşlıq mühiti, həmçinin dayanıqlı sülh üçün perspektivlər açılmış, regionda ilk dəfə olaraq yeni dövr başlatmış oldu. Beləliklə, Möhz bu reallıq Bakıya prosesləri Vəşinqton mərhələsinə qədər inkişaf etdirməyə, Cənubi Qafqaz kimi müəkkəb regionun tarixində ilk dəfə de-fakto sülhün bərqərar olunmasına imkan yaratmışdır.

Bu gün artıq Ermənistan rəhbərliyinin də uzun bir dövrədən sonra etiraf etdiyi kimi, regionda münəqışəli vəziyyət sülhlə əvəz olunub. Artıq 60 mindən çox soydaşımızın 30 il işğal və təcavüzə məruz qalmış, indi isə ən müasir standartlarla yenidən qurulmuş Qarabağ və Şərqi Zəngəzura layəqətli qayıdışı təmin edilib. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin oktyabrın 28-də Zəngilan rayonunun Məmmədbəyli və Ağalı kəndlərinin sakinləri ilə görüşü zamanı da ifadə etdiyi kimi, "Biz düşməni torpaqlarımızdan qovmuşuq. İndi də doğma torpağımızda qurub-yaradırıq, şərait yaradırıq, binalar, məscidlər tikirik, tarixi abidələri bərpa edirik. Yəni biz - bu torpaqların sahibləri qayıtmışdıq və burada əbədi yaşayacağıq".

Bəhrüz MƏHƏRRƏMOV,
Milli Məclisin deputatı

1988-ci ildə başlanan Qarabağ hadisələri və Ermənistan" kimi sarsəm ideyaları nəticəsində Azərbaycan torpaqlarının bir hissəsi işğal edildi, kəndlər və şəhərlər dağıldı, minlərlə günahsız insan həlak oldu, yüz minlərlə azərbaycanlı öz tarixi torpaqlarından didərgin düşdü. Bu işğal nəticəsində Azərbaycanın iqtisadi və mədəni irsinə ağır zərbə vuruldu, bir milyondan çox insan 30 ilə yaxın qaçqın və məcburi köçkün həyatı yaşamağa məcbur qaldı.

İşğal dövrü həm də beynəlxalq hüququn səmərəsizliyi nümayiş etdirdi, çünki BMT Təhlükəsizlik Şurasının Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycan ərazilərindən dərhal çıxarılmasını tələb edən qətnamələri icra olunmadı, ATƏT-in Minsk qrupu isə münəqışəni həll etmək əvəzinə onu dondurulmuş vəziyyətdə saxladı.

Bu reallıq fonunda Azərbaycan dövləti üçün əsas prioritet işğal altındakı torpaqların azad edilməsi və bəyraqımızı bütün suveren ərazilərimizdə və sərhədlərimizdə dağalması oldu. Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin 2003-cü ildən etibarən yürütməyə başladığı məqsədyönlü və prinsipial siyasət dövlətin hərbi, diplomatik və iqtisadi qüdrətinin paralel şəkildə artırılmasına yönəldi. Ordu quruculuğu dövlət siyasətinin əsas istiqamətinə çevrildi, bütövlükdə Azərbaycanın hərbi sənaye kompleksinin formalaşması sayəsində yerli istehsal gücləndi.

İqtisadi və diplomatik müstəvidə də Azərbaycan öz mövqelərini gücləndirirdi. Ermənistanın təcrid olunduğu regional layihələr fonunda Azərbaycan transmilli enerji və nəqliyyat layihələri ilə regionun siyasi-iqtisadi xəritəsini yenidən formalaşdırırdı. Bakı-Tbilisi-Ceyhan, TANAP, Bakı-Tbilisi-Qars kimi layihələr yalnız iqtisadi deyil, eyni zamanda geosiyasi güc rəqəbi də qəvvəldi. Beynəlxalq təşkilatlarla çoxşaxəli əməkdaşlıq və balanslı diplomatiya Azərbaycan beynəlxalq nüfuzunu artırdı. Azərbaycanın müstəqil siyasəti BMT, Avropa Şurası, Qoşulmama Hərəkatı

öyrənilən nümunəyə çevirdi. Qərb analitik mərkəzlərində bu müharibə "yeni nəsil əməliyyatlar"ın simvolu kimi dəyərləndirildi.

Qələbədən sonra Azərbaycanın qarşısında duran əsas vəzifə azad edilmiş ərazilərdə dövlət suverenliyinin möhkəmləndirilməsi, bərpa-quruculuq işlərinin aparılması və sosial ədalətin təmin olunması idi. Prezident İlham Əliyev tərəfindən Zəfərin əbədiləşdirilməsi məqsədilə "Zəfər" və "Qarabağ" ordenləri, onlarla medal təsis olundu, 8 Noyabr Zəfər Günü kimi təsdiqləndi. Bakıda Vətən Müharibəsi Memorial Kompleksi və Zəfər Muzeyinin inşasına başlandı. 2024-cü il noyabrın 8-də Zəfər Parkının açılışı oldu. Parkda inşa edilən 44 metrlik Zəfər tağı qələbənin simvolunu əks etdirir.

2020-ci ilin dekabrında keçirilən Zəfər paradi, həmçinin Hərbi Qənimətlər Parkının yaradılması qələbənin canlı salınmasına çevrildi. 5 hektarlıq ərazidə 300-dən çox eksponat, o cümlədən 150-dən çox ağır texnika, tanklar, döyüş maşınları, artilleriya qurğuları, zenit-raket kompleksləri, atıcı silahlar və nəqliyyat vasitələri sərgilənir. 2 mindən çox düşmən hərbi avtomobilinin nömrə nişanlarından hazırlanmış "Qarabağ Azərbaycanı" kompozisiyası, dinc əhaliyə qarşı raket hücumlarının və digər müharibə cinayətlərinin izahı, hətta "İsgəndər-M" raketinin qalıqları burada təqdim olunur ki, bu da gələcək nəsillər üçün həm yaddaş, həm ibrət dərşidir.

2023-cü il sentyabrın 19-20-də keçirilmiş birgünlük lokal xarakterli antiterror əməliyyatı suverenliyimizin tam bərpasında həlledici

8 Noyabr Zəfər Günü Azərbaycanın dövlətçilik tarixində yeni mərhələ açan hadisədir: Qətiyyətli Ali Baş Komandan, güclü ordu, məqsədyönlü siyasət, effektiv diplomatiya və milli birlik sayəsində qazanılan böyük tarixi Qələbə təkcə işğalın sonu deyil, həm də yeni inkişaf dövrünün başlanğıcı oldu. 8 noyabr hər bir azərbaycanlı üçün milli qürur, milli özünüdərk və gələcəyə inam günüdür. Çünki bu tarixdə Azərbaycan təkcə torpaqlarını deyil, həm də öz milli layəqətini, milli birliyini və gələcək nəsillər üçün güclü dövlət idealını bərpa etdi. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin sözləri ilə desək, "Azərbaycanın quruculuq missiyası başlanır - azad edilmiş torpaqlara həyat qaydır və bu qayıdış qalıcıdır".

Vasif QAFAROV,
Milli Məclisin deputatı,
tarix elmləri doktoru





AZƏRBAYCANIN ŞƏRƏF VƏ QÜRUR TARİXİ

ŞANLI ZƏFƏR-5 il



Vətən müharibəsində əldə etdiyimiz mühüm-təşəm Zəfər milli birliyimizin təntənəsinə çevrildi. Bu Zəfərimiz nəticəsində Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, suverenliyi bərpa olundu, ölkəmizin və regionumuzun həyatında yeni bir strateji dövr başlandı. Bu gün xalqımız bütün dünyada qalib xalq kimi tanınır, Azərbaycanın təşəbbüsü ilə aparılan sülh prosesləri real nəticələr verərək Cənubi Qafqazda təhlükəsizlik, dayanıqlı inkişaf, insanların rifahı üçün möhkəm təminatlar yaradır.

Zəfər yolumuz davam edir

Bu, dirçəliş, inkişaf və sülh yoludur

Qətiyyətin, iradənin, strateji düşüncənin gücü

Vətən müharibəsindəki tarixi qələbəmiz yalnız hərbi üstünlüyün nəticəsi deyildi. Bu, sarsılmaz xalq birliyinin, milli həmrəyliyin, illərlə formalaşmış güclü siyasi iradənin, modern ordunun və texnologiyaların birgə sintezinin parlaq təzahürü oldu. 8 noyabr 2020-ci ildə Şuşanın azad edilməsi Azərbaycan xalqının tarixinə qızıl hərflərlə yazıldı və məhz həmin - 8 noyabr Zəfər Günü kimi əbədləşdirildi.

Bu qələbə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü bərpa etmək, bölgədə yeni geosiyasi reallıqlar yaratmaqla yanaşı, xalqın özününamını daha da möhkəmləndirdi, müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin qüdrətini bütün dünyaya nümayiş etdirdi. Azərbaycanın tarixi Zəfəri eyni zamanda qüdrətli milli lider amilinin, siyasi iradənin, strateji düşüncəsinin gücünü bir daha göstərdi.

Tarixi qələbəmizin mərkəzində Ümmümilli Lider Heydər Əliyevin strateji inkişaf kursunu öznlə davam etdirərək Azərbaycanı tarixinin ən möhtəşəm mərhələsinə yetirmiş Azərbaycan Prezidentinin - Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin qətiyyəti, ardıcıl və uzadıqorun siyasəti dayanır. Məhz İlham Əliyevin rəhbərliyi, diplomatik ustalığı və hərbi-siyasi strategiyası bu tarixi Zəfərin əldə olunmasında həlledici rol oynadı.

Zəfər bir günün nəticəsi deyildi. Prezident İlham Əliyevin illərlə qurduğu güclü dövlət siyasəti bu qələbənin təməli idi. 2003-cü ilin oktyabrından - prezident seçkilərindən etibarən dövlət başçısı Azərbaycanın hərbi gücünü artırmağı prioritet elan etdi. Ordu quruculuğuna ayrılan vəsaitlərin zaman-zaman artırılması, ən müasir texnologiya və silahların alınması, hərbi kadrların hazırlanması, ordu strukturunun yenilənməsi, müdafiə sənayesinin yaradılması, inkişaf etdirilməsi və s. bu kimi addımlarla bizi ən böyük hədəfimizə doğru irəliləndirdi. Bu addımlar sayəsində Azərbaycanın Silahlı Qüvvələri regionun ən güclü ordularından birinə çevrildi və 2016-cı ilin uğurlu Aprel döyüşlərindən, ardınca 2018-ci ildəki tarixi Günnüt əməliyyatından sonra 2020-ci ildə düşmən birdəfəlik məhv edildi.

Bu illər ərzində Azərbaycan Prezidentinin fəaliyyəti təkə hərbi sahə ilə məhdudlaşmadı, dövlət rəhbərliyimiz diplomatik səngərlərdə də üstünlük qazandı. İllər boyu beynəlxalq təşkilatlarda, global platformalarda Azərbaycan haqlı mövqeyini sistemli şəkildə qorudu, müdafiə etdi, gücləndirdi. Tarixi Zəfərimizin böyük dövlətlər və aparıcı beynəlxalq

xalq təşkilatlar tərəfindən qəbul olunmasına, Ermənistanın yalanlarını əsaslı şəkildə ifşasına nail oldu. Azərbaycanın haqq savaşındakı bu parlaq qələbəsinə, ilk növbədə, bizə dost dövlətlər, eyni tarixi dəyərləri bölüşdüyümüz, müasir dünya reallıqlarının bizi köklərimizə qaytarıb daha da doğrmaşdırdığı türkəddil ölkələr dəstəklədilər. Cənab İlham Əliyevin yürütdüyü diplomatiya xətti üç əsas prinsipə söykənirdi:

Ədalət - Azərbaycanın ərazi bütövlüyü beynəlxalq hüquqla tanınmış haqq idi.

Sülh və təhlükəsizlik - regionda davamlı inkişaf yalnız işğala son qoyulmaqla mümkündür.

Prezident İlham Əliyevin beynəlxalq arenada apardığı ardıcıl siyasət nəticəsində Azərbaycan siyasi nüfuzunu da, tarixi Zəfərimizə doğru aparın yolda da diplomatik üstünlüklərini yüksəltdi.

Tarixi missiya

Ermənistanın təmas xəttindəki növbəti təxribatlarına qarşı həyata keçirilən və 44 gün davam edən hərbi əməliyyatlarda - Vətən müharibəsində cənab İlham Əliyevin yerinə yetirdiyi missiya Ali Baş Komandanın iradəsinin təntənəsi idi. Bu baxımdan, Vətən müharibəsi Azərbaycan siyasi tarixində misilsiz liderlik nümunəsi oldu.

Ali Baş Komandan həmin günlər döyüşlərin təm koordinasiyasını təmin etdi, bütün qərarları şəxsən və operativ şəkildə verdi, yüksək texnologiyalı döyüş taktikalarının tətbiqinə şərait yaratdı, eyni zamanda informasiya müharibəsində qətiyyətli mövqə sərgiləyərək, Azərbaycanın bu savaşda da qələbəsinə təmin etdi, həmçinin ardıcıl qələbə müjdələri, aydın mesajları ilə xalqa hər gün inam və güc, qətiyyət aşıladı. Prezident İlham Əliyev televiziya müsahibələrində, müəciətlərində təm irəli apardı. Bu addımlar sayəsində Azərbaycanın Silahlı Qüvvələri regionun ən güclü ordularından birinə çevrildi və 2016-cı ilin uğurlu Aprel döyüşlərindən, ardınca 2018-ci ildəki tarixi Günnüt əməliyyatından sonra 2020-ci ildə düşmən birdəfəlik məhv edildi.

Bu illər ərzində Azərbaycan Prezidentinin fəaliyyəti təkə hərbi sahə ilə məhdudlaşmadı, dövlət rəhbərliyimiz diplomatik səngərlərdə də üstünlük qazandı. İllər boyu beynəlxalq təşkilatlarda, global platformalarda Azərbaycan haqlı mövqeyini sistemli şəkildə qorudu, müdafiə etdi, gücləndirdi. Tarixi Zəfərimizin böyük dövlətlər və aparıcı beynəlxalq

Dövlətimizin başçısının məntiqi, arqumentli və diplomatik çıxışları Azərbaycan beynəlxalq rəğbat qazandırdı, informasiya manipulyasiyasını dağıtdı, dövlətin haqq səsinə global arenaya çatdırdı, dünyaya Azərbaycanın müasir, güclü və prinsipial bir dövlət olduğunu göstərdi. Bu gün cənab İlham Əliyevin apardığı müstəqil siyasətdən, müasir çağırışlara uyğun çevik qərarlar verərək onların zamanında həyata keçirmək əmindən, vəziyyətlərə hazırlıq və imkanlardan istifadə məharətindən, eyni zamanda qonşularla sıx faydalı əməkdaşlıq, sülh, bir-birinin ərazi bütövlüyünə, dövlət maraqlarına hörmət ərzusundan yararlanmış bu reallıq əksər dünya dövlətləri tərəfindən rəğbətlə qarşılanır.

Azərbaycan Prezidenti bu savan da qalibi oldu! Hər sözü, kəlməsi ilə... Mövqeyini bildirdi, xalqımızın ürəyindən xəbər verdi. İnsanlarımızın milli birliyindən, vətəndaşlarımızın sarsılmaz dəstəyindən aldıqı güclü, inamla həm döyüş meydanındakı düşmənlərimizi, həm də beynəlxalq siyasi arenalardakı, media qurumlarındakı bədxahlarımızı zərərsizləşdirdi. Azərbaycanın haqq işinə qorəzli yanaşanları ələ haqqın dili ilə susdurdu.

Azərbaycan Prezidentinin informasiya müharibəsindəki fəaliyyəti strateji qələbənin önəmli hissəsi idi. Tarixi Zəfərimizin qazanılması ilə missiya bitmədi. Döyüş meydanında qazanılmış qələbəni, Xocalı canilərindən döyüş meydanında alınmış qisası məhz davamlı sülhə çevirmək lazımdı. Prezident İlham Əliyev bu dövrdə də çevik və uzadıqorun siyasət yürüdərk regionda yeni əməkdaşlıq modelləri qurdu, sülh təşəbbüslərini təşviq etdi, azad edilmiş ərazilərdə tarixin ən böyük yenidənqurma layihəsinə start verdi, məcburi köçkünlərin Böyük qayıdışını dövlət siyasətinin əsas prioritetinə çevirdi. Həmçinin 2023-cü ilin sentyabrında uğurla həyata keçirilmiş qısamüddətli antiterror əməliyyatı ilə Vətən müharibəsindəki Zəfəri öz tarixi nəticəsinə çatdırdı. Xankəndidə Azərbaycan bayrağı dalğalandı, ölkəmizin ərazi bütövlüyü, suverenliyi təmin olundu, bütün dünya Azərbaycanın qələbəsinə qəbul etdi.

Zəfərdən quruculuğa

Bu gün - Zəfərin 5-ci ildönümündə Azərbaycan xalqı bu Qələbənin arxasında dayanan müdrik liderlik fenomenini böyük qürur və minnətdarlıqla vurğulayır. Tarixi Zəfərimizdən sonra keçən 5 il həm də azad torpaqlarımızın dirçəlişi tarixidir. Bu illər ərzində Azərbaycan heç bir kənar ölkədən, xarici insti-

tudan dəstək gözləmədən öz imkanları hesabına Qarabağda, Şərqi Zəngəzurdə böyük miqyaslı yenidənqurma və bərpa işləri həyata keçirib və bu işləri davam etdirməkdədir. Minlərlə hektar ərazi minlərdən təmizlənilib, yollar, körpülər, tunellər, məktəblər, xəstəxanalar və yaşayış məhəllələri inşa edilib. Bir çox tarixi abidə, mədəniyyət məkanı bərpa olunub. Ermənilərin təxminən 30 il ərzində vandalsıca nəfən edib, karabazara çevirdikləri azad yurdlarımızda həyat qayıdıb. Artıq keçmiş məcburi köçkünlərin böyük qayıdışı bir neçə ildir ki, başlanıb və bu proses mərhələ-mərhələ davam edir. Azad edilmiş torpaqlarımızda həyata keçirilən layihələr Azərbaycanın iqtisadi gücünü və xarici tərəfdaşlarla əməkdaşlıq imkanlarını daha da genişləndirməkdədir.

Tarixi Zəfərimiz Ulu Öndər Heydər Əliyevin dövlətçilik irsi, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin aşıladığı vətənpərvərlik tərbiyəsi işığında ölkəmizdə nə qədər sağlamlıq, vətəno bağlı, güclü bir nəslin yetişdiyini göstərdi. İşğal altındakı torpaqlarımızı yaşlı nəslin təmsilçiləri ilə birgə, əsasən, bu nəslin təmsilçiləri azad etdilər.

Bəş il ərzində bu qələbə artıq yeni formalaşan nəsillə üçün də müstəqillik, vətənpərvərlik və milli təəssübkeşlik simvoluna çevrildi. Məktəblərdə Vətən müharibəsi qəhrəmanları haqqında dərslər keçirilir, gənclər hərbi vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunurlar. Qələbənin yaratdığı milli qürur hissi Azərbaycan cəmiyyəti üçün güclü fəxarət mənbəyidir. Tarixi Zəfərimizin bizə qazandırdığı ən böyük dəyərlərdən biri də məhz budur!

Azərbaycanın qazandığı qələbə Cənubi Qafqazda güc balansını dəyişdi və ölkəmizin regional lider rolunu möhkəmləndirdi. Azərbaycanın sülh təşəbbüsləri, iqtisadi layihələrə iştirakçılığı və neqliyyat-kommunikasiya layihələrində oynadığı rol Şərqi Qərbi əməkdaşlığı üçün yeni imkanlar yaradı.

Zəfər Günü'nün 5 illiyi yalnız bir tarixi günün qeyd olunması deyil. Bu, Azərbaycan xalqının əzminin, dövlətimizin gücünün, şəhidlərimizin əbədi xatirəsinin və ordumuzun qəhrəmanlığının təntənəsidir.

Bu gün biz təkə keçmiş qürurla baxırıq, həm də gələcəyə böyük inamla addımlayırıq. Azərbaycanın bərpa, inkişaf və sülh dolu yeni bir hədəfə doğru Zəfər yolu davam edir.

İradə ƏLİYEVƏ, "Azərbaycan"

Milli birliyin və həmrəyliyin təcəssümü

Azərbaycan xalqı olaraq bu günlər milli tariximizin şanlı səhifəsi olan Zəfər Günü'nün beşinci ildönümünü qeyd edirik. Bu günün xalqımızın və dövlətimizin taleyində müstəsna yeri var. Çünki 8 Noyabr Zəfər Günü Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin, suverenliyinin, gücünün və qüdrətinin rəmzidir. Biz bu şanlı zəfərimizlə hər zaman iftixar hissi keçiririk. Ötən əsrin sonlarından başlayan Qarabağ hadisələri, erməni ideoloqlarının "dənizdən dənizə Ermənistan" adlı "xülyasını" reallaşdırmaq cəhdi respublikamıza fəlakət, dağıntılar, on minlərdə günahsız insanın ölümü, yüz minlərlə azərbaycanlının tarixi torpaqlarından didərgin düşməsi ilə nəticələndi. Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycan torpaqlarını işğal etməsi azərbaycanlıları doğma yurd-yuvalarından didərgin salmaqla yanaşı, ölkəmizin iqtisadiyyatına və mədəni irsinə də ağır zərbə vurdu.

Bir milyondan çox azərbaycanlı 30 il ərzində qaçqın və məcburi köçkün həyatı sürməyə məcbur olub. Ermənistan bu müddət ərzində işğal altında saxladığı Azərbaycan ərazilərini acınacaqlı vəziyyətə salaraq bütün yaşayış məntəqələrində infrastrukturunu tamamilə məhv edib, Azərbaycanı milyardlarla dollar dəyərində maddi ziyan vurub.

İşğal altında olan torpaqlarımızın düşməndən azad edilməsi və Azərbaycanın bütün sərhədləri boyunca bayrağımızın dalğalanması bütün dövrlərdə dövlət siyasətinin mütləq prioriteti və strateji hədəfi olub. Buna görə də ordu quruculuğu daim Prezident İlham Əliyevin siyasətinin prioritet istiqaməti sırasındadır. Ermənistanın işğalçı siyasəti dövründə danışıqlar masasında prinsipiallıq göstərən Azərbaycan eyni zamanda güclü ordu yaradırdı. Bütün illər ərzində dövlətin büdcə xərclərinin əsasını məhz hərbi xərclər təşkil edib. Ordunun döyüş qabiliyyəti möhkəmləndi, yüksəldi, ordumuz müasir silah-sursat, texnika ilə təchiz edildi. Bununla yanaşı, Azərbaycanla hərbi sənayə kompleksinin yaradılması ölkənin hərbi qüdrətini artırdı. Eyni zamanda bütün regional layihələrdən təcrid olunmuş Ermənistanın fərqli olaraq Azərbaycan transmilli layihələr ilə regionda tamamilə yeni mənzərə yaradı.

Ölkəmiz regionun enerji, neqliyyat xəritəsini yenidən tərtib etdi. Azərbaycanın təşəbbüsləri təkə xalqımızın deyil, bir çox dövlətlərin, o cümlədən region ölkələrinin maraqlarını təmin edir. Bütün bunlar Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunu əhəmiyyətli dərəcədə gücləndirdi. Eləcə də, beynəlxalq təşkilatlarla səmərəli əməkdaşlıq tərəfdaş ölkələrin sayının artmasına səbəb oldu. Azərbaycan münəqişə boyunca bütün aparıcı beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq edib və münəqişənin həlli üçün hüquqi bazanı formalaşdırıb. BMT Baş Assambleyası, Qoşulmama Hərəkatı, Avropa Şurası, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, Türk Dövlətləri Təşkilatı və digər təşkilatlar qətnəmələr qəbul edib. Avropa İttifaqı ilə paraflanmış sənəddə sərhədlərimizin toxunulmazlığına, suverenliyimizə və ölkəmizin ərazi bütövlüyünə dəstək göstərilib. Nəzərə alaq ki, Azərbaycan daim beynəlxalq hüquqa sadiqliyini nümayiş etdirib və münəqişənin danışıqlar vasitəsilə həllinə çalışıb. BMT isə işğalçı Ermənistanə təzyiq göstərməyib, tərəfləri sülhə çağıran bəyanatlarla kifayətlənib. BMT Təhlükəsizlik Şurasının Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğal olunmuş Azərbaycan ərazilərindən dərhal çıxarılmasını tələb edən 4 qətnəməsi kağız üzərində qalaraq icra olunmurdu. Ermənistanın davamlı olaraq təxribatçı addımları, bəyanatları, hərəkatları isə müharibəni qacılmaz edirdi. 2020-ci il sentyabrın 27-də başlanan Vətən müharibəsi Ermənistanın kapitulyasiyası ilə nəticələndi.

Vətənin azadlığı uğrunda xalqımız bir yumruq kimi birləşdi və bu "dəmir yumruq" düşmənin başını əzdi. 8 noyabr tarixində Qarabağın incisi Şuşanın azad edilməsi isə düşməni tamamilə diz çökdürdü. 10 noyabrda imzalanmış üçtərəfli Bəyanata əsasən, Ağdam, Kəlbəcər və Laçın rayonları döyüşsüz, qan tökülmədən azad edildi. Xalqımız Vətən uğrunda canlarını qurban verməmiş şəhidlərimizin öziz xatirəsini daim uca tutur, qazilərə, müharibə veteranlarına ehtiramla yanaşır. Döyüşlərdə iştirak etməmiş qəhrəmanlarımız ordu və medallarla təltif olunub. Eləcə də şanlı Zəfərimizə həsr olunmuş muzeylər, parklar və sair komplekslər yaradılır. Bütövlükdə, Zəfər Günü xalqımızın qürur günüdür və hər zaman

və orduya olan inamdan xəbər verir. "Dəmir yumruq" əməliyyatının ələ ilk saatlarında cəbhə xəttindən sevincdirici xəbərlər gəlməyə başladı. 44 gün ərzində Azərbaycan Ordusu hər gün irəlilədi, hər gün yeni şəhərlər, kəndlər, qəsəbələr, yüksəkliklər azad edildi. Azərbaycan əsgəri və zabiti bir amalla vuruşurdu ki, işğala son qoyulsun və tarixi ədalət zəfər çalsın. Azərbaycan Ordusunun sentyabrın 27-də Qarabağda başladığı uğurlu əks-hücum əməliyyatı nəticəsində noyabrın 9-dək 5 şəhər, 4 qəsəbə və 286 kənd döyüş yolu ilə işğaldan azad edildi.

Beləliklə, Azərbaycan Silahlı Qüvvələri 44 gün ərzində düşmən ordusunu məhv edərək öz ərazi bütövlüyünü bərpa etdi. Qəhrəman hərbiçilərimizin şücaəti, rəşadəti hesabına, şəhidlərimizin qanı-canı bahasına bütün dünya Azərbaycanın şanlı qələbəsinin şahidi oldu. Azərbaycan Ordusu öz qəhrəmanlığı və peşəkərliyi ilə təkə Ermənistanın silahlı qüvvələrini deyil, erməni mifini də məhv etdi. Cəmi 44 gün ərzində Ermənistan ordusu, hərbi texnika-sı, canlı qüvvəsi məhv edildi və Azərbaycan gücünü, qüdrətini dünyaya göstərdi.

Prezident İlham Əliyev tərəfindən İkinci Qarabağ müharibəsi dövründə verilmiş müsahibələrin hər biri Azərbaycanın diplomatik uğurudur. Dövlət başçısı həmin dövrdə dünyanın ən böyük media qurumlarına 30-dan çox müsahibə verdi, münəqişə ilə bağlı əsl həqiqətləri beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırdı. İnformasiya savaşının əsas konturlarını təşkil edən bu müsahibələr mediamızın fəaliyyətinə istiqamət verdi. Müzəffər Ali Baş Komandanın müharibə ilə bağlı müsahibələri XXI əsr üçün yeni üslub, yeni model nitq strategiyası hesab edilə bilər. Müsahibələr ardıcıl, dünyanın ən müxtəlif ölkələrinin müxtəlif kanalları vasitəsilə aparıldı. Müsahibələri real mübarizə və silah işusuna çevirən Azərbaycan Prezidenti informasiya müharibəsində də qalib gəldi. Həmin nitqlərdə gerçəklikdən doğan konkretlik, qətiyyət, iradə əsaslı şəkildə yer alırdı.

İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı Türkiyə Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın müharibənin ilk saatlarında "Azərbaycan tək deyil, Türkiyə onun yanındadır" deməsi Azərbaycana əlavə güc verdi. Türkiyənin Azərbaycanı verdiyi siyasi və mənəvi dəstək hər bir Azərbaycan vətəndaşını qürurlandırır, sevindirir. Tarixi Şuşa Bəyannaməsini imzalayaraq Türkiyə və Azərbaycan rəsmən müttəfiqlik zirvəsinə ucaldı. Bu müttəfiqlik özünü bütün istiqamətlərdə - siyasətdə, iqtisadi əlaqələrdə, enerji, neqliyyat layihələrinin həyata keçirilməsində, mədəniyyətdə, təhsildə, ordu quruculuğunda göstərir.

Vətən müharibəsindən üç il sonra - 2023-cü ilin sentyabrında Qarabağda aparılan antiterror tədbirləri nəticəsində bütün ərazilərdə suverenliyimiz tam təmin olundu, erməni separatizminin kökü tam kəsildi.

Bu gün işğaldan azad olunmuş ərazilərdə böyük quruculuq işləri həyata keçirilir, keçmiş məcburi köçkünlər doğma yurdlarına qayıdırlar. Xalqımız torpaqlarımızın azadlığı uğrunda canlarını qurban verməmiş şəhidlərimizin öziz xatirəsini daim uca tutur, qazilərə, müharibə veteranlarına ehtiramla yanaşır. Döyüşlərdə iştirak etməmiş qəhrəmanlarımız ordu və medallarla təltif olunub. Eləcə də şanlı Zəfərimizə həsr olunmuş muzeylər, parklar və sair komplekslər yaradılır. Bütövlükdə, Zəfər Günü xalqımızın qürur günüdür və hər zaman

man böyük coşqu və təntənə ilə qeyd olunacaq.

Vətən müharibəsi xalqımızın gücünü, birliyini və həmrəyliyini ifadə edir. Xalqımızın bu qəhrəmanlıq səlnaməsi tariximizə qızıl hərflərlə yazılıb.

Müharibə dövründə xalq öz birliyini və gücünü nümayiş etdirdi. Azərbaycan əsgəri, zabiti bir amalla vuruşurdu ki, işğala son qoyulsun və tarixi ədalət zəfər çalsın. Yaralı əsgər və zabitlərimiz hərbi hospitallarda, xəstəxanalarda həkimlərdən xahiş edirdilər ki, tezliklə sağaldın ki, qayıdaq döyüş meydanına. Biz öz missiyamızı başa vurmalyıq. Bu, xalqımızın yüksək mənəvi keyfiyyətlərindən xəbər verir. Müxtəlif dairələrdən olan müntəzəm təzyiq və təhdidlərə rəğmən Azərbaycan öz haqq savaşında zəfər çaldı.

Dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan azərbaycanlılar, habelə Azərbaycanın haqq işinə dəstək verən digər xalqların nümayəndələri erməni lobbisinin çirkin kampaniyalarına qarşı fədakarlıqla mübarizə apardılar. Azərbaycanca yaşayan bütün xalqlar böyük bir ailənin üzvləridir. Yaxşı günlərdə də, ağır günlərdə də bir yerdəyik və bu birlik dünya miqyasında nadir dəyərdir. Azərbaycanca yaşayan bütün xalqlar Qarabağ uğrunda ölmə gedirdilər. Etnik və dini mənsəbiyyetindən asılı olmayaraq, ölkəmizin bütün vətəndaşları müharibə dövründə görünməmiş həmrəylik nümayiş etdirdi, ön və arxa cəbhədə sarsılmaz birlik yarandı. Bu birlik və həmrəylik haqlı olaraq "dəmir yumruq" kimi səciyyələndirilir.

Vətən müharibəsi zamanı siyasi partiyaların Ali Baş Komandan İlham Əliyevə dəstək ifadə edən birgə bəyanat və müəciətlər imzalaması milli məsələlərdə ölkədə hər hansı fikir ayrılığının olmadığını təsdiqlədi. Siyasi partiyalar tərəfindən həmin dövrdə ümumilikdə 9 birgə bəyanat və 3 müəciət imzalanmışdı. "Ermənistanın Azərbaycanı qarşı davam edən toca-vüzü və dövlət sərhədinin Tovuz istiqamətində törətdiyi təxribatları ilə əlaqədar", "Ermənistan silahlı qüvvələrinin gənşmişmiqyaslı təxribatına dair", "Fransa Senatında Dağlıq Qarabağdakı qondarma qurumun tanınması məsələsinə baxılması ilə bağlı", "Azərbaycan Respublikası ilə Türkiyə Respublikası arasında müttəfiqlik münasibətləri haqqında Şuşa Bəyannaməsi"nin imzalanması ilə əlaqədar" bəyanatlar, həmçinin "Dağlıq Qarabağ məsələsinə Fransıyanın mövqeyinə dair" və müharibə dövründə 16 beynəlxalq təşkilatla Azərbaycan ziyalıların və vətəndaş cəmiyyəti üzvlərinin müəciətləri xüsusi olaraq qeyd olunnaldır. Lakin Azərbaycan xalqının tarixinə əbədi olaraq yazılmalı Qələbə münasibətilə siyasi partiyaların birgə bəyanatında AXCP, Müsavat Partiyası və "Milli Şura" iştirak etməyiblər. Milli qürurun təcəssümü olan birgə bəyanatda radikal müxəlifətin qoşulmaması onların antinimili xislətinə ifadə edir. Həmin siyasi təşkilatlar bu addımları ilə xaricdəki ermənipərəst dairələrin maraqlarına xidmət etdiklərini bir daha isbatlamış oldular. 44 günlük müharibədən sonra onlar bu qələbənin dəyərini azaltmağa çalışdılar.

2023-cü ilin sentyabrında Qarabağda keçirilən antiterror tədbirləri nəticəsində suverenliyimizin tam təmin olunmasında da radikal qüvvələr çox məyus olmuşdular. Bu siyasi ünsürlər xalq-ıqtidar birliyinin gücünü həzm etməyərək hər vaxtə xaricdəki havadarları ilə birlikdə ölkəmizin beynəlxalq imicinə zərbə vurmağa çalışırlar. Bu cür "fəaliyyət" indi də davam edir. Lakin həmişə olduğu kimi, onların cəhdləri yeno də iflasa məhkumdur. Bu dairələrin cılız davranışlarından fərqli olaraq hazırda xalqla iqtidar sıx birlik nümayiş etdirərək Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun bərpası ilə məşğuldur. Xalqımız tarixi Zəfərimizin 5-ci ildönümünü qeyd etdi. Möhtəşəm Zəfər günümüz tariximizdə əbədi yaşayacaq, milli birlik və həmrəyliyin təntənəsi kimi gələcək nəsillərə ötürüləcək.

Porvin KƏRİMƏADƏ, Milli Məclisin deputatı





AZƏRBAYCANIN ŞƏRƏF VƏ QÜRUR TARIXI

ŞANLI ZƏFƏR - 5 il



Üçtərəfli Bəyanat Azərbaycanın qalib, Ermənistanın məğlub olduğunu təsdiq etdi

27 sentyabr 2020-ci ildə erməni təxribatı nəticəsində İkinci Qarabağ müharibəsi başlandı. Uzun illərdən bəri susan silahlar bir an içində alov saçıdı. Yer-göy atəş səslərinə büründü. Qəflətən mövqələrimiz düşmənin hücumuna keçən işğalçılar ölkəmizin yeni ərazilərini ələ keçirməyə çalışırdılar. Amma Azərbaycan Ordusunun igid zabit və əsgərləri işğalçıların hücumlarını qətiyyətlə dəf edərək onların çirkin arzularını gözlərində qoydular.

Düşməni təxribatının qarşısı alınandan sonra yüksək komandanlığın əmri ilə uzun illərdən bəri erməni işğalında qalmış torpaqlarımızın azad olunması məqsədilə əks-hücum əməliyyatlarına başlanıldı. Şanlı Azərbaycan Ordusunun zabit və əsgərləri müharibənin elə ilk günlərindən qəsbkarlara sarsıdıcı zərbələr vuraraq bütün istiqamətlərdə irəliləməyə, zəfərlər qazanmağa müvəffəq oldular.

Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin sərkərdəliyi ilə Ermənistanın işğalı altında qalmış torpaqlarımızı azad etmək üçün rəşadətli Azərbaycan Ordusunun başladığı genişmiqyaslı əks-hücum əməliyyatlarında zabit və əsgərlərimiz böyük uğurlar əldə etdilər. Tarixi yurdlarımızı qəsbkarlardan xilas edən hərbiçilərimiz döyüşlərdə böyük hünər və qəhrəmanlıqlar göstərdilər. Ordumuzun hərbi qulluqçuları erməni işğalçıları üzərindən qazandıqları qələbələrə xalqımıza böyük sevinc bəxş etdilər.

2020-ci il noyabrın 8-i tariximizə ən şanlı gün kimi yazıldı. Həmin gün xalqımız üçün ən mühüm, ən önəmli hadisə baş verdi. Musiqi beşiyimiz, Qarabağın tacı Şuşa şəhəri erməni işğalçılarından azad olundu. Bu sevdindirici xəbər Ermənistan silahlı qüvvələrinin zəiflədiyini-

dən, məğlubiyyətə məhkum olacağından xəbər verdi. Böyük strateji əhəmiyyətə malik olan Şuşa şəhərinin işğaldan azad edilməsi müharibənin sonrakı gedişinə ciddi təsir göstərdi. Bir gündən sonra, 2020-ci il noyabrın 10-da Ermənistan silahlı qüvvələri ağ bayraq qaldıraraq təslim oldu.

Prezident İlham Əliyevin qətiyyətli və prinsipial mövqeyi hərbi meydanında olduğu kimi, diplomatiya sahəsində də uğurlarımızı davam etdirdi. Vətən müharibəsinin davam etdiyi 44 gün ərzində dövlətimiz beynəlxalq hüquq prinsiplərini, xüsusilə BMT Nizamnaməsinin 51-ci maddəsinə rəhbər tutaraq öz ərazilərini azad etmək hüququndan istifadə edərək uğurlu və genişmiqyaslı əks-hücum əməliyyatları həyata keçirdi. Rəşadətli Azərbaycan Ordusu oktyabrın 4-də Cəbrayıl şəhərini, 17-də Füzuli şəhərini, 20-də Zəngilan şəhərini, 25-də isə Qubadlı şəhərini və başqa ərazilərimizi işğalçılardan təmizlədi. Bununla da BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1993-cü ildə qəbul etdiyi və uzun illər yerinə yetirilməmiş, kəğiz üzərində qalmış qətnamələrini icra etmiş oldu.

Sentyabrın 27-də səhər saatlarında erməni təxribatı nəticəsində başlanan və 44 gün davam edən İkinci Qarabağ müharibəsi noyabrın 10-da şanlı Azərbaycan Ordusunun qələbəsi ilə başa çatdı. Nəticədə düşməni ordusu məhv edildi, diz çökdürüldü. Ermənistan məğlub olduğunu rəsmi şəkildə bildirərək kapitulyasiya aktına imza atdı. Noyabrın 10-da gecə saatlarında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev, Rusiya Prezidenti Vladimir Putin və Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan hərbi əməliyyatların dayandırılması haqqında 9 bənddən ibarət üçtərəfli Bəyanat imzaladılar.

Həmin gün Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev televiziya ilə xalqımıza, həmçinin dünyada yaşayan azərbaycanlı-

lara müraciət edərək dedi: "Biz qalib gəldik. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü danışıqların mövzusu deyil və heç vaxt olmayacaq. Azərbaycan bu mövqedən bir addım belə geri çəkilməyəcək, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü məsələsində heç bir güzəşt olmayacaqdır".

Azərbaycan xalqının bu möhtəşəm qələbəsi Ermənistanda ciddi çaşqınlıq, çaxnaşma və olduqca müəkkəb vəziyyət yaratdı. Ermənistanın guya qüdrəti hesab olunan lobbisinin gücü, erməni quldur dəstələrinin məğlubedilməzliyi haqqında onilliklər boyu uydurulan miflər ordumuzun uğurlu döyüşləri ilə məhv edildi.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev, Rusiya Prezidenti Vladimir Putin və Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyanın 2020-ci il noyabrın 20-də imzaladıqları üçtərəfli Bəyanatla 30 illik münaqişə başa çatdı. 44 günlük müharibə Azərbaycanın tam qələbəsi ilə nəticələndi.

10 noyabr 2020-ci ildə imzalanan üçtərəfli Bəyanat Azərbaycanın hərbi-siyasi qələbəsinin, Ermənistanın isə kapitulyasiyasının təsdiqi oldu. Bu mühüm sənədin imzalanmasında döyüşlərdə qazanılmış qələbələr əhəmiyyətli dərəcədə rol oynadı. Azərbaycanın döyüş meydanında əldə etdiyi böyük Qələbə siyasi müstəvidə də öz təsdiqini tapdı. 10 noyabr 2020-ci il tarixli üçtərəfli Bəyanata əsasən, bir güllə atılmadan, qan tökülmədən Ağdam, Kəlbəcər və Laçın rayonları tarixi sahibinə qaytarıldı.

Bu bəyanat rəsmi İrəvanın regionun inkişafına təhdid yaradan işğalçı siyasətinə son qoydu. 30 il ərzində davam edən danışıqlar prosesində rəsmi İrəvan nail olmaq istədiklərinin heç birini əldə edə bilmədi. Şanlı Azərbaycan Ordusunun müharibədə qazandığı qələbə uydurma "böyük Ermənistan" planını alt-üst etdi. "Dağlıq Qarabağ"ın statusunu müəyyən edilməsi məsələsi isə, ümumiyyətlə, gündəmdən çıxarılaraq tarixin arxivinə

atıldı. Ermənistanın və ona arxa dayanana-ların tədricən Azərbaycan ərazilərinin ilhaqına əsaslanan planları məhvə uğradı. Ordumuzun İkinci Qarabağ müharibəsində qazandığı Zəfər regionda Azərbaycanın maraqlarına cavab verən yeni siyasi reallıqlar yaratdı. Ölkəmizin dünyada nüfuzu artdı, mövqeləri daha da möhkəmləndi.

Azərbaycan 44 günlük Vətən müharibəsində qazandığı zəfərlə uzun illər mövcud olmuş status-kvonu dəyişdi, itirilmiş ərazilərimizi geri qaytardı, Ermənistanın uzun illər işğalçılıq siyasəti yürütdüyünü dünyaya göstərdi. Bütün bunlar Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi güclü dövlət, güclü ordu, güclü xalq strategiyası ilə torpaqlarımızın işğaldan azad olunmasının ən başlıca təzahürü kimi diqqəti cəlb etdi. Azərbaycan həm döyüş meydanında, həm danışıqlar masası arxasında istədiyini əldə etdi. İkinci Qarabağ müharibəsində fərqli döyüş üsulu, bənzərsiz taktiki gedışlər nümayiş etdirmiş Silahlı Qüvvələrimizin təcürbəsi dünya ölkələri tərəfindən bu gün də öyrənilməkdədir. Bütün bunları eşitmək xalqımız üçün çox qürurvericidir.

Döyüş meydanlarında böyük igidliklə, qəhrəmanlıqla qazanılmış 8 Noyabr - Zəfər Günü xalqımız üçün qürur və iftixar dolu bir gündür. Zəfər Azərbaycan xalqının tarixi iradəsinin, birliyinin, həmrəyliyinin, Prezident İlham Əliyevin müdrik, qətiyyətli və əwəzedilməz liderliyinin nəticəsidir.

Şərəfli tariximizin səhifələrinə Zəfər gününü yazan cəsur igidlərimiz, qəhrəman oğullarımız xalqımızın yaddaşında əbədli yaşayacaq. Onların adları həmişə ehtiramla çəkiləcək. Gələcək nəsillər igidliyi, qəhrəmanlığı bu cəsur Vətən övladlarından öyrənəcəklər.

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"

Siyasi kommunikasiya və liderlik nümunəsi

Bəş il öncə sentyabr ayında başlayan və 44 gün davam edən İkinci Qarabağ müharibəsi yalnız döyüşlər və ərazilərimizin düşməni tapdığından azad edilməsi ilə deyil, həm də informasiya müharibəsi ilə yadda qaldı.

Bu müharibənin önəmli aspektlərindən biri Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin dünya mətbuatına verdiyi müsahibələr və həmin müsahibələrdə göstərdiyi strateji kommunikasiya bacarığı idi. İlham Əliyev dünya mediası ilə apardığı mübarizədə həm ölkəmizin mövqeyini, həm də keçmiş Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin hüquqi və tarixi əsaslarını dünyaya uğurla çatdırdı.

İkinci Qarabağ müharibəsi həm də informasiya müharibəsinin ön plana çıxdığı bir dövr oldu. Dünyanın hər tərəfindən çox sayda jurnalist və media orqanları Azərbaycanla Ermənistan arasında gedən müharibəni geniş şəkildə işıqlandırır. Bu müharibə yalnız hərbi əməliyyatlar ilə deyil, həm də məlumat axını ilə diqqət çəkirdi.

Prezident İlham Əliyev müharibənin gedişatında, xüsusilə sosial media və beynəlxalq mətbuat vasitəsilə Azərbaycanın mövqeyini birbaşa dünya ictimaiyyətinə çatdırmağı bacardı. Müharibənin ilk günlərindən etibarən İlham Əliyev müntəzəm olaraq dünya mətbuatına müsahibələr verərək Azərbaycanın haqlı mübarizəsini və beynəlxalq hüquqa əsaslanan mövqeyini vurğuladı. Bu yanaşma Azərbaycana beynəlxalq arenada güclü dəstək toplamağa imkan yaratdı.

Ali Baş Komandan İlham Əliyev müharibə zamanı yalnız hərbi mütəxəssis kimi deyil, həm də informasiya müharibəsinin ustası kimi çıxış etdi. 44 gün davam edən müharibə dövründə Prezident 11 ölkənin 26 KİV-inə müsahibələr verdi. Beynəlxalq hüququn prinsiplərinə, tarixi həqiqətlərə və siyasi reallıqlara əsaslanan həmin müsahibələrin məzmununu təşkil edirdi.

Müzəffər Ali Baş Komandan 44 günlük Vətən müharibəsi dövründə cəbhədə döyüşən Azərbaycan Ordusu ilə yanaşı, informasiya məkanında gedən müharibədə əzmlə, dayanatla mübarizə apararaq Azərbaycanın haqlı mövqeyini dünyaya çatdırdı. Vətən müharibəsinin müzəffər sərkərdəsi kimi öz qətiyyətli yanaşmaları ilə düşməni tərəfinə, həmçinin anti-Azərbaycan mövqəli xarici döyüşlərə ismarışlar göndərməklə qələbəyə doğru gedən yolda bütün maneələrin dəf ediləcəyinə, qarşıya qoyulmuş məqsədə tam nail olunacağına əminlik yaratdı. Müharibə dövründə orduya və xalqa verilən mənəvi ruh yüksəkliyinin arxasında məhz Ali Baş Komandanın çıxışları dururdu.

Dövlət başçısı bir çox nüfuzlu televiziya kanalına, xüsusilə CNN, BBC, "Euronews" kimi beynəlxalq media orqanlarına verdiyi müsahibələrdə hər zaman təmkinli və məntiqli yanaşma sərgiləyirdi. Azərbaycan Prezidentinin müharibə ilə bağlı çıxışlarında diqqətçəkən əsas məqamlar arasında Ermənistanın təcavüzkar siyasətinin ifşa edilməsi, müharibənin beynəlxalq hüquqa uyğun

olaraq aparılması və Ermənistanın mülki əhalini hədəf almasının qəti şəkildə pislənməsi vardı.

İlham Əliyevin dünya mediası ilə apardığı "savaş" təkcə informasiya mübarizəsi deyil, həm də psixoloji bir mübarizə idi. Prezident öz müsahibələrində Ermənistanın və onun tərəfdarlarının müharibəyə dair verdiyi təhrif olunmuş məlumatları təkzib edərək öz versiyasını təqdim edirdi. Dövlət başçısı Ermənistanın müharibədə uduzduqdan sonra başladığı "dezinformasiya" kampaniyalarını da ciddi şəkildə tənqid atəşinə tuturdu. Prezidentin müsahibələri dünya mediasında ciddi reaksiyalar doğurur və Azərbaycanın haqqını beynəlxalq arenada daha da gücləndirirdi.

Bir çox müşahidəçi İlham Əliyevin müharibə zamanı verdiyi müsahibələrin siyasi kommunikasiya və liderlik nümunəsi olaraq qiymətləndirildiyini vurğuladı. Müsahibələrində dövlət başçısı neinki Azərbaycanın haqlı mövqeyini irəli sürür, həm də Ermənistanın atdığı yanlış addımları, beynəlxalq hüququn pozulmasını və Azərbaycanın milli maraqlarını çox açıq şəkildə izah edirdi. İlham Əliyev müharibə dövründə fərqli media qurumlarının müxtəlif suallarını cavablandıraraq, Azərbaycanın haqlı mübarizəsini və ərazi bütövlüyünü dünyanın hər bir küncünə çatdırmağa müvəffəq oldu.

Bu müsahibələr sırf diplomatik müstəvidə deyil, həm də beynəlxalq münasibətlərdə böyük təsir yaradı.

İlham Əliyevin mesajları yalnız Azərbaycan xalqı və dövlətinin haqlı mövqeyini deyil, həm də ədaləti təmsil edən bir liderin imicini bütün dünyaya göstərdi. Bir çox beynəlxalq siyasi analitik Azərbaycan Prezidentinin müharibə zamanı dünya mətbuatına verdiyi müsahibələri müasir dövrün ən uğurlu diplomatik və informasiya mübarizəsi kimi dəyərləndirdi.

İlham Əliyevin İkinci Qarabağ müharibəsində dünya mətbuatına verdiyi müsahibələr sadəcə müharibənin gedişatını deyil, həm də müasir diplomatiyanın necə işlədiyini göstərən əyani nümunələrə bənzərdi.

İlham Əliyev müharibə dövründə dünya mediasına verdiyi müsahibələrlə həm ölkəsinin strateji məqsədlərini, həm də Azərbaycan xalqının iradəsinə global miqyasda təsirli şəkildə çatdırmağa müvəffəq oldu. Bu yanaşma gələcək münaqişələrdə informasiya mübarizəsinin nə qədər əhəmiyyətli olduğunu bir daha göstərdi.

Beləliklə, İlham Əliyevin İkinci Qarabağ müharibəsi dövründə dünya mətbuatına verdiyi müsahibələr yalnız informasiya müharibəsi deyil, həm də liderliyin və diplomatiyanın yüksək səviyyədə təzahürü idi. Onun bu müsahibələri müharibə və sülh məsələlərində Azərbaycanın mövqeyini möhkəmləndirən və beynəlxalq aləmdə daha çox tanınan mühüm addım oldu.

Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"

8 noyabr 2020-ci il müasir Azərbaycan tarixinə təkcə hərbi qələbə deyil, həm də uzun illər boyu davam edən siyasi, diplomatik və mənəvi mübarizənin zirvəsi kimi həkk olundu. Zəfər Günü Azərbaycanın milli yaddaşında əzəli və əbədi torpaqların azad olunması ilə yanaşı, həm də dövlət iradəsinin, milli birliyin və siyasi uzaqgörənliyin qələbəsi kimi dəyərləndirilir.

Sentyabrın 27-də başlayan 44 günlük Vətən müharibəsinə gətirib çıxaran proseslər illərlə formalaşan ədalətsiz beynəlxalq münasibətlər sisteminin və ATƏT-in keçmiş Minsk qrupunun fəaliyyətsizliyinin nəticəsi idi. 1994-cü ildən sonra danışıqlar masasında Azərbaycanın səbrinə, beynəlxalq hüquqa sadıqlığına baxmayaraq, Ermənistan işğalçılıq siyasətini davam etdirirdi. Minsk qrupu isə mandatına zidd olaraq, münaqişənin həllinə deyil, status-kvonu qorunmasına xidmət edən bir mexanizmə çevrilmişdi. İkili standartlar, BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsinin 30 il ərzində icra edilməməsi, beynəlxalq hüququn selektiv tətbiqi və Azərbaycanın suveren hüquqlarına qarşı laqeydlik regionda sülh və sabitliyi mümkün etməmişdi. Bu vəziyyətdə Ermənistan hərbiyyəni təxribatlara əl atmaqla yeni müharibəyə hazırlaşır,

işğal olunmuş ərazilərdə qanunsuz məskunlaşma, infrastruktur dəyişiklikləri və mədəni irsin dağıdılması kimi barbar addımlar atırdı. Nikol Paşinyan hakimiyyətə gəldikdən sonra sülh ritorikasını kənara qoyaraq açıq şəkildə "Qarabağ Ermənistandır" kimi sərəsəm bəyanatlarla regionda gərginliyi artırırdı.

Ermənistan rəhbərliyi bir məqamı düzgün qiymətləndirə bilmədi. Bu, 2000-ci illərin əvvəllərindən başlayaraq Azərbaycanın dövlətçilik fəlsəfəsi, iqtisadi potensialı və hərbi gücünün tamamilə yeni mərhələyə qədəm qoyması ilə bağlı idi.

Prezident İlham Əliyevin qətiyyətli siyasi kursu Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə etibarlı tərəfdaş, regional güc və siyasi nüfuz mərkəzi kimi formalaşmasını təmin etdi. Dövlət başçısı uzun illər ərzində diplomatik arenada həm danışıqlar masasında, həm də bey-

nəlxalq tribunallarda Azərbaycanın haqlı mövqeyini sistemli şəkildə müdafiə etdi. 2019-cu il oktyabrın 3-də Rusiyanın Soçi şəhərində keçirilən "Valday" Beynəlxalq Diskussiya Klubunda Prezident İlham Əliyevin səsləndirdiyi "Qarabağ Azərbaycandır və nida" ifadəsi təkcə siyasi bəyanat deyildi - bu, dövlətin dəyişməz mövqeyinin dünyaya açıq mesajı, həm də diplomatik mübarizənin başlanğıcı nöqtəsi oldu. Bu cümlə, əslində, diplomatiyanın hərbi qələbəyə çevrilməsinin xəbərcisi idi. Sonradan xalq üçün şüara çevrilən bu sözün səsləndirildiyi gündən təxminən bir il sonra - 2020-ci ilin 4 oktyabr tarixində Ali Baş Komandan xalqa müraciət edərək "Uzun illərdən sonra Cəbrayıl şəhəri azad edildi. Cəbrayıl bizimdir!" deyərək, "Qarabağ Azərbaycandır!" ifadəsinin artıq yalnız siyasi deyil, hərbi və tarixi reallığa çevrildiyini bütün dünyaya bəyan etdi.

Müharibə dövründə Prezident İlham Əliyevin apardığı informasiya və diplomatik mübarizə hərbi cəbhədəki savaşa qədər əhəmiyyətli idi. Dünyanın ən nüfuzlu media orqanlarına - CNN, BBC, "Əl-Cəzirə", TRT, "Euronews" və digər kanallara verdiyi müsahibələr vasitəsilə dövlətimizin başçısı təkcə Azərbaycanın haqq səsinə dünyaya çatdırmadı, həm də informasiya müharibəsində tam üstünlük qazandı. Dövlət başçısının hər çıxışı Ermənistanın yalan üzərində qurulan təbliğatını ifşa edir, beynəlxalq ictimaiyyəti reallıqlarla tanış edirdi. Bu, siyasi liderin qətiyyətinin və intellektual üstünlüyünün təntənəsi idi.

Diplomatik mübarizənin nəticəsi olaraq, Azərbaycanın tarixi torpaqlarının bir qismi hərbi əməliyyata ehtiyac qalmadan azad edildi. Ağdam, Kəlbəcər və Laçın rayonlarının döyüşsüz qaytarılması məhz Prezident İlham Əliyevin

apardığı siyasi təzyiq və beynəlxalq diplomatiya nəticəsində mümkün oldu. Bu, XXI əsrin ən unikal diplomatik qələbələrindən biri kimi tarixə düşdü. Hərbi qüdrətlə siyasi müdrikliyin vəhdəti sayəsində Azərbaycan dövləti həm döyüş meydanında, həm də masa arxasında qalib gəldi.

44 günlük müharibə Azərbaycanın təkcə torpaqlarını deyil, həm də milli qürurunu, tarixi ədalətini və beynəlxalq nüfuzunu bərpa etdi. Şuşanın azad olunması ilə nəticələnməyən bu qəhrəmanlıq dastanı Azərbaycanın siyasi liderliyinin, xalqın birliyinin və ordunun peşəkarlığının təəcəssümü oldu. 8 Noyabrda əldə olunan qələbə həm də beynəlxalq münasibətlərdə yeni mərhələnin başlanğıcı idi. Belə ki, artıq regionda güc balansı dəyişmiş, reallıqları diktə edən yeni mərkəz formalaşmışdı.

Zəfərdən sonra regionda yaranan yeni siyasi düzən Azərbaycan-

nın diplomatik fəallığı ilə səciyyələnir. Ermənistan kapitulyasiyadan sonra yeni reallıqları qəbul etməyə məcbur oldu. Azərbaycan isə qalib dövlət kimi sülh təşəbbüsləri irəli sürdü, Cənubi Qafqazda dayanıqlı əməkdaşlıq və iqtisadi inteqrasiyanın əsaslarını qoydu. Zəngəzur dəhlizi, nəqliyyat və enerji layihələri, regional təhlükəsizlik mexanizmləri kimi təşəbbüslər Azərbaycanın artıq təkcə hərbi deyil, həm də siyasi, iqtisadi və humanitar liderliyini nümayiş etdirirdi.

8 Noyabr təkcə Qələbə bayramı deyil, həm də dövlət düşüncəsinin, strateji idarəetmənin və milli ideologiyanın uğur günüdür. Azərbaycan dövlətçiliyi bu zəfərlə öz tarixində yeni bir mərhələyə qədəm qoydu. Artıq Azərbaycan regionun sabitlik və inkişaf mərkəzinə çevrilib. Qarabağ və Şorqi Zəngəzur həzrətdə investisiya mərkəzi rolunu oynayır. Quruculuq və inkişaf, yeni

texnologiyaların tətbiqi ilə müasir infrastrukturun qurulması, məcburi köçkünlərin öz doğma el-obasına qayıtmaları, avqust ayında sülh müqaviləsinin paraflanması Azərbaycanın regional siyasətdə lider mövqeyini möhkəmləndirir, ölkənin ərazi bütövlüyü və suverenliyinin qorunması istiqamətində strateji addımların, həmçinin davamlı sülh və iqtisadi inkişafın təmin olunmasının açıq göstəricisidir.

Zəfərin siyasi anatomiyası göstərdi ki, Azərbaycanın qələbəsi təsadüfi deyildi. Bu, illərlə davam edən planlı siyasətin, xalqın inamının və liderin uzaqgörənliyinin nəticəsi idi. Tarix sübut etdi ki, ədalət gəcə də olsa, mütləq şəkildə bərqərar olur. Məhz 8 Noyabr tarixi bu günün və sabahın Azərbaycanı üçün həmin ədalət anlayışının bərqərar olduğu gündür.

Mirtəhməsin RƏHİMOV,
Lerik rayonu





Paraddan reportaj

Bir daha Zəfərin qürurunu yaşadıq

Səhər yenidən açılma da, paytaxtın Dənizkənarı parkı insan seli ilə dolub-daşırdı. Hamı şəhərin hər tərəfindən eyni ünvana - Qələbənin 5 illiyinə həsr olunacaq paradın keçiriləcəyi məkana doğru axırdı.



Gözlərdə sevgi, qəlblərdə qürur, üzlərdə sözlə ifadəsi belə çətin olan bir sevinc, qürur vardı. Hamı bir-birini təbrik edirdi. Körpə uşağın əlində yellənən kiçik bayraq

da, ömrünün müdriklik çağını yaşayan bir ağsaqqalın gözlərindəki parıltı da eyni hissi - Zəfərin fəxrətini əks etdirirdi.

Bizə qürur yaşadan, sinələrini orden və medallar bəzəyən qazilər, müharibə iştirakçıları izdihamın içində daha özəmətlili görünürdülər. Cəsur baxışlı, dik duruşlu qəhrəmanlarımızı insanlar hörmətlə yol verir, salamlayıb, ehtiramla əllərini sıxıb xatirə şəkilləri çəkdirmək üçün növbəyə dururdular. Bu yalnız minnətdarlıq hissinin yox, həm də sarsılmaz birliyin nümayişi idi.

Bu arada bizə qələbə sevinci yaşadan Xəzər-nin sabiq döyüşçüsü, ehtiyatda olan gizir Rəhil Xəlilovla söhbət edirik. Rəhilin döyüş yolu Kəlbəcərdən başlayıb. O, Cəbrayılın, Xocavəndin, Hadrutun, Füzulinin, Şuşanın azad olunması uğrunda gedən döyüşlərdə iştirak edib. Noyabrın 4-də Şuşa istiqamətində aparılan əməliyyatlarda yaralanan Rəhil deyir ki, qələbə paradında qalib ordunun əsgəri kimi iştirak etmək həyatında fəxr etdiyi hadisələrdəndir: "Torpaqlarımızın azadlığı uğrunda canını verən şəhidlərimizin ruhu qarşısında baş əyirəm. Bizi qələbəyə aparan Müzəffər Ali Baş Komandana dərin minnətdarlığımı bildirirəm. Bu qələbə bütün xalqın qələbəsidir. Döyüşdə bizə ruh verən, qələbəyə aparan xalqımızın birliyi idi. Bu gün də həmin birliyi görürəm və böyük fərx hissi ilə "Yaşa, Azərbaycan!" deyirəm".

Digər həmsöhbətimiz isə Xəzər-nin sabiq döyüşçüsü Toğrul Novruzludur. Toğrul Kəlbəcər, Füzuli, Cəbrayıl və Xocavənd istiqamətlərində gedən ağır döyüşlərin iştirakçısı olub. Bildirir ki, Xocavənddən Şuşaya doğru irəliləyən əməliyyatlarda yaralanıb və qələbə xəbərini hospitalda alıb: "O xəbəri eşitmək, o sevinci yaşamaq sözlə ifadə ediləsi hiss deyil. Bugünkü izdiham mənə birlikdə döyüş yolu keçdiyim dostlarımı, qanlı döyüş səhnələrini, ən çətin anlardakı birliyi və həmrəyliyi-mizi xatırladır".

Toğrul deyir ki, bu gün parad meydanına toplaşan insanların alqışı, veteranlara göstərilən diqqət ona ikinci bir qələbə sevinci yaşadır: "Biz bu xalqın məhəbbəti ilə yenidən güclənirik. Bizi qələbəyə aparan da bu sevgi idi. Fəxr edirəm ki, torpaqlarımızın azad olunması uğrunda döyüşən oğullardan biri də mən olmuşam. Bu gün xalqımızın sevincini, həmrəyliyi-ni görəndə o günlərin bütün ağrısı unudulur".



Baş gizir Amil Həmidov 1996-cı ildə Azərbaycan Ordusunda xidmətə başlayıb. Müharibə zamanı Talış kəndi, Suqovuşan, Füzuli, Xocavənd və Hadrut istiqamətlərində gedən döyüşlərdə tank komandiri kimi iştirak edib. O, həmin günləri xatırlayarkən böyük fərx hissi keçirdiyini deyir: "Döyüşçü üçün bu dünyada qələbə hissinin sevinci qədər qürurlu bir duyğu yoxdur. Bu dəqiqə də o anları sanki yenidən yaşayıram. Fəxr edirəm ki, 30 illik işğala son qoyan Azərbaycan Ordusunun sırasında döyüşmüşəm. Fəxr edirəm



ki, torpaqlarımızı işğaldan azad edənlərdən biri mən olmuşam. Həmin Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin ömrünü icra edən bir döyüşçü olduğum üçün qürur duyuram. Bu gün Zəfər paradında iştirak etmək isə mənim üçün ən böyük mükafatdır".

Həmsöhbətimiz Sənan Məmmədov isə bildirir ki, 2002-ci ildə döyüş məşını komandiri kimi hərbi xidmətdə olub və ilk döyüş yoluna Murovdag silsiləsində başlayıb. Daha sonra Suqovuşanın azad olunması uğrunda gedən döyüşlərdə iştirak edib. Sənan sentyabrın 27-də Suqovuşan istiqamətində aparılan ağır döyüş əməliyyatlarında yaralanıb. Qazimiz həmin günləri belə xatırlayır: "Suqovuşanın azadlığı uğrunda gedən döyüşlərdə komandiri olduğum döyüş məşını vuruldu. Ağır yaralana-rə hospitala düşdüm. Müharibənin gedişi haqqında məlumatları bizə hospitalda həkimlər çatdırırdı. Hər alınan torpaq, hər azad edilən kənd bizim yaramıza məlüm olurdu. Prezidentimizin çıxışlarını dinləyirdik, ordumuza inanırdıq. Bilirdik ki, döyüşlərdən zəfərlə çıxıb işğal altındakı torpaqlarımızı azad edəcəyik".



Paradı seyr etməyə gələnlərdən biri də qazi Süleyman Məmmədovdur. Vətən müharibəsinə qədər 13 il hərbi xidmətdə olub. İkinci Qarabağ savaşında Kəlbəcər, Füzuli, Ağdam istiqamətlərində gedən döyüşlərdə iştirak edib, oktyabrın 27-də ağır döyüşlərdə yaralanıb. II qrup müddətsiz əlildir.

Süleyman keçirdiyi hisslərini belə ifadə etdi: "Dövlətimlə, millətimlə qürur duyuram. Bu parad ordumuzun gücünün, xalqımızın birliyinin ən böyük nümayişi-dir. Bu gün burada olmaq mənim üçün həm fəxrətdir, həm də şəhidlərimizin ruhuna ehtiram borcumdur". Qazi əlavə edir ki, paradda gördüyü izdiham, insanların alqış sədaları və uşaqların əlində dalğalanan bayraqlar hər bir veterana qələbənin sevincini bir daha yaşadır. "Bu birlik, bu sevgi ordumuza daha da gücləndirir", - deyərək vurğulayır.

Həmsöhbətimiz Elnur Abdullayev Goranboyun Quşçular kəndindəndir. Füzuli, Qubadlı, Xocavənd, Zəngilan, Daşaltı və Suqovuşan uğrunda gedən döyüşlərin iştirakçısı olub. Elnur deyir ki, səfərbərliklə döyüşə yollananlardan biridir. İlk dəfə sentyabrın 27-də Füzuli uğrunda döyüşə atılıb, Zəngilandan Qubadlıya keçən zaman yaralanıb: "İlk növbədə torpaq uğrunda canını qurban verən şəhidlərimizi bu gün minnətdarlıqla anırıq. Artıq rahat nəfəs ala bilirik, çünki torpaqlarımız azaddır. Birinci Qarabağ savaşında və Xocavənddə iştirak etmişəm".

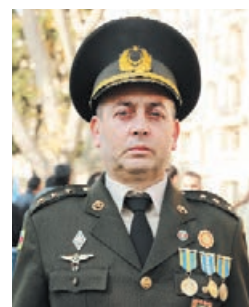


İlham şəhid olanların qanı yerdə qalmadı. Allah Ali Baş Komandanımızın canını sağ etsin ki, öz qüdrəti ilə dünyada seçilən belə möhtəşəm ordu yaratdı. Bu gün Qarabağ cənnətdə dönür. Bu bizə qürur verir. Fəxr edirəm ki, qalib ordunun əsgərlərindən biri də mənəm".

Ehtiyatda olan baş leytenant Abbas Musayev isə bildirir ki, 44 günlük Zəfər müharibəsi başlayanda ehtiyatda olan zabıt kimi orduya çağırılıb. Özüyərən artilleriya qurğusunun komandiri olub. Döyüş sentyabrın 27-də Suqovuşan istiqamətində başlayan döyüşlərdə qələbə xəbərini Xocavənddə aldığını deyir: "Qələbə xəbərini də Xocavənddə eşitdik.



Bu xəbərin sevincini və qürurunu sözlə ifadə etməkdə indi də acizəm. Bu gün də həmin sevinci yaşayıram". O əlavə edir: "Komandiri olduğum bölmə 7 şəhid verdi. Onları bu gün böyük ehtiramla anıram, xatirələrini yad edirəm". Abbas deyir ki, bu gün bu meydanda gördüyü birlik, keçmiş döyüşçülərə olan münasibət, uşaqlardan böyüyə hər kəsin sevinci və fərx hissi müharibədə keçirdiyi bütün ağrıları, acı-ları unutturur".



Müharibə veterani, ehtiyatda olan zabıt Vüqar Əhmədovla söhbətimizi davam etdiririk. Cəbrayıl şəhərində doğulan Vüqar 14 yaşında rayonlarının işğal gününü xatırlayır. Deyir ki, torpaqlarımızı itirsək də, ümidimizi itirmədik. 2003-2005-ci illərdə Azərbaycan Ordusunda zabıt kimi xidmətə başlayan baş leytenant Vüqar Əhmədov döyüşə Füzuli istiqamətindən başlayıb: "Cəbrayıl və Qubadlı uğrunda gedən əməliyyatlarda iştirak etdim. İdarə olunan raket kompleksində təlim komandiri idim. 44 günlük müharibə ərzində komandiri olduğum heyət ilə birlikdə düşməyə ağır zərbələr vurdum. Ermənilərin 30 ildə qurduğu, hətta ağır artilleriya ilə dağıdılması mümkünsüz hesab edilən istehkamlarını dəqiq atışlarla məhv etdik, piyada dəstələrinin keçidini təmin etdik".

Son döyüşlərinin Qubadlı rayonunun Ermənistanla sərhəddə yerləşən mövqelərdə olduğunu, qələbə xəbərini alanda Gorus istiqamətində irəlilədiklərini deyən zabıt arzusunu da dilə gətirməyi unutmur: "Arzum budur ki, dövlətimiz həmişə qüdrətli olsun, hərbi gücümüz elə art-sın ki, heç bir dövlət Azərbaycana qarşı müharibə etmək barədə düşünməsin".



Rəhilin Əmrəhova bəzəməsi qələbə xəbərini alanda Gorus istiqamətində irəlilədiklərini deyən zabıt arzusunu da dilə gətirməyi unutmur: "Arzum budur ki, dövlətimiz həmişə qüdrətli olsun, hərbi gücümüz elə art-sın ki, heç bir dövlət Azərbaycana qarşı müharibə etmək barədə düşünməsin".

Rəhilin Əmrəhova bəzəməsi qələbə xəbərini alanda Gorus istiqamətində irəlilədiklərini deyən zabıt arzusunu da dilə gətirməyi unutmur: "Arzum budur ki, dövlətimiz həmişə qüdrətli olsun, hərbi gücümüz elə art-sın ki, heç bir dövlət Azərbaycana qarşı müharibə etmək barədə düşünməsin".

Həmsöhbətlərimizdən biri də əslən Cəbrayıldan olan keçmiş döyüşçü Fəxrəddin Əhmədovdur. Onun gözlərinin, baxışlarının da güldüyünü, bütün vücudu ilə fəxrəndiyini hiss etdik. Fəxrəddin 3 il Birinci Qarabağ müharibəsində döyüşdüyünü dedi: "Təəssüf ki, ilk Qarabağ müharibəsində düşməyə məğlub olmuşduq. Amma torpaqlarımızın azad olunacağına inamımızı heç vaxt itirmədik. Bir əsgər kimi hər gün döyüşə atılacağım günü gözləyirdim". Fəxrəddin 2020-ci il sentyabrın 27-də Vətən müharibəsi başlayanda könüllü olaraq əsgər paltarını geyib döyüşə yollanıb: "Yarımcıq qalan işin tamamlanmasında mənim də payım oldu. Mənim ən böyük mükafatım azad Qarabağ, cənnətə döndən Cəbrayıl oldu".



Elşən QƏNİYEV,
İlham BABAYEV (foto),
"Azərbaycan"





ŞƏHİDLƏR ölməz, VƏTƏN bölünməz!



Əliyarın dönüşü - 34 ilin səssiz şəhadəti

damıbmış ki, qanı Şuşa torpağına qarışacaq. Ona görə də hər addımıyla torpağın azadlığına xidmət etdi, hər gülüşü ilə gələcəyə ümid qoydu. Döyüş meydanında qorxusuzluğu, səssiz iradəsi və Vətən sevgisi ilə fərqlənirdi. Çünki onun döyüş təcrübəsi var idi. 1981-ci ildə SSRİ ordusunun tərkibində Əfqanıstanda vuruşmuşdu. Hətta orada göstərdiyi şücaətə görə orden, medallarla təltif olunmuşdu.

Əliyar Əliyev Bakı Neft Texnikumunu bitirdikdən sonra təyinatla Rusiyanın Xarkov şəhərinə göndərilmişdi. Orada həyat yoldaşı və iki övladı ilə yaşayırdı. Zaman o zaman idi ki, Azərbaycanda Qarabağ hadisələrinin dalğası yüksəlirdi, vətəno çarışlar edildirdi, xəbərlər ürkələri titrədi. Hər dəfə qəzetlərdə yazılan xəbərləri oxuyanda deyirdi: "Vətən çağırır, mən də getməliyəm". Və günün birində yola çıxdı. Ailə həyatının sakitliyi, işin gündəlik qayğıları belə onu dayandıra bilmədi. İlk günlər ailəsi razı deyildi. Əfqanıstanda döyüş yarıları almış cəsur Əliyarın yenidən silaha sarılmasına, iki körpə balasını arxada qoyub getməsinə ürkəkli dözmürdü. Amma kimsənin sözünü eşitmədi. Beynində yeganə bir düşüncə vardı: "Vətən çağırır, gedib onu qorumaalıyam".

O bu çağırışa qoşularaq birbaşa döyüş bölgəsinə yollandı. Qəhrəmancasına vuruşurdu, tankçı kimi nümunə göstərirdi. Əsgər yoldaşları deyirdilər ki, Əliyar həmişə soyuqqanlı, amma qərarlı idi. Hər addımı, hər hərəkəti torpağın taleyinə bağlı idi. O, yalnız tankın içində güclü deyildi, döyüş meydanında da cəsarətli, inamla ruh yoldaşlarına da dayaqlı olurdu. Hər mərhələ, hər maneə onun vətən sevgisini daha çox gücləndirirdi. Tez-tez bu sözləri deyirdi: "Düşməni Şuşaya buraxmamalıyıq". Nə yazıq ki, Əliyarın cəsarəti, vətən sevgisi, tor-

paq eşqi onun həyatını xilas edə bilmədi. Şuşa uğrunda gedən döyüşlərdə son nəfəsinə qədər vuruşdu, amma geri dönmədi. 1992-ci il mayın 7-də həyat yoldaşına zəng vurub deyib ki, evə gələcəm, sizi görməyə. Bu, Toranə xanımın sevimli həyat yoldaşının səsinə eşitdiyi son an idi. Çünki Əliyar bir daha gəlmədi. Şuşanın süqutu günü Əliyarın da ömrü yarımqıç qaldı, taleyi susdu və şəhid oldu, geri dönmədi...

Əliyardan 34 il xəbər çıxmadı. Oğlu Əlişgər, qızı Sevinc böyüdülər, ailə qurdular, dünyaya nəvələr gəldi. Amma ürəkhlərinə də və xatirələrində Əliyarın özəməti, cəsarəti və Vətən sevgisi həmişə yaşadı. Toranə xanım 34 il gözləri yolda, qulağı səsdə hər an bir xəbər ümidilə yaşadı. Hər zəng, hər xəbər üroyini titrədirdi, amma bu yoxluq, bu sükut onu daha da möhkəmləndirirdi. Bilirdi ki, Əliyarın qəhrəmanlığı, sevgisi və vətənpərvərliyi hara gətdisə, orada qalacaq. Və nəhayət, Şuşa azad olundu, illərlə axtarılan, xatirələrdə yaşayan igid Əliyar Zəfərdən beş il sonra Şuşadan tapıldı. Azad Şuşada aparılan axtarışda tapılan şəhid qalıqlarının kimliyi müəyyənəndirilərkən o yenidən gündəmə gəldi. Əliyar Əliyevin adı illər sonra yenidən çəkildi - bu dəfə qürurla, Zəfərlə. Bu, təkə bir ailənin həsrətinə son qoymadı, həsrətə bürünmüş bir qadının gözüni yollardan çəkədi. Bu, bir millətin yaddaşında ədalətlin bərpası, bir qəhrəmanın öz şəhərinə qayıdışı idi. Əliyarın ruhu üç on il idi Şuşanın sükutuna qarışmışdı, indi isə azad şəhərin havasında "nəfəs alır", ruhu dolaşır - nəşinin tapıldığı, uğrunda döyüşdüyü, canını verdiyi Şuşada, heç vaxt tərk etmədiyi ana torpaqda.

O gün Toranə xanım üçün həm qürur, həm hüzzir, həm də uzun illərin həsrətinə son qoyan bir gün oldu. Bir həftə əvvəl oktyabrın 29-da

nəşi doğma torpağa gətirildi, Əliyar bütöv və-tənə qovuşdu. Şəhid Əliyar Əliyev millətin ruhu, azadlıq və fədakarlığın simvolu kimi tarixdə yaşamağa davam edəcək. 34 illik həsrət dolu bir zaman kəsiyi sübut etdi ki, igidlərin qanı doğma torpağa qarışdıqca Vətən dirilir, yaşayır, uralır. Əliyar Əliyevin adı bu gün Azərbaycanın azadlıq dastanında xüsusi bir səhifədir, itkin getmiş, lakin unudulmamış igidlərin rəmzidir. Onun taleyi göstərdi ki, torpaq unutmur, Vətən susmur, Zəfər gec də olsa, ədalətli gətirir...

Əliyarın qəhrəmanlığı və 34 illik həsrət Azərbaycan xalqı üçün bir öyüd, bir xatırlatma oldu: "Vətən uğrunda verilən şəhidlər heç vaxt unudulmur və hər zəfər bir-birinə bağlı nəsillərin ruhunda yaşamağa davam edir". İndi Qarabağda, Şərqi Zəngəzurdə bayrağımız dalğalanır, şəhidlərin ruhu səmələrdə gülüm-səyir. Hər yağışın damlasında, hər küləyin sə-sində bu torpağın azad ruhu var. Zəfər günümüz millətin yaddaşında yaşayan əbədi dirçə-liş günüdür. Biz bu zəfəri döyüşdə qazandıq, qəlbimizdə də yaşadıırıq. Hər kəs "Vətən" sözünü dilinə gətirəndə, hər bayraq dalğalandan-da o Zəfər yenidən doğulur.

Beş il əvvəl noyabrın 8-də göylər torpağa baş əydi, Vətən nəfəs aldı. O gün qazanılan Zəfər bu xalqın yaddaşına, ruhuna, qanına həkk olundu. Zəfər bizim yaddaşımızda və damarlarımızda axan bir həqiqətdir. O həqiqət bizə torpağı qorumaq, onun sevmək, gələ-cəyə daşımaq üçün şərəf, qürur və məsuliyyət verir. Çünki Zəfər sonsuzluğa yazılmış şərəfli adımdır...

Züleyxa ƏLİYEVA,
"Azərbaycan"

Qəhrəmanlıq yolu

Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı
Sübhən Cəbrayilov bu yolu özü seçmişdi

Şəhidlərə bütün ölkədə olduğu ki-
mi, Salyanda da yüksək münasibət
və ehtiram var. Şəhidlərin hər birinin
xatirəsi əziz tutulur, adlarının əbədi-
ləşdirilməsi üçün şəhər, qəsəbə və
kəndlərdə abidələr ucaldılır, xatirə-
lərinə bulaqar tikilir, adlarına mək-
təblər, küçələr verilir.



Bələ ünvanlardan biri X.R.Ülütürk kişişi
31-dir. Bura Salyan şəhərinin ən gur yeri-
dir. Hər gün minlərlə adamın yolu bu ünvan-
dan keçir. Hər biri də bu ünvanı dölə ləhvə önündə
dayanıb şəhidin xatirəsinə yad edir, ruhuna
dualar oxuyur.

1983-cü il oktyabrın 23-də Marışlı kən-
dində sadə kəndli ailəsində dünyaya göz açan Sübhən Cəbrayilov 2001-ci ildə əsgər-
liyə yola düşüb. Xidmət zamanı nümunəvi əsgər kimi komandirləri tərəfindən verilən
hər tapşırığı vaxtında və keyfiyyətlə yerinə yetirib. Eyni zamanda idmanı da yaddan
çıxarmayıb. Xüsusi Təyinatlı Qoşun hissəsində xidmətin tələblərinə cavab vermək
üçün çalışıb və bu məqsəddə müvafiq kurslara yazılıb. Kiçik gizir rütbəsi alıb. Əsgəri
xidmətinə başa vuraraq verdiyi qərarın üstündə dayımb və Xüsusi Təyinatlı Qoşun
alayında xidmətə başlayıb. Çox çəkmir ki, ona baş gizir hərbi rütbəsi verilib. Bundan
sonra Xüsusi Təyinatlıların kəşfiyyatçı kimi öz üzərində məsuliyyətlə çalışıb, rus və
erməni dillərini öyrənib.

Bu günlər Vətən müharibəsi şəhidlərinin portretlərini əks etdirən lövhənin önün-
də Salyan şəhər sakini Ceyhun Manafovla tanış olduq. Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı
Sübhən Cəbrayilovun səhifəsinə işarə edir: "Orta məktəbdə oxuyarkən boks məşqlərinə
gəldim. Sübhənlə də elə orada tanış olmuşuq. Uca boylu, cüssəli bir oğlan idi. Fən-
dləri yaxşı öyrəndiyi və qulu güclü olduğu üçün hamımızı "döydü". Rayon mərkə-
zindən 7-8 kilometr aralıda yerləşən Marışlıdan gəlirdi. Heç vaxt məşqə gəlməzdi.
Rayon üzrə keçirilən boks yarışlarında həmişə birinci yeri tutur, fəxri fəanlar, dip-
lomlar, hədiyyələr alardı. Orta məktəbi bitirəndən sonra hər birimiz arzumuzun ardın-
ca gətdik, yollarımız ayrıldı. Dostluğumuz isə davam edirdi. Mən İqtisad Universiteti-
nə daxil oldum, Sübhən isə bir il sonra hərbi xidmətə yollandı. Telefon söhbətləri za-
manı deyirdi ki, həyatımı birdəfəlik orduda xidmətə həsr edəcəm".

Həmsəhəbətini sonra davam edir: "18 illik hərbi ömrü yaşayan Sübhən həm kom-
mandirləri, həm də tabeliyində olan əsgərlər arasında böyük hörmət qazanmışdı. O, bu
gün də gözllərini önündən gətirmir. Sübhənlə fəxr edirəm. Allah rəhmət eləsin!"

2016-cı il aprelin 1-dən 2-nə keçən gecə Azərbaycan və Ermənistan hərbi qüvvə-
ləri arasında cəbhənin Tərtər-Cəbrayıl-Füzuli istiqamətlərində qızğın döyüşlər başla-
yır. Hərbi tariximizdə qəhrəmanlıq salnaməsi kimi düşən bu döyüş 44 günlük Vətən
müharibəsindəki qələbəmizin ilk müjdesi idi. Həmin döyüşlərdə S.Cəbrayilov da şü-
caətli ilə fərqlənib. Aprel döyüşlərindən sonra baş və əsgərlərimizlə görüşən Prezi-
dent, Ali Baş Komandan İlham Əliyev baş gizir S.Cəbrayilova hədiyyə olaraq qol sa-
atı bağışlayır.

Sübhən Cəbrayilov hər səhədə nümunəvi olub. O, sevməyi, sevilməyi, sevgisini
qorumağı da bacarıb. Hələ orta məktəbdə oxuyarkən qonşularına Salyan şəhərindən
Səvda adlı bir qız gəlib-gədməsi. Bir künüdən min könüllü ona aşiq olur. Evlənmək
vaxtı gələndə fikrini evdəkilərə bildirir. Amma gələcək həyat yoldaşının valideynlə-
ri bu işə razılıq vermək istəmirlər. Buna baxmayaraq, Sübhən sevgisi bu maneəni
aşıb keçir.

Xidmət etdiyi hərbi hissə Xızı rayonu ərazisində yerləşdiyindən ata-anasını, qar-
daşlarının köməyi ilə Sumqayıtda 1 otəqli mənzil alıb ömür-gün yoldaşını da ora apa-
rır. Aylar, illər bir-birini əvəz edir. Onların 2 övladı dünyaya gəlir.

2020-ci il sentyabrın 27-də Vətən müharibəsi başlayanda Xüsusi Təyinatlı Qüv-
vələrin baş giziri Sübhən Cəbrayilov əvvəlcə Füzuli istiqamətində gedən döyüşlərə
atılır. İldırım sürətilə hücumə keçən ordumuzun hımlıqları notəsində Füzulinin 5 ya-
şayış məntəqəsi - Aşağı Əbdürrəhmanlı, Yuxarı Əbdürrəhmanlı, Kənd Horadiz, Qara-
xanbəyli və Qaravənd işğaldan azad edilir. Qəhrəmanımızın döyüşdüyü tabör döyüş
zonasındakı bir neçə əlverişli mövqeyi ələ keçirir. Müharibə ikişiz olmur. Sübhən
Cəbrayilov bir neçə döyüşçü yoldaşını itirir. Bu, onun qəzəbini, intiqam hissinə daha
da artırır.

S.Cəbrayilovun döyüşdüyü 40 nəfərdən ibarət qrup oktyabrın 19-da strateji əhə-
miyyətli Laçın dəhlizini ələ keçirmək üçün hücum əməliyyatı aparmalı olur. Öncə
Qubadlı istiqamətində əlverişli mövqeləri tutmaq lazım idi. 7 saat davam edən döyüş
zamanı xüsusi təyinatlıların 4 igid döyüşçüsü - baş gizir Sübhən Cəbrayilov, baş gizir
Camal İsmayilov, gizir Şəhriyar Quliyev və gizir Elyar Vəliyev şəhid olurlar. S. Cəb-
rayilov oktyabr ayının 23-də - doğum günündə Sumqayıtdakı Şəhidlər xiyabanında
dəfn olunur.

Göstərdiyi igidliyi görə Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliye-
vin 9 dekabr 2020-ci il tarixli sərəncamı ilə Sübhən Cəbrayilova Vətən Müharibəsi
Qəhrəmanı fəxri adı verilir. Amma bu onun Vətən savaşında layiq görüldüyü yeganə
təltif deyildi. Şəhid qəhrəman 15 dekabr 2020-ci ildə "Cəbrayılın azad olunmasına gö-
rə", 24 iyun 2021-ci ildə "Füzulinin azad olunmasına görə" və "Xocavəndin azad olun-
masına görə" medalları ilə də təltif edilir.

Vətən Müharibəsi Qəhrəmanının dostu Ceyhunun atası Boylör kişi ilə Marışlyə
- Sübhən Cəbrayilovun ata ocağına baş çəkirik. Həyat darvazasının hər iki tərəfində
qəhrəmanın böyüdülməsi müxtəlif ölkədə şəkilləri, təltif olunduğu mükafatların foto-
su diqqətimizi cəlb edir. Boylör kişi Vətən Müharibəsi Qəhrəmanının anası Ləzifə
ana, bacısı Kəmalə xanımla bizi tanış edir. Geniş bir otaqda S.Cəbrayilovun ömür
və döyüş yolunu əks etdirən çoxlu sayda fotolar, hələ uşaq iken boks yarışlarında aldığı
hədiyyələr, vimpellər, fəxri fəanlar yer almışdır.

Ləzifə anadan Sübhən haqqında danışmağı xahiş edirik. Gözləri yol çəkir. Xəya-
lı onu keçmiş aylara, illərə aparır. Titraq səslə deyir: "Uşaqlıqdan zirəng idi, qeyrətli
idi, zəhmətkeş idi. Təsərrüfat işlərində bizə çox kömək edirdi. Vətəninə hədsiz də-
rəcədə bağlı idi. Ermənilərin əzəmliginə dözmə bilmirdi. Buna görə də hərbiç olmağı
özünə peşə seçdi. Oğul itikisi ağırdır. Ancaq neyləmək olar?! Təsəllimiz odur ki, Və-
tən, torpaq yolunda həyatdan gətidi, şəhid oldu. Sağ olsun dövlətimiz, Prezidentimiz,
Ali Baş Komandan İlham Əliyev, elimiz-əbəmiz. Ailəsinə Sumqayıtda yaxşı ev ver-
lib. Yüksək pensiya ilə təmin olunublar. Hamımız onunla fəxr edirik".

Bu gün Salyanda Sübhən Cəbrayilov adına küçə var. Həmin küçədə yerləşən Pe-
şə Liseyi də onun adını daşıyır.

5 il öncə Ali Baş Komandanın qətiyyəti və ordumuzun qəhrəmanlığı sayəsində
30 il düşmən tapdağı altında imləyən torpaqlarımız azad olundu. Bu, damarlarında
türk qanı axan Azərbaycan oğullarının son 200 illik tarixinə qızıl hərflərlə yazılmış
ən böyük qəhrəmanlıq və vətənpərvərlik səhifəsidir.

*Siz ey Vətən yolunda şirin canından keçib,
İgidliyi, mərdliyi özünə əməl seçib,
Ömrün bahar çağında həyatdan ərkan köçüb,
Ölümünlə bu yurdu, torpağı yaşadanlar!
Yaşayan hər ömürdə qanınız, canınız var!*

*Bir ata övladından el oğluna döndüniz.
Kim deyir ki, öldünüz, kim deyir ki, sındınız?!*
*Gələcək nəsillərə yetəcəkdir ümüniz.
Siz bu gün də, sabah da - asrlarla sağsınız!
Bu yurdun sinəsində vüqarsınız, dağsınız!*

*Siz yazdınız millətin tarixinə qan ilə,
Sinənizdə yurd saldı yurda atılan güllə.
Məzarınız tutulub min çiçəyə, min gülə.
Tərsiniz çiçək kimi, həmişə baharsınız!
Azərbaycan köksində əbədi yaşarsınız!*

Seyran CAVADOV,
"Azərbaycan"

Bəş il əvvəlın bu günləri idi... Hamımız eyni hissləri yaşayırdıq. Ürəyimiz ön cəbhə ilə döyünür, həyəcanla, nigaranlıqla oradan gələn xəbərləri gözləyirdik. Bir gözüümüz güllür, digəri ağlayır-
dı. Yurdlarımızın bir-bir düşmən tapdağından azad edilməsi üroyimi-
zi fərəhdən dağa döndərdi, aldığımız şəhid xəbərləri isə hamımızı ka-
də-rə bürüyürdü. Qələbəyə inamımızın tam olduğu həmin günləri biz
arxa cəbhədə ekran arxasından izləyirdik, onlar isə od-alovun içində,
ölümün gözüne dik baxaraq Vətən uğrunda döyüşürdülər.

Müharibənin cəsuruqları ilə öyündüyümüz canlı şəhidləridir on-
lar - qazilərimiz. Qürur mənəbəyimiz olan bu igidlər yalnız döyüşməyib-
lər, həm də tarix yazıblar. Qəhrə-
manlıq dastanı yazan bu vətən oğul-
larından biri də qazi Məmmədov
Hünər Mehman oğludur.

Ad insana təsadüfən verilir. Hər ad bir tələyin, bir missiyanın
başlanğıcı olur. Hünər Məmmədo-
vun həyatı da elə uşaqlıqdan bu adı
doğruldu. Hünəri elə o vaxtlar-
da doğmaları, qonşuları, müəllim-
ləri mərd, qorxmaz, ədalətli, igid
oğlan kimi tanıyırdılar. Böyüdükcə
xarakterindəki bu keyfiyyətlər daha
da möhkəmlənirdi. "Vətən bizə ata
yurdu, onu qorumaq borcumuz-
dur", - deyən Hünər sözünü İkinci
Qarabağ müharibəsində əməli ilə
də təsdiqlədi.

**"Əgər bu torpaq uğrunda bir damla
qanım tökülecəksə, demək həyatım
əbəs yerə keçməyib"**

1997-ci il fevralın 15-də Qobus-
tan rayonunun Nəriməkənd kən-
dində dünyaya göz açan Hünərin
uşaqlıq arzusu hərbiç olmaq idi.
Uzun illər ölkəmizin üzərində dolan-
nan qara buludlar, minlərlə insanı-
mızın ölümünə, yüz minlərlə vətən-
daşımızın yurd-yuvasından didərgin
salınmasına səbəb olan faciələr Hün-
nərin körpə qəlbına də təsirsiz ötüş-
mürdü. Böyüklərin söhbətindən, te-
leviziyaadakı xəbərlərdən vətənimiz-
in ağır-acılı taleyindən xəbərdar
olan və qəlbli özündən qat-qat böyük
bu uşaq elə o günlərdən böyüyəndə
hərbiç olacağını özünə söz vermişdi.
Hər gecə başını yastığa qoyanda dö-
yüşü gedəcəyini, düşməndən xalqı-
mızın qisasını alacağını, torpaqları-
mızı azad edəcəyini xəyal edirdi.
Birinci Qarabağ müharibəsinin işti-
raqçılarının həyatı ilə maraqları, on-
ların söhbətlərinə qulaq asırdı.
Hər dəfə müharibə ilə bağlı kinola-

ra baxanda özünü baş roldakı akt-
yorların yerinə qoyur, böyümək
üçün günlərini sayırdı.
Hünər böyüdükdən sonra uşaqlı-
qda özünə verdiyi sözü unutmur.
"Əgər bu torpaq uğrunda bir damla
qanım tökülecəksə, demək həyatım
əbəs yerə keçməyib", - deyir həmi-
şə. Kənddə orta təhsilini başa vur-
duqdan sonra 2015-ci ildə hərbi xid-
mətə yollanır, 2016-cı il Aprel dö-
yüşlərində müddətli əsgər kimi işti-
rak etdikdən sonra orduda qalıb gizir
hərbi rütbəsində xidmətinə da-
vam etdirir. İlk olaraq Ağcabədidə,



döyüşçü kimi göstərən Hünər mü-
haribənin sonuna qədər var qüvvəsi
ilə torpaqlarımızın azadlığı üçün dö-
yüşüb. Döyüş texnikasının nömrəsi-
nin Milli Qəhrəman Albert Aqaru-
novun tankının nömrəsi ilə eyni ol-

Adı kimi hünərliidir

daha sonra isə Beyləqanda hərbi
xidmətdə olur.

Vətən müharibəsindəki döyüş
yolunu bizimlə bölüşən Hünər deyir
ki, Tovuz hadisələri baş verdikdən
sonra səbri tükənmək həddinə çatıb:
"Amma ora xidmət etdiyim istiqə-
mət olmadığı üçün o bölgəyə gedib
hər hansı bir tapşırığı icra edə bilmir-
dik. Bu bizə çox təsir edirdi. Xəbər-
lərdə xalqımızın necə birləşdiyini,
vətənpərvər oğulların səfərbərlik
idarələrinə axınını gördükcə ruh yü-
səklilyimiz daha da artır, tez bir za-
manda Ali Baş Komandanımız tərə-
findən işğal altında olan torpaqları-
mızın azad olunması əmrinin veril-
məsinə istəyirdik. Nəhayət, Vətən
müharibəsində biz də Cəbrayıl-Fü-
zuli istiqamətində əks-hücumun
tank əleyhinə dəstəyini təmin etmə-
yə başladıq".

Cəsur döyüşçü

44 günlük Vətən müharibəsinin
ilk günündən özünü cəsur, bacarıqlı

ması isə ona xüsusi ruh yüksəkliyi
verib. Bu, ona düşmənin 7 tank, 1 BMP,
3 müşahidə məntəqəsi və möhkə-
məndirilmiş dayaqlı nöqtələrini,
1 sursat maşını, 1 şəxsi heyət ma-
şını və digər sursatlarını məhv et-
məsinə görəyənə gəlir:

- Əks-hücum əmrini alanda ke-
çirdiyim hissləri ifadə edə bilmir-
əm. İllərlə gözlədiyim gün çatmış,
düşməndən qisas almağın zamanı
gəlmişdi. 2020-ci il sentyabrın 27-si
səhər saatlarında tapşırığı gəldi, əsas
vəzifəmiz irəliləyən piyada bölmə-
lərinin önünü açmaq idi. İlk olaraq
döyüşü Lələtəpənin sağ tərəfində
yerləşən Yastıtəpədən başladıq. Hə-
min bölgədə zirehli texnikalarımız
düşmən pusqusu ilə rastlaşırdı. Düş-
məni yüksəkliklərə çəkilib bi-
zim texnikaları məhv etməyə çalı-
şırdı. Həmin vaxt mənə pusquya düş-
şən texnikaların və şəxsi heyətin
müdafiəsi tapşırıldı. Düşmənin 1 tank,
1 BMP-sini məhv edib, onların irəli-
ləməsinin qarşısını aldım. Bu zaman
sol cinahımızdakı bölmələrin irəli-
ləməsi düşməni geri çəkilməyə
məcbur etdi.

çalışırıq. Bu vaxt şəhid polkovnik,
Milli Qəhrəman Şükür Həmidov
həmin məntəqənin məhv edilməsi
əmrini verdi.

Təqribən saat ikidə həmin mən-
təqə məhv edildi. Bundan sonra
düşmənin artilleriya atışları səngi-
məyə başladı. Təxminən iki saatdan
sonra düşmənin Şükürbəyli istiqə-
mətinə tanklar və piyadalarla hü-
cum planlaşdırıldığı barədə məlumat
gəldi. Hücumun qarşısını almaq
üçün əlverişli mövqələrdə qoralar-
şıb tankları məhv etmək isə bizə
tapşırıldı.

Hünər deyir ki, həmin vaxt hərbiç
yoldaşları əsl şücaət göstərərək düş-
mənin üzərinə gedib onları diqqətini
öz üzərlərinə çəkməyə, özlərini hədəf
göstərməyə, ona tankları məhv etmək
üçün vaxt qazandırmağa başlayırlar.
Bundan sonra əlverişli mövqeyə çıxan
Hünər əsl bacarıq nümayiş etdirərək
düşmənin 4 tankını məhv edir. Tank
əleyhinə sursatı bitən, avtomatda son
2 darağı qalan hərbiç şəhidlərimizin
yanında bir qumbaraatan olduğunu
görür. Onu götürüb irəliləməyə, digər

tankları məhv etməyə başlayır. Bu-
nunla da bölmələrimiz üçün həm ü-
stünlük, həm düşmənin geri çəkilməsi
üçün şərait yaradır. Hünər deyir:

- Gözlərimə inanmağın gəlmir-
di, az qüvvə ilə düşməni geri çəkil-
məyə məcbur etmişdik. Xüsusi təyi-
natlı qüvvələr köməyimizə çatma-
saydı, oradan çətin ki, hansısa biri-
miz sağ çıxaydıq. Düşməni texnika-
larını belə ataraq geri qaçırırdı. Artıq
dörd tankı məhv edilən düşməni, bi-
zim tank əleyhinə sursatımızın tü-
kəndiyindən xəbərsiz idi. Onların
geri çəkildiyini görüb tez yaralı si-
lahdaşlarımızın yanına qaçdım. Kö-
mək göstərməyə çalışarkən onun
döyüş yoldaşını Rüfət (baş leytenant
Rüfət Əsədullayev) olduğunu, müx-
təlif nəyihələrdən ağır yaralar al-
dığını gördüm. Yaralarını sarıyaraq,
qan axmasının qarşısını almağa ça-
lışdım. Çox qan itirmişdi deyə qis-
məni huşunu itirirdi. Məni güclə ta-
nırdı. Digər yoldaşların köməyi ilə
onu təhlükəli ərazidən çıxarıb maşın-
na mindirdik və tibbi yardım maşın-
na çatdırdıq.

Bu döyüşlərdən sonra Hünərin
mümkünsüz görünən döyüş tapşırqla-
rını yerinə yetirdiyinə görə "Səhrbaz"
- deyə çağırmağa başlayırlar. Hərbiç
yoldaşları onun haqqında bu gün də
danışanda - "Elə oğuldu ki, Hünər.
Bir düşməni texnikasını gözdən qaçı-
rmazdı. Ona baxanda bütün həyəcanı-
mız yoxa çıxırdı", - deyirlər.

Hünər Məmmədov döyüş mey-
danında göstərdiyi igidliyi görə
Prezident İlham Əliyevin müvafiq
sərəncamlarına əsasən, "Vətən mü-
haribəsi iştirakçısı", "Hərbi xidmət-
də fərqlənməyə görə", "Cəbrayılın
azad olunmasına görə", "Zəngilanın
azad olunmasına görə", "Füzulinin
azad olunmasına görə" medalları və
"Rəşadət" ordeni ilə təltif edilib.

44 gün artıq bizim üçün sadəcə
bir rəqəm deyil. Həmin günlərdə
minlərlə igidimiz canını Vətən uğ-
runda fəda etdi. Onların mərdliyi
hesabına qələbə qazandıq. Kimi şə-
hid oldu, kimi qazi... Amma hamısı
qəhrəman oldu.

Hünər Məmmədov da Vətən
müharibəsində göstərdiyi igidliklər-
lə bu qəhrəmanların cərgəsinə qo-
şuldu...

Ülkər XASPOLADOVA,
"Azərbaycan"





Zəfər günlü təqvimimiz

Təqvimimiz bayramlar sarıdan zəngindir. Köhnə il də bayramla yekunlaşır, yeni il də bayramla başlayır. Yeni ilə köhnə ilin qayğılarından can qurtaraq addım atmağa çalışırıq. Təzə ilin bizə uğurlar gətirəcəyinə əminlik hissi ilə ömrümüzü xırdalayub üyüdən günləri tələsmədən bir-bir yaşayırıq.

Ömür bizdən heç nə soruşmadan yavaş-yavaş günləri əlimizdən alıb keçmişə sovrur, dayanmadan elə hey bizi sabahlara tələsdirir. Bizimse geriye yolumuz yoxdur.

Bəs görəsən bu bayramlar bolluğunda təqvimimizdə çatmayan, yeri görünən bayram hansı idi? Təbii ki, Zəfər bayramı! O Zəfər bayramı ki, biza bol-bol sevinc gətirəcəkdi. O Zəfər bayramı ki bizə erməni işğalı altında olan torpaqlarımızı qaytaracaqdı. O Zəfər bayramı ki bir milyondan artıq köçküni doğma ocaqlarına qovuşduracaqdı. O Zəfər bayramı ki Qarabağ müharibəsinə son qoyacaq, regiona sülh və əmin-amanlıq gətirəcəkdi.

İllərdən bəri səngərlərdə dayanan zabitin də, əsgərin də məqsədi düşməni məhv edib Zəfər qazanmaq idi. Uzun illər idi xalqımız ordusundan Qələbə müjdəsi gözləyirdi. Qoy təqvimimizin hansı günü-



nə, hansı ayına düşürsə-düşsün, bizim üçün fərq etməzdi, tək o gün qapımızı döysün, tək o gün ömrümüzə günəş kimi doğsun. Həmin gün hamımız üçün əziz və doğma olacaqdı. O günü təntənə ilə qeyd edəcək, yaddaşımızın dərin qatlarına yazacaqdı. Sevinc dolu o xoş günü bizə yaşatdıqlarına görə Müzəffər Ali Baş Komandana, ordumuzun zabit və əsgərlərinə xoş sözlər deyəcək, qəhrəmanlıqları ilə öyünəcəydik.

27 sentyabr 2020-ci ildə torpaqlarımızın işğaldan qurtuluşu uğrunda döyüşlər başladı. Ordumuzun qəhrəman zabit və əsgərləri bütün cəbhəboyu düşməni sarsıdıcı zərbələr

vurdu. İgid Azərbaycan əsgərinin gücü qarşısında dayana bilməyən qəsbkarlar 30 ilə yaxın işğal etdikləri torpaqlarımızdan qovuldular.

Noyabrın 8-də Azərbaycan xalqı cəbhədən şad xəbər eşitdi. Musiqi beşiyimiz Şuşa erməni işğalçılarından azad olunmuşdu. Xalqa bu müjdəni Müzəffər Ali Baş Komandan verdi. Şad xəbəri eşidən xalq küçələrə, meydanlara axışdı. Sevinc sevincə, fərəh fərəhə qarışdı.

Bu gün üçrəngli bayrağımız Vətən müharibəsində azad edilmiş bütün şəhər və kəndlərimizdə dalğalanır. Qarabağda, Şərqi Zəngəzurdə çox sürətlə abadlıq və qurucu-

luq işləri aparılır. Keçmiş köçkünlərə evlər tikilir. Artıq köç karvanları geri döndür. İllərdən bəri doğma ocaqlarının həsrətini çəkən insanlar indi ata-babaları yurdlarında şad-xürrəm yaşayırlar.

Axır ki, təqvimimizdə ehtiyac duyulan bayram öz yerini tapdı. Prezident sərəncamla Şuşanın erməni işğalından azad olunduğu günü təqvimimizə Zəfər Günü kimi yazdı. İndi təqvimimiz əvvəlkindən daha işıqlı görünür. 5 ildir ki, xalqımız həmin günü təntənə ilə, sevinclə qeyd edir.

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
İlham BABAYEV (foto),
"Azərbaycan"

BEYNƏLXALQ HƏYAT

Böyük Britaniyada son 3 ayda 25 məscidə 27 hücum olub

Böyük Britaniyada avqust, sentyabr və oktyabr aylarında 25 məscidə 27 hücum olub. Bu hadisələrin 41 faizində Britaniya və ya İngiltərə bayrağı, eləcə də xristian simvollarından istifadə edilib.

Britaniya Müsəlman Fondunun (BMF) hesabatına görə, məscidlərə iyul ayında 1, avqustda 7, sentyabr və oktyabr aylarında isə 18 hücum olub. Bəzi məscidlərə dəfələrlə hücum edilib və bununla da 23 fərqli yerdə 25 məscidə edilən hücumların ümumi sayı 27-yə çatıb. Hücumlar zamanı simvolların asılması, divarlara graffiti və rəsmlər çəkilməsi,



əmlaka ziyan vurulması və yağın cəhdləri yer alıb.

Hesabatda bəzi hadisələrin vandalizm aktları, digərlərinin isə zərər vurmağa yönəlmiş koordinasiya hücum-

ları olduğu vurğulanır. Müsəlman icması bu hadisələri islamın cəmiyyətdə xoş qarşılanmadığına işarə kimi qəbul edir. Həmçinin polisin buna diqqətinin kifayət qədər ol-

maması ölkədə islamofobiyanın gücləndiyini göstərir. BMF-nin baş direktoru Akila Əhməd hesabata şərh edərək bildirib ki, islamofobiya Böyük Britaniyada getdikcə daha çox görünən və zərərli hal alan prosesə çevrilir. "Hazırkı böhran qəbul ediləndir və təcili tədbirlər görülməlidir", - deyərək bildirib. Akila Əhməd qeyd edib ki, təxminən 4 milyon müsəlman ölkədə özlərini hamı kimi təhlükəsiz hiss etməlidir. "Bu hesabat hər kəsin üçün həyəcən signalı olmamalıdır. Vəziyyət daha da pisləşib və biz bir ölkə olaraq vəziyyəti normal məcraya qaytarmalıyıq".

ABŞ Suriya liderinin adını qlobal terrorçular siyahısından çıxardı

Dövlət Departamenti bu qərarın Suriyanın yeni bir dövrə keçidini tanıyan güclü siyasi mesaj olduğunu vurğulayıb

ABŞ Suriya Prezidenti Əhməd Əl Şaraanın sanksiyaların hədəf aldığı beynəlxalq terror təşkilatları siyahısından çıxarıldığını elan edib.

Dövlət Departamentinin məlumatı kəbinin müavini Tommi Piyot bildirib ki, Dövlət katibi Marko Rubio əvvəllər "Məhəmməd Əl Culari" adı ilə qeydə alınmış Əl Şaraanı xüsusilə təhlükəli beynəlxalq terrorçular (SDGT) siyahısından çıxardı-ğını açıqlayıb.

Piyot bu qərarın Suriyanın yeni bir dövrə keçidini tanıyan güclü siyasi mesaj olduğunu vurğulayıb. O, həmçinin ABŞ Maliyyə Nazirliyinin Suriyanın daxili işlər naziri Ənos Xəttəbi sanksiyalar siyahısından çıxardığını açıqlayıb. "Bu addımlar Bəşər Əsədin hakimiyyətdən getməsin-



dən bəri Suriya rəhbərliyinin əldə etdiyi irəliləyişlərin tanınması üçün atılır. Prezident Əl Şaraa başda olmaqla yeni Suriya hökuməti iqtidə düşmüş amerikalıların axartmaq, terrorizm və narkotik qaçaqmalçılığı ilə mübarizə öhdəliklərini yerinə ye-

tirmək, kimyəvi silahların ləğvi, regional təhlükəsizlik və sabitliyin gücləndirilməsi və Suriyanın özünün rəhbərlik və nəzarət etdiyi inklüziv siyasi prosesi dəstəkləmək üçün fəal səylər göstərir", - deyərək bildirib. Piyot onu da qeyd edib ki, ABŞ Suriya xalqının sülhə, sabitliyə və yenidən-qurmaya nail olmaq səylərini dəstəkləməyə davam edəcək.

Məlum olduğu kimi, noyabrın 6-da BMT Təhlükəsizlik Şurası Suriya Prezidenti və daxili işlər nazirinə qarşı sanksiyaların ləğvinə təsdiqləyən qətnamə qəbul etmişdir. Xatırladaq ki, noyabrın 10-da Əhməd Əl Şaraanın Ağ Evdə ABŞ Prezidenti Donald Tramp ilə görüşəcəyi gözlənilir.

Rizvan CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

OXUCULARIN VƏ MƏTBUAT YAYIMI TƏŞKİLATLARININ NƏZƏRİNƏ!

**"AZƏRBAYCAN" qəzetinə
abunə yazılışı davam edir!**

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuat yayımı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
"Azərmətbuat yayımı" ASC	(012) 441-19-91, (050) 322-33-17
"Qaya" firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
"Region Press" MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
"Səma-M" MMC	(012) 594-09-59
"Ziya" LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
"Pressinform" MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
"City press" MMC	(055) 819-09-26

1 illik -156 (yüz əlli altı) manat

6 aylıq - 78 (yetmiş səkkiz) manat

3 aylıq - 39 (otuz doqquz) manat

1 aylıq - 13 (on üç) manat



Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemə üzləşsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.



Bilmək istəyirəm

"Torpaq sahəsini icarəyə götürüb əkinçilik və ya bitkiçiliklə məşğul olmaq istəyirəm. Lakin mənə bildiriblər ki, qanunvericiliyə əsasən, həmin sahədəki ağac və kolları - yaşıllıqları qırmaq qadağandır. Bu, həqiqətənni belədir?"

Tofiq MƏMMƏDOV,
Abşeron rayonu

Bu məsələ "Yaşıllıqların mühafizəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir. Digər əsas normativ sənəd isə Nazirlər Kabinetinin 30 avqust 2016-cı il tarixli 321 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Yaşıllıqların götürülməsi Qaydaları"dır.

Qanunvericiliyə əsasən, istər ağac, istər kol, istərsə də digər bitkilər yaşıllıq hesab olunur.

Əgər yaşıllıqlar və ya torpaq sahəsi şəxsin öz xüsusi mülkiyyətindədirsə, o zaman mülkiyyətçi yaşıllıqlarla bağlı öz ərazisində istədiyi dəyişiklikləri edə bilər. Bununla belə əgər torpaq sahəsi dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində olub icarə əsasında götürülsə, bu halda həmin ərazidə yerləşən yaşıllıqların kəsilməsi və ya götürülməsi yalnız müvafiq icarə ilə mümkündür. Belə hallarda icarəçi (yəni torpaq sahəsinin dövlət və ya bələdiyyədən icarəyə götürən şəxs) Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin yerli şöbəsinə müraciət etməlidir. Müraciətə aşağıdakı sənədlər əlavə olunur:

Sualları cavablandırdı:
Fərhad NƏCƏFOV,
Azərbaycan Respublikası Vəkillər Kollegiyasının üzvü

Hava əsasən yağmursuz keçəcək, bəzi yerlərdə duman olacaq

Azərbaycanda noyabrın 9-na gözlənilən hava şəraiti açıqlanıb.

Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Gecə və səhər bəzi yerlərdə zəif duman olacaq. Cənub-qərb küləyi şəhər şimal-qərb küləyi ilə əvəzlənəcək.

Havanın temperaturu gecə 9-13, gündüz 17-20 dərəcə isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 766 millimetr civə sütunu, nisbi rütubət isə 75-85 faiz təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında havanın əsasən yağmursuz keçəcəyi proqnozlaşdırılır. Lakin gündüz bəzi dağlıq ərazilərdə qisməddəli yağıntılı olacağı ehtimalı var. Aralıq duman müşahidə ediləcək. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturunun gecə 4-8, gündüz 14-19 dərəcə isti olacağı proqnozlaşdırılır.

Şərqi Zəngəzur: Cəbrayıl, Kəlbəcər, Qubadlı, Laçın, Zəngilanda hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz dağlıq ərazilərdə qisməddəli yağıntılı olacağı gözlənilir. Aralıq duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturunun gecə 2-7, gündüz 13-18 dərəcə isti olacağı bildirilir.

Qazax, Gəncə, Samux, Goranboy, Tərtər, Şəmkir, Tovuz, Naftalanda hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz dağlıq ərazilərdə qisməddəli yağıntılı olacağı gözlənilir. Aralıq duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturunun gecə 4-8, gündüz 14-19 dərəcə isti olacağı proqnozlaşdırılır.



Xankəndi, Şuşa, Xocalı, Xocavənd, Füzuli, Ağdam, həmçinin Daşkəsən, Gədəbəy, Göygöldə hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bəzi dağlıq ərazilərdə qisməddəli yağıntılı olacağı ehtimalı var. Aralıq duman müşahidə ediləcək. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturunun gecə 4-8, gündüz 14-19 dərəcə isti olacağı proqnozlaşdırılır.

Qazax, Gəncə, Samux, Goranboy, Tərtər, Şəmkir, Tovuz, Naftalanda hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz dağlıq ərazilərdə qisməddəli yağıntılı olacağı gözlənilir. Aralıq duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturunun gecə 4-8, gündüz 14-19 dərəcə isti olacağı proqnozlaşdırılır.

mursuz keçəcək. Lakin gündüz dağlıq ərazilərdə qisməddəli yağış yağacağı proqnozlaşdırılır. Aralıq duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 5-9, gündüz 17-22 dərəcə isti müşahidə ediləcək.

Balakan, Zaqatala, Qax, Şəki, Oğuz, Qəbələ, İsmayıllı, Ağsu, Şamaxı, Siyəzən, Şabran, Xızı, Quba, Xaçmaz, Qusarda hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz yüksək dağlıq ərazilərdə qisməddəli yağıntılı olacağı ehtimalı var. Aralıq duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturunun gecə 3-8, gündüz 16-21, dağlarda gecə 0-4, gündüz 10-14 dərəcə isti olacaq.

Yevlax, Ağdas, Kürdəmir, İmişli, Ağcabədi, Bərdə, Beyləqan, Sabirabad, Mingəçevir, Biləsuvar, Saatlı, Göyçay, Ucar, Şirvan, Hacıqabul, Zərdab, Salyan, Neftçalada hava əsasən yağmursuz keçəcək. Aralıq duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturunun gecə 8-13, gündüz 18-23 dərəcə isti olacağı ehtimalı edilir.

Masallı, Yardımlı, Lerik, Lənkəran, As-tara, Biləsuvar, Cəlilabadda hava əsasən yağmursuz keçəcək. Aralıq duman müşahidə ediləcək. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturunun gecə 10-13, gündüz 17-20, dağlarda gecə 9-12, gündüz 14-18 dərəcə isti olacağı gözlənilir.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Yeni Azərbaycan Partiyasının Mərkəzi Aparatı Azərbaycan Respublikasının səhiyyə naziri Teymur Musayevə atası **YUSİF MUSAYEVİN** vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Əqli Mülkiyyət Agentliyinin rəhbərliyi və kollektivi səhiyyə naziri Teymur Musayevə atası **YUSİF MUSAYEVİN** vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

BAŞ REDAKTOR

**Bəxtiyar
SADIQOV**

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman və	
Baş redaktor müavini	- 538-86-86, 539-72-39	informasiya şöbəsi	- 539-63-82, 432-37-68
Məsul katib	- 539-43-23,	Humanitar siyasət şöbəsi	- 538-56-60, 434-55-58
Məsul katib müavini	- 539-44-91,	İctimai əlaqələr şöbəsi	- 539-49-20, 538-31-11,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompyuter mərkəzi	- 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32, 538-35-55,	Mühəsissatlıq	- 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə,
"Azərbaycan" nəşriyyatı,
IV mərtəbə

azreklam@mail.ru



www.azerbaijan-news.az



Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompyuter mərkəzində yığılıb səhifələnmis, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

**Tiraj 4033
Sifariş 2244**

Qiyməti 60 qəpik